

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 3 maj 2021

Tid:

kl. 16:00-20:25

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-25

Justerat den 10 maj 2021

Anslaget den 11 maj 2021

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Ann-Katrin Åslund

Kerstin Tillkvist
Sekreterare

**§ 1
Justering**

1:e vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och 2:e vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 10 maj 2021.

§ 2**Interpellation av Mattias Eriksson (S) till miljö- och klimatborgarrådet Katarina Luhr (MP) om stadens antagna program för lika rättigheter och möjligheter**

KS 2020/391

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Mattias Eriksson (S) har ställt en interpellation om stadens antagna program för lika rättigheter och möjligheter. Kommunfullmäktige beslutade den 23 mars 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Luhr (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Mattias Eriksson och borgarrådet Luhr.

§ 3

**Interpellation av Maria-Elsa Salvo (S) till
stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om
ägarlägenheter**

KS 2020/1073

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Maria-Elsa Salvo (S) har ställt en interpellation om ägarlägenheter. Kommunfullmäktige beslutade den 28 september 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Larsson (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Maria-Elsa Salvo och borgarrådet Larsson.

**§ 4
Bordläggning av interpellation**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationen som redovisas i punkt 4 i kungörelsen.

§ 5

**Interpellation av Maria Mustonen (V) till
stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om
hantering av schakt- och muddermassor**

KS 2020/1080

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Maria Mustonen (V) har ställt en interpellation om hantering av schakt- och muddermassor. Kommunfullmäktige beslutade den 28 september 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Larsson (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Maria Mustonen och borgarrådet Larsson.

§ 6**Interpellation av Maria Mustonen (V) till trafikborgarrådet
Daniel Helldén (MP) om framkomlighetsarbete för
busstrafiken**

KS 2020/1082

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Maria Mustonen (V) har ställt en interpellation om framkomlighetsarbete för busstrafiken. Kommunfullmäktige beslutade den 28 september 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Helldén (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Maria Mustonen, borgarrådet Helldén och Peter Wallmark.

§ 7
Bordläggning av interpellationer**Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna som redovisas i punkterna 7-28 i kungörelsen.

§ 8 Frågestund

Fråga 1

Karin Gustafsson (S) ställer en fråga om stadens arbete mot våld i nära relationer.

Borgarrådet Jönsson (L) svarar på frågan.

Fråga 2

Maria Ljuslin (V) ställer en fråga: Vad gör Stockholms stad i arbetet med mäns våld mot kvinnor?

Borgarrådet Jönsson (L) svarar på frågan.

Fråga 3

Peter Wallmark (SD) ställer en fråga: Hur ser finansborgarrådet på Bromma flygplats långsiktiga utveckling?

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 4

Lisa Palm (Fi) ställer en fråga om stadens arbete mot mäns våld mot kvinnor.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 5

Kadir Kasirga (S) ställer en fråga om utvecklingen i Tensta och utförsäljning av Tensta gymnasium/Tensta träff.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 6

Rashid Mohammed (V) ställer en fråga: Vad har majoriteten för strategi och planer för att få ner den höga arbetslösheten i Stockholms stad?

Borgarrådet Ernlund (C) svarar på frågan.

Fråga 7

Peter Wallmark (SD) ställer en fråga: Hur hanterar borgarrådet de skenande kostnaderna i stadens upphandlingar?

Borgarrådet Wedin (M) svarar på frågan.

Fråga 8

Malin Ericson (Fi) ställer en fråga om fossil reklam i Stockholm.

Borgarrådet Luhr (MP) svarar på frågan.

§ 9 Anmälningar

Skrivelser som inkommit till kommunfullmäktige under tiden 13 april - 3 maj 2021 och delgivits berörda organ godkänns.

Länsstyrelsen Stockholms beslut den 20 april 2021 att utse nya ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige för tiden till och med den 14 oktober 2022 anmäls.

Nike Örbrink (KD) har utsetts till ny ledamot efter Christian Carlsson (KD). Någon ny ersättare har inte utsetts eftersom kvoten ersättare är fylld.

Avgången ersättare: Caroline Szyber (KD). Någon ny ersättare har inte utsetts eftersom kvoten ersättare är fylld.

Avgången ersättare: Isak Trygg Kupersmidt (C). Någon ny ersättare har inte utsetts eftersom kvoten ersättare är fylld.

Rättelse av uppenbart skrivfel i kommunfullmäktiges protokoll den 12 april 2021, § 18, anmäls.

**§ 10
Närvaro**

Närvaro antecknas i **bilaga 1**.

**§ 11
Justering**

1:e vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och 2:e vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 10 maj 2021.

§ 12
Valärenden i kommunfullmäktige 2021

KS 2021/46

Beslut

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens och kommunstyrelsens förslag med tilläggsförslag från Mariana Moreira Duarte (MP).
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige den 3 maj 2021 behandlas.

Förslag till beslut

Mariana Moreira Duarte (MP) föreslår kommunfullmäktige besluta att som tillägg till kommunstyrelsens och valberedningens förslag utse Lisa Carlbom (MP) till ersättare i Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag med tilläggsförslag från Mariana Moreira Duarte (MP). Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 13
Fastställande av besvarade interpellationer

Interpellationerna punkt 2-3 och 5-6 i kungörelsen behandlade under interpellationsdebatten anses besvarade.

§ 14 Bordläggning av nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Nya interpellationer

1. Interpellation av Karin Lekberg (S) till skolborgarrådet Isabel Smedberg-Palmkvist (L) om den ökande psykiska ohälsan bland unga i Stockholms stad. Rotel IV
Dnr KS 2021/521
2. Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om de grönblåas stopp för markanvisningar till allmännyttan. Rotel I
Dnr KS 2021/522
3. Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om diskrimineringen av fjärrvärmen. Rotel I
Dnr KS 2021/523

§ 15**Årsredovisning 2020 med uppföljning av budget för
Stockholms stad**

Storstockholms Brandförsvars årsredovisning 2020, dnr KS
2021/247

Hållbarhetsrapport för Vision 2040 och Agenda 2030, dnr KS
2019/1480

Handlingsplan för en äldrevänlig stad, dnr KS 2020/1712

Internationell strategi för Stockholms stad, dnr KS 2021/154

Utvärdering av stadens ordförandeskap i Eurocities, 2018-
2020, dnr KS 2020/310

Återredovisning kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar.

Överlämning av sopsugsanläggningar i Hagastaden och
Hjorthagen från exploateringsnämnden till Stockholm Avfall
AB. Reviderat genomförandebeslut, dnr KS 2020/1759

Begäran om utökat budgetutrymme till eDok för Kluster 4,
Kluster 5 och Kluster 6 samt underskott i IT-prislista för
perioden 2021-2022, dnr KS 2020/1562

Finansiering för SIKT 2-projektets andra fas

Uppföljning av Sverigeförhandlingen ramavtal 6 Storstad
Stockholm – Årsärende 2020, dnr KS 2019/296

Revidering av Handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar
i Stockholms stad, dnr KS 2018/1807

Ansvar för stadens centrala materialförsörjning och
beredskapslager avseende verksamheternas behov av
skyddsutrustning till följd av covid-19 till och med den 31
december 2021

Nytt intranät för Stockholms stad

KS 2020/1617

Beslut

1. Årsredovisning 2020 med uppföljning av budget för
Stockholms stad godkänns.
2. Redovisade avsättningar om 242,5 mnkr godkänns.
3. Kommunstyrelsens beslut gällande uppsiktsplikt avseende
stadens hel- och delägda aktiebolag, enligt bilaga 4 till
stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, anmäls.
4. Basnyckeltal med utfall för år 2020 godkänns med
hänvisning till vad som sägs i bilaga 5 till
stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Nämndernas redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag
under 2020 godkänns med hänvisning till vad som sägs i
bilaga 6 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Redovisning av kommunfullmäktiges aktiviteter som i sin
helhet inte blivit genomförda under 2020 godkänns med
hänvisning till vad som sägs i bilaga 7 till
stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

7. Nuvarande reservation av eget kapital avseende kompetensutveckling utökas med 100 mnkr. Den utökade reservationen finansieras från årets förändring av eget kapital.
8. Nuvarande reservation av eget kapital avseende sociala investeringar utökas med 250 mnkr. Den utökade reservationen finansieras från årets förändring av eget kapital.
9. Nuvarande reservation av eget kapital avseende Smart stad utökas med 100 mnkr under perioden 2021-2023. I Smart stad ingår medel för stadens kvalitetsprogram samt utveckling av stadens it-system. Den utökade reservationen finansieras från årets förändring av eget kapital.
10. Tidigare beslut, dnr KS 2019/1900, om att kommunstyrelsen m.m. medges finansiering om 190 mnkr för Smart stad under perioden 2018-2022 förlängs till att gälla 2018-2023. I Smart stad ingår medel för stadens kvalitetsprogram samt utveckling av centrala it-system. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
11. Tidigare beslut, dnr 182-110/2018, om att kulturnämnden: stadsarkivet medges finansiering om 110 mnkr för eDok under perioden 2018-2020 förlängs till att gälla 2018-2022. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
12. Kulturnämnden: stadsarkivet medges finansiering om 50 mnkr för eDok för perioden 2021-2022, dnr KS 2020/1562. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
13. Kommunstyrelsen m.m. medges finansiering om 610,5 mnkr för 2022-2025 för SIKT 2-projektets andra fas som innefattar införande av nya avtal och tjänster, överföring till ny leverantör samt avveckling av befintliga avtal och tjänster. Finansiering för den del av fas två som avser stadens nämnder, 555,1 mnkr, sker genom disposition av eget kapital. Finansieringen för den del av upphandlingen som avser stadens bolag, 55,4 mnkr, sker genom Stockholms Stadshus AB.
14. Kommunstyrelsen m.m. medges finansiering om 25 mnkr för projekt nytt intranät för 2021-2023. Finansiering sker genom de i tidigare bokslut reserverade medel för Smart stad.
15. Inriktningen för kompetensutvecklingsmedlen fastställs med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
16. Exploateringsnämndens investeringsbudget för 2021 justeras för utgifter och inkomster med 250 mnkr enligt bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
17. Direktionen för Kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2020, dnr 2020/247 bilaga 8 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

18. Anmälan av Hållbarhetsrapport, dnr KS 2019/1480, bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
19. Anmälan av Handlingsplan för en äldrevänlig stad, dnr KS 2020/1712, bilaga 11 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
20. Internationell strategi för Stockholms stad, dnr KS 2021/154, bilaga 12 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas och ersätter Internationell strategi för Stockholms stad, dnr 171-482/2016, med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
21. Kommunstyrelsen ska inom befintlig budgetram ansvara för stadens centrala materialförsörjning och beredskapslager avseende verksamheternas behov av skyddsutrustning till följd av covid-19 till och med den 31 december 2021 med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
22. Exploateringsnämndens återredovisning, dnr KS 2020/1759, avseende kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
23. Exploateringsnämnden medges rätt att bygga klart sopsugsanläggningen i Hagastaden, dnr KS 2020/1759. Anläggningen avses överlåtas till Stockholm Avfall AB när den är fullt utbyggd, preliminärt år 2028, med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
24. Exploateringsnämnden medges rätt att bygga klart sopsugsanläggningen i Hjorthagen, dnr KS 2020/1759. Anläggningen avses överlåtas till Stockholm Avfall AB när den är fullt utbyggd, preliminärt år 2028, med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
25. Reviderat genomförandebeslut för sopsugsanläggningen i Hjorthagen, dnr KS 2020/1759, omfattande investeringsutgifter om 176 mnkr och investeringsinkomster om 164 mnkr godkänns, med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
26. Utgifterna för reviderat genomförandebeslut för sopsugsanläggningen i Hjorthagen, dnr KS 2020/1759, år 2021 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget, med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Utgifterna för kommande år behandlas i kommunfullmäktiges budget för 2022.
27. Uppföljning av Sverigeförhandlingen ramavtal 6 Storstad Stockholm, dnr KS 2019/296, anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

28. Revideringen av Handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar i Stockholms stad, dnr KS 2018/1807, godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
29. Kommunstyrelsen ska ta fram tillämpningsanvisningar för hanteringen av sociala investeringar med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
30. Riktlinjer för sociala investeringar, dnr 173-968/2015 upphör att gälla med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
31. Fördelning av statsbidraget Statligt stöd till skolväsendet till stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden för verksamhetsområde förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Årsredovisning 2020 med uppföljning av budget för Stockholms stad m.m.

I debatten yttrar sig borgarrådet König Jerlmyr, borgarrådet Wanngård, Salar Rashid, borgarrådet Ernlund, Johan Paccamonti, Michaela Hollis, borgarrådet Valeskog, borgarrådet Larsson, Tina Kratz, borgarrådet Naddebo, borgarrådet Jönsson, borgarrådet Bjuggren, borgarrådet Kasirga, borgarrådet Smedberg-Palmkvist, Lisa Palm, Karin Lekberg, Malin Ericson, Maria-Elsa Salvo, Hassan Jama, borgarrådet Wedin och borgarrådet Luhr.

Förslag till beslut

Borgarrådet König Jerlmyr (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wanngård (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Tina Kratz (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen med tilläggförslag som redovisas i **bilaga 2**.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Omröstning begärs

Ordföranden meddelar att kommunstyrelsens förslag är huvudförslag.

Omröstningsordning

Kommunfullmäktige ska först avgöra vilket förslag som ska utgöra motförslag till kommunstyrelsens förslag.

Kommunfullmäktige godkänner följande omröstningsordning. Den som vill bifalla Socialdemokraternas förslag som motförslag röstar ja, den som vill bifalla Vänsterpartiets förslag som motförslag röstar nej. Omröstningen utfaller med 12 ja-röster, 9 nej-röster och 33 avstår, **bilaga 3**.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att Socialdemokraternas förslag ska vara motförslag.

Därefter ska kommunfullmäktige ta ställning till huvudförslaget.

Kommunfullmäktige godkänner följande propositionsordning. Den som vill bifalla kommunstyrelsens förslag röstar ja, den som vill bifalla Socialdemokraternas förslag röstar nej. Vinner nej har kommunfullmäktige beslutat bifalla Socialdemokraternas förslag. Omröstningen utfaller med 31 ja-röster, 21 nej-röster och 2 avstår, **bilaga 4**.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16**Revisionsberättelser över de kommunala nämndernas verksamhet för år 2020 jämte granskningsrapporter avseende bolagen**

KS 2021/566

Beslut

1. Ansvarsfrihet beviljas för 2020 års verksamhet för kommunstyrelsen samt för kommittéer, beredningar och delegationer tillsatta av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.
2. Ansvarsfrihet beviljas för 2020 års verksamhet för facknämnderna arbetsmarknadsnämnden, avfallsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, revisorskollegiet, servicenämnden, rådet till skydd för Stockholms skönhet, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, valnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden.
3. Ansvarsfrihet beviljas för 2020 års verksamhet för stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö och Östermalm.

Jäv

Kommunfullmäktige noterar att de ledamöter och ersättare som hade förtroendeuppdrag i kommunstyrelsen och nämnderna m.m. under år 2020 inte deltar i den del av ärendet som avser kommunstyrelsen eller respektive nämnd m.m.

Ärendet

Utlåtande med revisionsberättelser över de kommunala nämndernas verksamhet för år 2020 jämte granskningsrapporter avseende bolagen behandlas.

Ulf Bourker Jacobsson, revisorsgrupp 1, Ulf Fridebäck, revisorsgrupp 2 och Bosse Ringholm, revisorsgrupp 3 redogör för revisionsberättelser över de kommunala nämndernas verksamhet för år 2020 jämte granskningsrapporter avseende bolagen.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut.
Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt utlåtandet.

§ 17

Ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad inom Farsta stadsdelsnämndsområde för att anlägga hundrastgårdar

Hemställan från Farsta stadsdelsnämnd

KS 2021/168

Beslut

1. Ändringar i Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun, i enlighet med Farsta stadsdelsnämnds förslag enligt bilaga 2 och 3 till utlåtandet, godkänns.
2. Beslutet anmäls till Länsstyrelsen Stockholm.
3. Föreskrifter kungörs genom att det på kommunens digitala anslagstavla tillkännages att protokoll för de beslutade föreskrifterna har justerats.
4. Beslutet gäller från kungörandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller ändring av allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad inom Farsta stadsdelsnämndsområde för att anlägga hundrastgårdar.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18

Markanvisning för bostäder och förskola inom fastigheten Bromsten 9:2 i Bromsten till Sveafastigheter Bostad AB, Åke Sundvall Projekt AB, Bonava Sverige AB och Bromstensgluggen Fastighetsförvaltning AB - projekt Bromstensgluggen

Hemställan från exploateringsnämnden

Inriktningsbeslut

KS 2020/1758

Beslut

1. Inriktningen för projekt Bromstensgluggen godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planera förutsättningarna för exploatering inom Bromsten 9:2 för projekt Bromstensgluggen till en investeringsutgift upp till 19,5 mkr, som underlag för ett kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för 2021 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2022.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller markanvisning för bostäder och förskola inom fastigheten Bromsten 9:2 i Bromsten till Sveafastigheter Bostad AB, Åke Sundvall Projekt AB, Bonava Sverige AB och Bromstensgluggen Fastighetsförvaltning AB - projekt Bromstensgluggen.

I debatten yttrar sig Johan Nilsson och borgarrådet Bjuggren.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**S:t Erik Markutveckling AB:s förvärv av bolaget Orvaus Mitt i Hamnen AB**

KS 2021/171

Beslut

1. S:t Erik Markutveckling AB:s förvärv av samtliga aktier i Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036, enligt aktieöverlåtelseavtal, bilaga 1 till utlåtandet, ingånget mellan Orvaus AB, org.nr 556294-3604, och S:t Erik Markutveckling AB den 23 december 2020 godkänns. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge S:t Erik Markutveckling AB i uppdrag att genomföra förvärvet av Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036.
2. S:t Erik Markutveckling AB:s överlåtelse av aktieöverlåtelseavtal, bilaga 1 till utlåtandet, ingånget mellan Orvaus AB, org.nr 556294-3604, och S:t Erik Markutveckling AB den 23 december 2020 till S:t Erik Markutveckling AB:s holdingbolag X och holdingbolag X inträde i aktieöverlåtelseavtalet samt förvärv av aktierna i enlighet med detta godkänns. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge S:t Erik Markutveckling AB i uppdrag att överlåta aktieöverlåtelseavtalet till holdingbolag X samt att uppmana S:t Erik Markutveckling AB att i sin tur ge holdingbolag X i uppdrag att inträda i aktieöverlåtelseavtalet och förvärva samtliga aktier i Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036.
3. S:t Erik Markutveckling AB:s lämnande av borgen såsom för egen skuld för holdingbolag X samtliga skyldigheter enligt aktieöverlåtelseavtal, bilaga 1 till utlåtandet, ingånget mellan Orvaus AB, org.nr 556294-3604 och S:t Erik Markutveckling AB den 23 december 2020 godkänns. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge S:t Erik Markutveckling AB i uppdrag att teckna borgen.
4. Till styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036, utses personer angivna i bilaga 2 till utlåtandet och Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge S:t Erik Markutveckling AB i uppdrag att ge holdingbolaget X i uppdrag att på extra bolagsstämma i Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036, utse angivna personer.
5. Till lekmannarevisor och suppleant i Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036, utses personer angivna i bilaga 2 till utlåtandet och Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge S:t Erik Markutveckling AB i uppdrag att ge holdingbolaget X i uppdrag att på extra bolagsstämma i Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036, utse angivna personer.

6. Bolagsordning för Orvaus Mitt i Hamnen AB, org.nr 556891-5036, enligt bilaga 3 till utlåtandet godkänns.
7. S:t Erik Markutveckling AB:s lånelimit utökas med 185 mnkr för att genomföra förvärvet av Orvaus Mitt i Hamnen AB, org nr 556891-5036, och finansiering ska ske genom nyupplåning från Stockholms stad till gällande villkor.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller S:t Erik Markutveckling AB:s förvärv av bolaget Orvaus Mitt i Hamnen AB.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Detaljplan för Henriksbergs verksamhetsområde m.m. i stadsdelen Axelsberg, DP 2010-16649-54 (ca 210 lägenheter, lokaler och rehabiliteringsboende)**

Framställan från stadsbyggnadsnämnden

KS 2021/373

Beslut

Detaljplan för Henriksbergs verksamhetsområde m.m. i stadsdelen Axelsberg, DP 2010-16649-54 (ca 210 lägenheter, lokaler och rehabiliteringsboende), antas.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller detaljplan för Henriksbergs verksamhetsområde m.m. i stadsdelen Axelsberg, DP 2010-16649-54 (ca 210 lägenheter, lokaler och rehabiliteringsboende).

I debatten yttrar sig Maria Ljuslin, Johan Nilsson, borgarrådet Larsson, Peter Wallmark, Malin Ericson, Cecilia Obermüller och Peter Backlund.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Peter Wallmark (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Förlängning av åtgärder inom parkeringsverksamheten (avgift motorcykel och moped klass 1) och förändrade avgifter för näringsidkare på offentlig plats med anledning Coronapandemin**

Framställan från trafiknämnden

KS 2021/376

Beslut

1. I enlighet med beslut i trafiknämnden fastställs att följande avgifter sätts till 0 (noll) kronor under perioden 1 april 2021-31 december 2021;
  - Avgifter för markupplåtelser som ingår under rubriken Försäljning i Taxa för upplåtelse av offentlig plats med polistillstånd
  - Avgifter för torghandel
  - Avgiften för Nyttoparkeringstillstånd C för foodtrucks.
2. I enlighet med beslut i trafiknämnden fastställs att avgift på parkeringsplats för MC och moped klass 1 samt på platser där MC och moped klass 1 har tillstånd att parkera med giltig boendedispens sätts till 0 (noll) kronor, att gälla från den 1 maj 2021 till dess att nytt beslut fattats, dock längst till och med den 31 december 2021.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller förlängning av åtgärder inom parkeringsverksamheten (avgift motorcykel och moped klass 1) och förändrade avgifter för näringsidkare på offentlig plats med anledning Coronapandemin.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Helldén.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 22
Bordlagda motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna som redovisas i punkt 46 i kungörelsen.

**§ 23
Nya motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna som redovisas i punkt 47 i kungörelsen.

§ 24 Bordläggning av ny interpellation

Beslut

1. Interpellationen får ställas.
2. Interpellationen bordläggs.

Ny interpellation

1. Interpellation av Torun Boucher (V) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om Birka Cruises terminalbyggnader vid Stadsgårdkajen. Rotel I
Dnr KS 2021/593

§ 25 Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under perioden den 13 april - 3 maj 2021.

1. Motion av Lisa Palm m.fl. (alla Fi) om nollvision mot mäns dödliga våld mot kvinnor. Rotel VIII
Dnr KS 2021/550
2. Motion av Emilia Bjuggren (S) om förbättra stadens kontroll av bygg- och rivningsavfall. Rotel IX
Dnr KS 2021/599
3. Motion av Emilia Bjuggren och Maria-Elsa Salvo (båda S) om inför stopp för spekulationsbostäder i Stockholm.
Rotel III
Dnr KS 2021/600
4. Motion av Salar Rashid och Karin Gustafsson (båda S) om ökad rättstrygghet. Rotel VIII
Dnr KS 2021/601
5. Motion av Emilia Bjuggren och Alexander Ojanne (båda S) om en sammanhållen strategi för bad, båt, fiske och strandpromenader i Stockholm. Rotel I
Dnr KS 2021/602
6. Motion av Peter Wallmark (SD) om att utöka antalet båtplatser i Stockholm. Rotel II
Dnr KS 2021/626

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 3 maj 2021

Närvarobilaga

Mötesdatum 2021-05-03

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
54	Brinck, Cecilia (Ordförande) §§ 9-15		M	17:43	20:25
97	Nasrindotter, Rana (1:e v Ordf) §§ 1-7, 16-25		S	15:59	20:25
50	Åslund, Ann-Katrin (2:e v Ordf) § 8		L	16:51	20:25
55	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:42	20:25
25	Bjuggren, Emilia		S	16:54	20:24
72	Cederschiöld, Anna		M	17:44	20:25
59	Eriksson, Mattias		S	15:59	20:25
20	Ernlund, Karin		C	17:04	20:25
40	Gerdes, Hanna	Backlund, Peter	L	17:55	20:25
27	Gustafsson, Karin		S	16:35	20:25
86	Hansson, Martin		MP	16:03	20:25
48	Helldén, Daniel		MP	16:00	20:25
32	Hellström, Anette		M	17:40	20:25
34	Hollis, Michaela		KD	17:51	20:25
61	Jama, Hassan		V	17:57	20:25
107	Jansson, Maria	Ericson, Malin	FI	16:02	20:25
29	Johansson, Tobias	Mustonen, Maria	V	16:06	20:25
16	Jönsson, Jan		L	16:42	20:24
12	Jönsson, Peter		M	17:34	20:25
9	Kratz, Tina		V	17:02	20:25
6	König Jerlmyr, Anna		M	17:03	20:25
93	Larsson, Björn		-	17:44	20:25
4	Larsson, Joakim		M	15:59	20:25
53	Lekberg, Karin		S	17:41	20:25

74	Lennaárd, Fritz		M	18:04	20:25
63	Ljuslin, Maria		V	16:50	20:25
46	Luhr, Katarina		MP	15:59	20:25
95	Malmström, Jeanette		-	17:48	20:25
31	Mattsson Åkerström, Alexandra	Nylander, Jackie	V	17:02	20:25
7	Mjörnberg, Robert		V	17:38	20:25
65	Mohammed, Rashid		V	17:16	20:25
84	Moreira Duarte, Mariana		MP	16:05	20:25
18	Naddebo, Jonas		C	17:03	20:24
66	Nilsson, Johan		M	17:39	20:25
76	Nilsson, Jonas		M	17:47	20:25
79	Nyberg, Claes		C	18:01	20:25
82	Obermüller, Cecilia		MP	17:48	20:25
68	Paccamonti, Johan		M	18:01	20:25
105	Palm, Lisa		FI	16:05	20:25
51	Rashid, Salar		S	17:34	20:25
70	Redin, Jennyfer		M	17:45	20:25
57	Räihä, Mirja		S	16:00	20:25
103	Salvo, Maria-Elsa		S	16:10	20:25
42	Silverudd, Patrik		L	16:38	20:25
14	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	17:56	20:25
23	Valeskog, Jan		S	17:47	20:25
38	Valier, Mikael		KD	17:45	20:25
91	Vinge, Linnéa		SD	16:49	18:22
89	Wallmark, Peter		SD	16:50	20:25
101	Walther, Ulf		S	17:42	20:25
21	Wanngård, Karin		S	17:45	20:25
10	Wedin, Dennis		M	16:01	20:25
87	Westmont, Martin		SD	16:54	20:25
44	Wicklund, Susanne		C	17:56	20:25
36	Örbrink, Nike		KD	17:53	20:25
49	Kasirga, Kadir *		S	16:22	20:24

2021-05-03

**Årsredovisning 2020 med
uppföljning av budget för
Stockholms stad**

Dnr. KS 2020/1617

KF ärende 39

Torun Boucher m.fl. (V)

Tillägg till reservation i KS

Förslag till beslut

1. Delvis godkänna förslaget till årsredovisning
Tillägg av beslutssats
2. Totalt 250 mnkr avsätts i bokslutet för kompetensutvecklingsmedel 2021-2025
3. Därutöver anföras följande

STÄRKT KOMPETENSUTVECKLINGSSATSNING

Vänsterpartiet föreslår, mot bakgrund av det rekordstora överskottet och i avsaknad av ett statligt långsiktigt utökat välfärdsåtagande, att kommunfullmäktige ska ställa sig bakom en femårig satsning på kompetensutvecklingsmedel om totalt 250 mnkr som avsättes i bokslutet, vilket innebär ytterligare 150 mnkr i förhållande till kommunstyrelsens förslag. Därmed skulle betydligt fler målgrupper omfattas av kompetensutvecklingsmedlen, som även ska täcka kostnader för vikarier, utbildning i svenska språket inom äldreomsorg och förskola samt utbildning inom psykisk ohälsa enligt kommunstyrelsens förslag

Det är av strategisk vikt att staden har en långsiktig planering för kompetensutveckling och kompetensförsörjning för att behålla, utveckla och rekrytera medarbetare. Inte minst bekräftas detta behov i tider av kris, som nu under pågående pandemi. Vi behöver både långsiktiga kompetensutvecklingsmedel i form av permanenta budgetmedel i ordinarie verksamhet, vilket kräver en högre budget än idag, och särskilt avsätta stadsövergripande medel för strukturella insatser. Behovet av höjd nivå på grund- och specialistutbildad personal är mycket stort i stadens välfärdsverksamheter, och vi ser detta som insatser som kommer att innebära en kvalitetshöjning av ett bestående värde. Fokus för dessa insatser ska därför vara fortbildningsbehovet i äldreomsorg, LSS-verksamheter och pedagogiska verksamheter samt insatser för yrkesgrupper som berörs i hög grad av digitalisering och automatisering.

För äldreomsorgens del har Coronakommissionen framhållit att det är nödvändigt att höja ambitionsnivån, statusen och attraktionskraften för att kunna ge en god vård och omsorg under en kris som pandemin. Långvariga strukturella brister måste åtgärdas, och det kräver att staden måste ta ett större ansvar för finansieringen och igångsättande av utbildningsinsatser i avvaktan nödvändiga beslut om statliga satsningar. Framförallt måste den medicinska kompetensen förstärkas, genom krav på minimiutbildningar för olika yrkeskategorier och kommunerna behöver även enligt kommissionen genomföra språkutbildningsinsatser för omsorgspersonal som saknar tillfredsställande språkkunskaper.

Redan idag står klart att kommunerna kommer att få ett antal miljoner för att bedriva utvecklingsarbete inom ramen för ”God och nära vård”, där ett prioriterat område är vidareutbildning för sjuksköterskor. Med ett kollektivavtal om AST, akademisk specialtjänstgöring, skulle staden med hjälp av statsbidragen kunna erbjuda sjuksköterskor i äldreomsorgen en akademisk specialistutbildning på betald arbetstid, vilket Vårdförbundet länge drivit.

För yrkesgrupper som arbetar inom LSS står vi inför att implementera en färdplan för införandet av enhetlig yrkestitulatur som stödassistent, stödpedagog respektive som stödbiträde, för de som saknar grundutbildning. Planeringen av en satsning på dessa yrkesgrupper initierades föregående mandatperiod som en grundförutsättning för att stärka kvaliteten i verksamheterna och göra yrkesgrupperna attraktiva för nya medarbetare. Av stor vikt är att alla medarbetare erbjuds utbildning som gör att de kan nå kompetenskraven.

Nya vägar behöver också prövas för stadens egen kompetensförsörjning, exempelvis möjligheten att kombinera arbete och studier men också valideringsutbildningar samt olika inriktningar för collegeutbildningar inom gymnasieskolan och Komvux.

Inom äldreomsorgen ska följande ingå i den utökade satsning som vi föreslår:

- grundutbildning till undersköterska i äldreomsorgen för omvårdspersonal
- specialistutbildning inom demens för undersköterskor
- akademisk specialistutbildning för sjuksköterskor inom äldreomsorgen
- därutöver utbildningar inom demens och geriatrik för samtliga yrkesgrupper enligt kommunstyrelsens förslag.

Inom LSS-verksamheten ska följande ingå i den satsning som vi föreslår :

- utbildning till stödpedagog
- därutöver grundutbildning till stödassistent enligt kommunstyrelsens förslag

Inom de pedagogiska verksamheterna ska följande ingå i den satsning som vi föreslår:

- verksamhetsförlagd utbildning till förskollärare, barnskötare och fritidspedagog samt även kombinationer av arbete och studier med inspiration av den så kallade Dalamodellen
- kompetensutveckling för elevassistenter och resurspersonal som arbetar med barn i behov av särskilt stöd inom förskola och skola
- utbildningar inom området NPF-diagnoser
- därutöver grundutbildning till barnskötare enligt kommunstyrelsens förslag.

I den utökade satsningen föreslår vi att även utvecklingsprogram för medarbetare med akademisk utbildning, specialister etc., ingår, enligt förslag i vår motion om översyn och utredning av nya personalpolitiska insatser och förmåner för att främja stadens kompetensförsörjning. Vidare finns behov av kompetensförsörjning inom socialtjänsten, som både behöver finansieras genom den utökade satsningen och reguljära budget medel.

Kommande fem år krävs således en betydligt större satsning på kompetensutveckling än den som redovisas i majoritetens förslag, då dessutom en kompetensutvecklingskuld till stadens medarbetare har uppkommit på grund av uppskjutna utbildningar under pandemin.

2021-05-03 19.32

Voteringsresultat

Ärendenr: 39
Beskrivning: 39:1

Ärendemening:

Årsredovisning 2020 med uppföljning av budget för Stockholms stad
Kontraposition Socialdemokraternas förslag mot Vänsterpartiets förslag

Ja:12 Nej:9 Avstår:33 Kvittade: 0 Frånvarande:47

Avstår:

Peter Backlund (L), Cecilia Brinck (M), Anna Cederschiöld (M), Karin Ernlund (C), Martin Hansson (MP), Daniel Helldén (MP), Anette Hellström (M), Michaela Hollis (KD), Jan Jönsson (L), Peter Jönsson (M), Anna König Jerlmyr (M), Björn Larsson (-), Joakim Larsson (M), Fritz Lennaárd (M), Katarina Luhr (MP), Jeanette Malmström (-), Mariana Moreira Duarte (MP), Jonas Naddebo (C), Johan Nilsson (M), Jonas Nilsson (M), Claes Nyberg (C), Cecilia Obermüller (MP), Johan Paccamonti (M), Jennyfer Redin (M), Patrik Silverudd (L), Isabel Smedberg-Palmqvist (L), Mikael Valier (KD), Peter Wallmark (SD), Dennis Wedin (M), Martin Westmont (SD), Susanne Wicklund (C), Ann-Katrin Åslund (L), Nike Örbrink (KD)

Röstat Ja:

Nassir Abdullahi Ali (S), Emilia Bjuggren (S), Mattias Eriksson (S), Karin Gustafsson (S), Karin Lekberg (S), Rana Nasrindotter (S), Salar Rashid (S), Mirja Räihä (S), Maria-Elsa Salvo (S), Jan Valeskog (S), Ulf Walther (S), Karin Wanngård (S)

Röstat Nej:

Malin Ericson (FI), Hassan Jama (V), Tina Kratz (V), Maria Ljuslin (V), Robert Mjörnberg (V), Rashid Mohammed (V), Maria Mustonen (V), Jackie Nylander (V), Lisa Palm (FI)

2021-05-03 19.33

Voteringsresultat

Ärendenr: 39
Beskrivning: 39:2

Ärendemening:

Årsredovisning 2020 med uppföljning av budget för Stockholms stad
Huvudomröstning Kommunstyrelsens förslag mot Socialdemokraternas förslag

Ja:31   Nej:21   Avstår:2   Kvittade: 0   Frånvarande:47

Avstår:

Peter Wallmark (SD), Martin Westmont (SD)

Röstat Ja:

Peter Backlund (L), Cecilia Brinck (M), Anna Cederschiöld (M), Karin Ernlund (C), Martin Hansson (MP), Daniel Helldén (MP), Anette Hellström (M), Michaela Hollis (KD), Jan Jönsson (L), Peter Jönsson (M), Anna König Jerlmyr (M), Björn Larsson (-), Joakim Larsson (M), Fritz Lennaárd (M), Katarina Luhr (MP), Jeanette Malmström (-), Mariana Moreira Duarte (MP), Jonas Naddebo (C), Johan Nilsson (M), Jonas Nilsson (M), Claes Nyberg (C), Cecilia Obermüller (MP), Johan Paccamonti (M), Jennyfer Redin (M), Patrik Silverudd (L), Isabel Smedberg-Palmqvist (L), Mikael Valier (KD), Dennis Wedin (M), Susanne Wicklund (C), Ann-Katrin Åslund (L), Nike Örbrink (KD)

Röstat Nej:

Nassir Abdullahi Ali (S), Emilia Bjuggren (S), Malin Ericson (FI), Mattias Eriksson (S), Karin Gustafsson (S), Hassan Jama (V), Tina Kratz (V), Karin Lekberg (S), Maria Ljuslin (V), Robert Mjörnberg (V), Rashid Mohammed (V), Maria Mustonen (V), Rana Nasrindotter (S), Jackie Nylander (V), Lisa Palm (FI), Salar Rashid (S), Mirja Räihä (S), Maria-Elsa Salvo (S), Jan Valeskog (S), Ulf Walther (S), Karin Wanngård (S)

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 3 maj 2021

§ 2 Interpellation av Mattias Eriksson (S) till miljö- och klimatborgarrådet Katarina Luhr (MP) om stadens antagna program för lika rättigheter och möjligheter

Anförande nr 1

Borgarrådet Luhr (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Mattias Eriksson (S): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Jag vill börja med att tacka borgarrådet Luhr för svaret på min interpellation. Vad gäller de här frågorna tror jag att borgarrådet och undertecknad på många sätt är överens om problembeskrivningen. Det är lite som med klimatfrågan; de flesta av oss är överens om vad som är på väg att hända, men det är i debatten om hur vi når dit som vi tyvärr står och stampar.

Vad gäller hbtq-frågorna tänker inte jag än en gång stå i den här talarstolen och berätta om folkhälsostatistik och om hur hbtq-personer får komma ut ur garderoben varje dag vid varje nytt möte. Jag tänker inte stå i den här talarstolen och berätta om människors upplevelser i stadens förvaltningar, i föräldrautbildning, vid adoption eller i skolan. Den debatten, om problembeskrivningen, är åtminstone tillfälligtvis avslutad i samband med att den förra majoriteten i sin klokhet tog fram programmet för lika rättigheter och möjligheter. Det är utifrån det arbetet vi nu ska fokusera fram till nästa år.

Jag kan också konstatera att programmet ligger fast trots att den blågröna majoriteten valt att skifta fokus till det bredare omfånget i Agenda 2030. Men det är beklagligt att ett konkret svar på min interpellation har uteblivit trots att majoriteten har haft över ett år på sig att skriva det. Jag kan förvisso konstatera att majoriteten är relativt nöjd med de insatser som görs, men den större delen av interpellationssvaret går ut på att lyfta Agenda 2030 och stadens program för våld i nära relationer – inte programmet för lika rättigheter och möjligheter.

Ordförande! Poängen med ett programarbete är att arbeta strategiskt. Det är A och O i all form av implementering, särskilt det som är lite mer komplext. Indikatorer ska tas fram, aktivitetsplaner ska göras och dialog skapas mellan intressenter och aktörer både inom staden och med civilsamhället. Annars, mina vänner, blir det lätt pamflettpolitik.

Borgarrådet nämner att arbetet med programmet ska följas upp integrerat i nämnder och i bolagsstyrelsers verksamhetsplanering och uppföljning. Men det står också förtydligt i programmet att i verksamhetsplanerna ska nämnder och bolagsstyrelser precisera hur de arbetar med de fokusområden som redovisas i programmet. Härutöver har kommunstyrelsen ansvar för en samlad uppföljning av arbetet inom stadens verksamheter, för övergripande samordning samt för att vid behov tydliggöra stadens prioriteringar inom området.

Jag måste därför återigen drista mig till att fråga borgarrådet om hon har läst de senaste årens verksamhetsplaner och uppföljningar, nämndernas budget och årsredovisningar och om hon som ansvarigt borgarråd är nöjd med hur programmets fokusområde preciseras och följs upp i detta arbete.

Anförande nr 3

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Jag vill börja med att tacka Mattias Eriksson för interpellationen. Att alla stockholmare oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck ska känna sig inkluderade i Stockholm är en oerhört viktig fråga som tyvärr inte är enkel och självklar utan ett område som det måste arbetas med ständigt inom stadens alla områden. Det här arbetet är något som vi i den grönbå majoriteten också anser vara väldigt viktigt.

Om det sitter någon här och lyssnar som tycker att det här inte borde vara så högt prioriterat skulle jag vilja dela med mig av lite data från en europeisk studie som offentliggjordes för ganska precis ett år sedan. Den kommer från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, som då presenterade världens största undersökning av hbtqi-personers livsvillkor. Denna undersökning bygger på svar från nästan 140 000 hbtqi-personer i EU:s medlemsländer, och 2 500 svar kom från svenska hbtqi-personer. Undersökningen visar att få, om några, framsteg har gjorts sedan byråns tidigare undersökning från 2012. Många homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexpersoner lever fortfarande med rädsla, våld och diskriminering. Undersökningen visar också att det är transpersoner och intersexpersoner som är mer utsatta än andra inom hbtqi-gruppen.

Några av undersökningens resultat från Sverige visar att 42 procent undviker att hålla sin partners hand offentligt. 31 procent säger att de hade blivit trakasserade året före undersökningen. 61 procent är ganska eller väldigt öppna med att de är hbtqi-personer, men 22 procent undviker ofta eller alltid vissa platser av rädsla för att bli attackerade. 20 procent hade upplevt fysiskt eller sexuellt våld, vilket är dubbelt så många som för andra inom hbtqi-gruppen. Man kan fortsätta mer och mer och längre och längre med upplevelser från denna grupp. Det här är självklart inte okej på något sätt. Det visar också tydligt att mycket mer arbete behöver göras, och inte bara inom staden.

Vad gäller det arbete som behöver göras inom staden handlar det till stor del om att följa det program som vi pratar om. Det handlar mycket om att synliggöra hbtqi-personer och deras livsvillkor. Vi behöver fortsätta att ifrågasätta och bekämpa destruktiva normer och värderingar och motverka alla former av diskriminering. Arbetet pågår, och förutom de MR-strategier som arbetar på Stadsledningskontoret, som ska samordna stadens övergripande MR-arbete, handlar det som sagt mycket om att arbete ska ske inom stadens olika verksamheter. Det är också det som det här programmet pekar ut. Arbetet måste ske inom stadens alla verksamheter.

Då måste arbetet bedrivas med den viktiga basen att vi säkerställer att alla vet vad de ansvarar för, att de har kunskap i frågan och att den här kunskapen är brett förankrad i alla delar av kommunens verksamheter. Det står i programmet, och det är det sätt som vi har beslutat att jobba på.

Anförande nr 4

M a t t i a s E r i k s s o n (S): Ordförande och borgarrådet Luhr! Det är ju så som du säger: Det finns många utmaningar för hbtqi-gruppen. Du nämner just det strukturella arbetet i planerings- och uppföljningsarbetet. Det är också det som jag rent bokstavligt saknar i alla de budgetar och de planer som har lagts under de år som borgarrådet har haft ansvar för frågorna. Det är också därför interpellationen har kommit fram; det saknas konkreta mål för de här frågorna i våra nämnder.

Det mest konkreta, i alla fall i interpellationssvaret, är den digitala utbildningsinsatsen. Det får mig också osökt att tänka på alla de miljöutbildningar som har genomförts under året. Det är de som ska berätta om miljöpåverkan i arbetet som man genomför, om källsortering och om praktiska tips i vardagen. Jag tror att jag har gått en sådan obligatorisk e-utbildning på varje arbetsplats jag har varit på. Jag tänker inte förringa dessa utbildningar; tvärtom fyller de en viktig funktion i arbetslivet och i vardagen. Men de fyller inte behovet av en helt avgörande pusselbit, nämligen hur man strukturellt på helhetsnivå ska börja ändra på beteenden och arbetssätt. Det är därför vi i staden exempelvis har ett klimathandlingsprogram för miljön, och det är därför vi har det här programmet inom hbtqi-området.

Det här är något som Sveriges regering har förstått. För bara några månader sedan beslutades det om en handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter vid sidan av arbetet med exempelvis Agenda 2030. De har nämligen förstått det som vi i Stockholms stad just nu missar: att vi måste kunna prata både om helheter och om konkreta handlingsplaner. I den här salen sitter redan i dag de som inte vill att vi ska prata om de här frågorna. Tyvärr finns allt fler likasinnade i parlament världen över. Ska vi ta debatten om normkritik, om hur strukturer skapas och om hur vi måste vända dem är det nu vi måste göra det. Det är nu som stadens hbtqi-befolkning behöver politiken. Det är nu konkreta åtgärder måste sättas in, pengar investeras och aktiviteter skapas. Det är ironiskt att det är nu vi har en debatt om Egalia Skärholmens framtid, under en programperiod då vi skulle utveckla hbtq-arbetet i vår stad.

Anförande nr 5

Borgarrådet L u h r (MP): Jag vill verkligen understryka vikten av att göra jobbet. Programmet togs fram för tre år sedan, och det är ganska övergripande. Men det har ändå fokusområden, det har ett arbetssätt och det har tydliga mål med arbetet och hur det ska genomföras.

Jag vill ändå lyfta att det i majoritetens budget för 2021 finns en massa olika satsningar som gäller bland annat hbtq-personer. Det handlar bland annat om att stärka kunskaperna om hbtqi-frågorna i skolorna, att fortsätta hbtq-certifieringen av stadens verksamheter, att säkerställa tillgången till trygga mötesplatser för unga i målgruppen, att trygga bemötandet av äldre hbtq-personer och att stärka samverkan med civilsamhället för att inte minst kunna erbjuda fler trygga mötesplatser för unga hbtq-personer, oavsett funktionsvariation, både i ytterstad och i innerstad. De här mötesplatserna är såklart ett problem nu i pandemitider, för där är det svårare att kunna träffas. Det har vi märkt. Men det är ju tyvärr inte bara hbtqi-personer som har haft de problemen. Detta är fortfarande något som vi kommer att behöva långsiktigt i Stockholm: mötesplatser för olika grupper av människor.

Utvecklingsarbetet med hbtq-programmet, bland annat genom den struktur som är etablerad med hbtq-planeringen, har förvaltningen haft möjlighet att ta del av. Där har vi upphandlade utbildningar för dem som jobbar inom bolag och förvaltningar, där RFSL är en av tre utbildare. Utbildningen för dem som jobbar inom staden har varit tillgänglig sedan 2018. Den utgår från programmets olika fokusområden och knyter också tillbaka till Agenda 2030.

Det program som interpellanten lyfter i interpellationen är ett viktigt dokument för arbetet, men utöver det finns andra viktiga program som stöttar det här arbetet. Jag vill speciellt lyfta stadens nya program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuellt ändamål samt sexuellt våld och beroenderelation. Där är också hbtqi-personer fortsatt identifierade som en grupp som löper större risker än personer i majoritetssamhället att bli utsatta för olika typer av våld. I programmet föreslås också olika åtgärder för att möta de olika behoven.

Det här tror jag är väldigt viktiga satsningar som kommer att bidra till nödvändiga samhällsförändringar. De kommer också att hjälpa till att förverkliga hbtq-personers rättigheter och möjligheter. Jag tycker att också detta program visar på ett tydligt engagemang för de här frågorna i den majoritet som vi i dag har.

§ 3 Interpellation av Maria-Elsa Salvo (S) till stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om ägarlägenheter

Anförande nr 6

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 7

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Tack, Joakim, för det utdelade svaret! Det var i augusti förra året jag ställde frågan till stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson om varför den blågröna majoriteten har börjat prioritera markanvisningar till ägarlägenheter i Stockholm. Frågan är minst lika aktuell i dag eftersom vi ser fortsatta markanvisningar till just ägarlägenheter. Under 2020 markanvisades totalt 320 ägarlägenheter, vilket vi tycker utgör en ny trend i Stockholms bostadspolitik där man nu likställer bostadsrätter med ägarlägenheter i markanvisningar. Det är i alla fall så man talar om det; det kunde vi också se här i Joakim Larssons svar till mig.

Anledningen till att jag ställer frågan är att vi socialdemokrater är mycket angelägna om att få bukt med bostadsbristen i Stockholm. Bostadsbristen i Stockholm utgör ett hot mot jämlikheten, mot människors frihet och mot stadens tillväxt. Senast i går under partiledardebatten kom frågan om bostadsbrist upp om mäns våld mot kvinnor eftersom bostadsbristen hindrar kvinnor från att lämna destruktiva och våldsamma relationer.

För att få bukt med bostadsbristen behöver det byggas mycket bostäder; det är vi överens om. Men framför allt tycker vi att det är hyresrätter med rimliga hyror som måste prioriteras. I det läge som Stockholm befinner sig i dag, där bostadsbristen är så pass akut, bör majoriteten fokusera på att pressa priserna och hålla en hög byggtakt i stället för att experimentera med en upplåtelseform som tidigare har avvisats av aktörerna på Stockholms bostadsmarknad. Vi tycker inte att det här är ett seriöst sätt att möta bostadsbristen på.

Vad många barnfamiljer, unga, studenter, pensionärer och, som sagt, ensamstående efterfrågar är bostäder som man kan ha råd att efterfråga. Vi ser många risker med en större andel ägarlägenheter på Stockholms bostadsmarknad. Det riskerar att höja kostnaderna för boendet. Det riskerar också att öka spekulationen på bostadsmarknaden. Vi tycker att man i stället ska satsa på att bygga fler hyresrätter och pressa priserna. Satsa på Stockholms husen och på allmännyttan, men inte på ägarlägenheter!

Mina frågor till Joakim Larsson kvarstår. Hur kommer det sig att ni väljer att markanvisa till fler ägarlägenheter trots att man efterfrågar billigare hyresrätter och bostäder i Stockholm? Det är det som behovet handlar om.

Anförande nr 8

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här är faktiskt en väldigt angelägen interpellation. Ägarlägenheter är någonting som vi ser som ett bra komplement till det övriga som byggs i Stockholm. Det är dessutom inte så experimentellt som du förespeglar här, utan det här är den vanligaste ägandeformen

när det gäller lägenheter som man använder sig av i stora delar av Europa och även i övriga delar av världen. Det är inte något som är påhittat i Sverige på något sätt. Detta är en metod som det går att använda sig av och som ska ses som ett komplement, och egentligen inte så mycket annat.

Vi tycker däremot att det är lite märkligt att Socialdemokraterna är så negativa till ägarätten som sådan. Man brukar kalla ägarlägenheter för radhus på höjden. Man har nämligen i en tredimensionell fastighetsbildning möjlighet att lägga en del av fastigheten som ägarlägenheter. Det är en upplåtelseform som innebär att man får full äganderätt över sin bostad till skillnad från bostadsrätten, där man äger tillsammans med sina grannar. Socialdemokraterna markanvisar därför naturligtvis ofta, när de styr, till detta. Men att markanvisa till en ägarlägenhet känns för Socialdemokraterna plötsligt främmande, vilket är jättekonstigt. Då skulle ni ju inte heller markanvisa för radhus, villor, småhus eller någonting. Det är ju i princip exakt samma sak; det är i alla fall tanken.

Vi tycker att ägarlägenheter är ett bra komplement till bostadsmarknaden. Dessutom är det så att när det gäller de ägarlägenheter som man förväntas se här i Stockholm är det inte alls säkert att det blir en dyrare upplåtelseform än bostadsrätten. Avgiften är inte alls satt på samma sätt för en ägarlägenhet. Man har ingen avgift till en bostadsrättsförening, till exempel.

Nej, egentligen handlar det här om en ideologisk debatt som gäller om huruvida man är för eller emot ägande. Sedan kan vi naturligtvis diskutera om vi ska bygga fler hyresrätter, och det gör jag gärna. Vi har precis lanserat Hyresrättspushen just för att marknaden just nu skriker efter att få ställa om och använda de resurser som finns på den privata marknaden till att bygga fler hyresrätter. Det tycker vi är bra. Vi tycker inte att endast kommunen är den som ska bygga hyresrätter, utan det ska naturligtvis de aktörer som vill bygga hyresrätter också göra.

Vi tycker att ägarlägenheter är jättebra. Se det som ett komplement! Det är en del av den flora av bostäder som behövs i Stockholm, och inte något annat. Det här ska vi se mer av oavsett om det skulle vara en trend eller inte.

Anförande nr 9

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Det gläder mig verkligen att höra att den blågröna majoriteten vill satsa på hyresrätten. Det är ändå en nyhet när man under de senaste åren i stället har satsat på att ombilda och sälja ut den befintliga allmännyttan i Stockholm för en tredje gång. Det är också en nyhet eftersom vi under det senaste året endast har sett 1 000 markanvisningar till allmännyttan, vilket är mer än en halvering jämfört med hur det har sett ut tidigare år. Det är också en nyhet med tanke på att vi har sett noll markanvisningar till Stockholmshus under hela 2019 och hela 2020.

Jag vill vända mig emot beskrivningen av att vi socialdemokrater skulle vara emot äganderätten. Vi har varit med och tagit fram den översiktsplan som finns i Stockholm där vi har som mål att minst hälften av allt som byggs ska vara hyresrätter, och resten ska vara bostadsrätter. Bostadsrätten är en välfungerande upplåtelseform i Sverige som vi ska vara stolta över och som är ganska unik i världen. Den fungerar väldigt bra, och

den ger den boende de fördelar man får med ägandet utan de nackdelar som man faktiskt får med ägarlägenheter.

Riskerna kring ägarlägenheter är inte någonting som vi har hittat på, utan det är någonting som vi har sett när man har studerat hur ägarlägenheter påverkar bostadsmarknaden i andra europeiska länder. I Barcelona, till exempel, används 10 procent av beståndet till korttidsuthyrning, och över 60 procent av värdarna har det här som enda syfte. I Oslo ser vi, trots att man har färre turister och ett mindre bostadsbestånd än Stockholm, fler korttidsuthyrningar både till antal och som andel av beståndet.

Det här är lärdomar som vi kan dra från andra länder som har testat den här typen av upplåtelseform, och detta är inte en väg som vi i Stockholm ska sträva efter att gå – särskilt inte om vi vill prioritera att få bukt med bostadsbristen. För att unga ska kunna få en första bostad, för att äldre ska kunna flytta från villan till en lägenhet och för att fler flerbarnsfamiljer ska kunna flytta till en större lägenhet så att man slipper bo trångt behöver det byggas många nya bostäder, och vi behöver satsa på hyresrätten. Vi ska inte göra som den grönbå majoriteten hittills har gjort: sälja ut och privatisera hyresrätterna och totalt ignorera Stockholmshusen. Vi lyckades med hjälp av Stockholmshusen faktiskt pressa ned boendekostnaden med ungefär 2 000 kronor för de boende.

Jag förstår inte det här plötsliga vurmandet för ägarlägenheter från den grönbå majoritetens håll.

Anförande nr 10

Borgarrådet L a r s s o n (M): Återigen: Det handlar om att Socialdemokraterna inte vill se mer ägande på bostadsmarknaden. Det handlar om att ni tycker att det räcker med bostadsrättsformen. Att äga med sina grannar, det korporativistiska boendet, måste vara det absoluta slutmålet för er. Längre än så ska man inte gå, enligt Socialdemokraterna. Ägarlägenheter tycks vara någonting helt annat än radhus och småhus, som jag inte har hört att ni ska sluta bygga eller se till inte byggs i Stockholm.

Låt mig säga en sak till att börja med när det gäller hyresrätter. Socialdemokraterna jämför alltid hyresrättsbyggandet med det som kommunen lyckas med i de egna bolagen. Det är ett misstag från er sida. Det finns så mycket styrka i marknaden i dag som vill bygga hyresrätter. Vi har 40–50 bolag som vill bygga hyresrätter och som kan göra det på olika ställen samtidigt i en betydligt snabbare takt än vad de tre kommunala bolagen mäktar med. Det borde ni vara glada för, för det kommer att göra att vi nu inte bara ser framför oss ett antal markanvisningar och startpromemorior, utan det här kommer de facto att bli de kommande årens hyresrättsbyggande. Det är ett antal aktörer som bygger i Stockholm tillsammans, och det kommer att göra att vi också löser vårt mål med 140 000 bostäder till 2030 – ett mål som vi faktiskt har gemensamt.

Att då bli så upprörda över att ett hundratal ägarlägenheter är på banan för att man från marknads sida vill bygga just detta för att man har sett en efterfrågan på riktigt ägande i form av ägarlägenheter – det är obegripligt. Vad är det som är så läskigt för Socialdemokraterna med att man äger sin bostad i ett flerfamiljshus jämfört med att man kan äga sitt boende i ett radhus eller ett småhus?

Sedan tar du upp frågan om ombildning. Jag kan säga att det vore fantastiskt bra om man hade möjlighet att ombilda sin enskilda lägenhet i ett flerfamiljsbestånd till just ägarlägenheter. Det vore utmärkt, framför allt i våra områden som består av stora miljonprogram där enstaka hyresrätter skulle kunna ombildas till ägarlägenheter. Då slipper man flytta från området för att man vill äga. Den frågan ställer aldrig Socialdemokraterna till sig själva, men fundera på det! Det skulle ju skapa kapital för våra kommunala bolag, som också är i behov av det under sin utveckling av fastighetsbranschen.

Anförande nr 11

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Jag tycker att det är lustigt att Joakim Larsson pratar om att Socialdemokraterna är ideologiskt förblindade i den här frågan. Det är ju snarare ni som är det. Vi ser att det finns ett jättestort behov av bostäder. Men för de bostäder som byggs när man står och väntar på en högkonjunktur är det inte nödvändigtvis så. Det har ju visat sig att de bostäder som byggs inte har lyckats uppfylla det behov som faktiskt finns bland stockholmarna för att det finns personer i Stockholm som vill ha en egen bostad men som inte har råd att gå till banken och ta ett stort miljonlån. Alla har inte möjlighet att casha in det som krävs för att kunna få en bostadsrätt eller kunna köpa en ägarlägenhet.

Att satsa på ägarlägenheter tillfredsställer ett litet segment i fastighetsbranschen och på bostadsmarknaden. Det här är inte att tillgodose det faktiska och reella behovet som finns hos stockholmarna som inte har möjlighet att efterfråga de bostäder som har byggts i Stockholm. Det krävs politisk vilja att få fram de lägenheter som kan tillgodose det behovet. Där har vi till exempel utvecklat Stockholmshusen. Vi tycker att man ska fortsätta att utveckla Stockholmshusen, som är en boendeform där man har lyckats få fram bostäder på kort tid till en låg månadskostnad för de boende.

Vi tycker också att man ska satsa på allmännyttan, särskilt nu när vi på grund av pandemin kommer att befinna oss i ett läge där konjunkturen sviker. Då behöver vi kunna ha kommunala muskler för att kunna hålla uppe bostadstakten, och då är de kommunala bostadsbolagen superviktiga. De har varit ett viktigt verktyg historiskt för att kunna göra detta.

Så nej, jag förstår inte varför man väljer att satsa på ägarlägenheter, särskilt nu när bostadsbristen är så hög som den är och när vi går in i ett osäkert konjunkturläge. Människor kastas ut i arbetslöshet och permitteras, och då är det inte läge att börja experimentera på bostadsmarknaden. Lär er av de lärdomar som finns från andra europeiska städer! Det här kommer inte att gynna hyresgäster på något sätt, utan de enda som gynnas av den här typen av bostäder är de människor som har råd att investera i och spekulera på bostadsmarknaden.

Anförande nr 12

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att det är tydligt i argumentationen från Socialdemokraterna att det här är en ideologisk fråga. Det är mycket tydligt: Socialdemokraterna gillar inte när människor äger sitt boende. Jag tycker att det är helt obegripligt att man kan föra samma resonemang kring ägarlägenheter och anse att ett ägande är det stora hotet mot bostadsmarknaden

samtidigt som jag aldrig har hört att Socialdemokraterna av principiella skäl har varit emot radhus eller småhus. Är Socialdemokraterna emot att människor köper ett radhus eller ett småhus? Det är ju samma sak! Det här är radhus på höjden.

Det är några hundra bostäder per år som kompletterar bostadsmarknaden med ytterligare en andel. Det är inte farligt. Om det hade varit det tror jag naturligtvis att Socialdemokraterna hade gjort allt ni hade kunnat för att stoppa det. Men det har ni ju inte gjort i regeringsställning heller. Ni har inte stoppat möjligheten till ägarlägenheter, så det kanske inte är så farligt som det låter här i talarstolen.

Låt mig säga detta: Du säger att det är ett litet segment på bostadsmarknaden som efterfrågar detta. Ja, så kan man ju resonera om småhus och radhus också. Det är ett litet segment, så det ska vi liksom strunta i, menar du. Därför ska vi bara bygga hyresrätter. Det resonemanget köper inte jag. Jag tycker att vi ska bygga för alla. Det är väl en skyldighet att leverera olika typer av boende i en stad som Stockholm. Möjligheten att bo, äga eller hyra sitt boende, att bo i en gammal hyresrätt eller i en nyproducerad hyresrätt – allt detta finns i Stockholm på en, i och för sig, knepig bostadsmarknad.

Om målsättningen att nå 140 000 bostäder till 2030 är vi överens. Ett halvt Malmö är redan byggt, och ett halvt Malmö ska byggas de kommande tio åren. Vi ska hålla den takten, men det innebär inte att några hundra ägarlägenheter förstör målet. Tvärtom skapar de möjligheter för människor som har olika önskemål att bo i Stockholm. Om man vill äga sitt boende på samma sätt som man äger sitt småhus eller sitt radhus är ägarlägenheter ytterligare ett alternativ. Man kan få lagfart, man kan belåna och man behöver inte betala någon avgift till bostadsrättsföreningen.

Jag tror inte att man behöver ta till överord i den här debatten och tro att ägarlägenheter skulle hota den svenska bostadsmarknaden. Det är tvärtom ett komplement, och så ser vi det.

§ 5 Interpellation av Maria Mustonen (V) till stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om hantering av schakt- och muddermassor

Anförande nr 13

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 14

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige! Jag tackar borgarrådet för svaret. Frågan om schakt- och muddermassor är förvaltningsövergripande eftersom vi har flera byggande förvaltningar och bolag och samtidigt är tillsynsmyndighet för byggverksamheten.

Det beklagliga exempel som jag tog upp i min interpellation återspeglar inte det vanliga, men samtidigt visar det hur viktigt det är att staden endast handlar upp seriösa entreprenörer, ställer krav vid upphandlingar och i avtal och systematiskt följer upp kraven. Det faktum att byggbranschen oftast har långa entreprenörskedjor gör inte saken lättare, men staden har möjlighet att reglera även detta med avtal.

Förorenade massor är avfall som behöver hanteras på rätt sätt och hamna på rätt deponi. Bara mottagningsavgiften för deponi för förorenade massor kan ligga på över 1 000 kronor per ton, och då är inte hanterings- och transportkostnaden inräknad. Även om den entreprenör som staden har anlitat har rent mjöl i påsen kan det finnas oseriösa aktörer längre ut i kedjan. Pengar är ett starkt incitament, och så länge det går att tjäna pengar eller undvika kostnader genom genvägar i hanteringen finns frestelsen för oseriösa aktörer. Och den blir ännu större när risken för att åka fast är liten.

Vi har ett annat olyckligt exempel från avfallsbranschen i vår grannkommun Botkyrka, där branden i Kagghamra blev en stor nyhet. Eftersom vi har ett system där tillsynen baseras på verksamhetsutövarens egen kontroll och tillsynen av verksamheter sker relativt sällan kan det vara svårt för tillsynsmyndigheten att fånga in alla verksamheter som bryter mot den gällande lagstiftningen. När det är läge för polisanmälan har skadan redan skett.

Därför är det viktigt att staden tar sitt ansvar som beställare av byggentreprenader. Att man har ordentliga kontroller är A och O. Man kan också säkerställa att massor och annat byggavfall hamnar rätt genom att handla upp deponeringen och transporterna direkt utan att överlåta det till byggentreprenören. På det sättet får man även bättre kontroll över kostnader och miljö- och klimatpåverkan.

Som framgår av interpellationssvaret har staden bra styrdokument på plats. Det som inte riktigt framgår av svaret är hur man kravställer och följer upp att massor från stadens byggen hamnar där de ska. Därför skulle jag gärna vilja höra hur borgarrådet tänker säkerställa detta.

Anförande nr 15

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här är ett ärende som vi kanske inte jobbar med dagligen på stadsbyggnadsroteln. Det var lite intressant att fördjupa sig i hanteringen av den tillståndspliktiga delen av det som mycket väl är

förvaltningsövergripande. Det är ju många inblandade i den här typen av stora ärenden. Vi har extremt många byggprojekt, stora entreprenader, stora vägprojekt och andra infrastrukturprojekt som ger stora schaktmassor, restprodukter och avfall. Det är klart att det är en nödvändighet att detta sker på ett hållbart sätt och att det här kan hanteras rätt i hela kedjan. Frågeställningarna är naturligtvis riktiga, och det är inte omöjligt att staden kan göra ännu mer för att få en bättre bild av var schaktmassorna i slutändan hamnar.

Jag har fått lära mig under resans gång när det gäller olika delar av det som är bergshantering, till exempel, och som klassas som avfall, att det i den delen finns det faktiskt en hel del att diskutera. Eftersom vi behöver använda så mycket av både singel och bergmassor till våra husbyggen och våra infrastrukturprojekt känns det lite knepigt att man ska behöva transportera denna typ av massor till olika destruktionsanläggningar och cirkulationsanläggningar. Per ton kostar det fruktansvärt mycket pengar bara i avfallsskatt, och sedan ska det transporteras till Örebro eller Norrköping och vad det kan vara.

Här tror jag också att vi har mycket mer att göra för att dels diskutera hur bergmassor klassificeras. Det är ett problem i sig att bergen anses vara samma sak som farligt avfall. I den mån det klassificeras på det sättet behöver vi också kanske se till att vi får cirkulationsplatser närmare de ställen där staden byggs och där regionen byggs. Detta blir inte minst aktuellt när det är fråga om den kommande tunnelbaneutbyggnaden.

Dina frågeställningar gäller hur vi ska säkra det här, och det går jag lite bet på. Det här är en fråga som både miljöförvaltning och andra är involverade i, och jag skulle nog behöva låta dig få informationen från rätt förvaltning. Det är inte riktigt vad stadsbyggnad håller på med i sak. Vi bistår från stadsbyggnadskontorets sida med både kartor och mikrofilmer kring de aktuella platser som ska saneras eller undersökas, och detta är det som vi bidrar med i den övergripande diskussion som sker mellan förvaltningarna. Jag hoppas att det var någotsånär svar i alla fall.

Anförande nr 16

M a r i a M u s t o n e n (V): Ja, det är verkligen en fråga som är förvaltningsövergripande. Det är kanske snarare exploateringsnämnden som har de här frågorna än stadsbyggnadsnämnden. Sedan har vi även miljö- och hälsoskyddsnämnden som är tillsynsmyndighet. Här måste man verkligen arbeta tillsammans mellan förvaltningarna så att det blir rätt.

Du nämnde även den cirkulära hanteringen, och det är en väldigt viktig fråga. Det kostar alldeles för mycket, och det förorsakar alldeles för mycket utsläpp om man transporterar runt massorna fram och tillbaka. Där finns mycket att göra.

Naturvårdsverket har ett regeringsuppdrag där man tittar på just de här frågorna – avfallsklassningen och så vidare. Staden kan faktiskt göra väldigt mycket om man jobbar på rätt sätt. Man ska ställa krav vid entreprenadupphandlingar och följa upp dem. Jag tror att varken du eller jag eller någon annan i den här salen vill hamna i en situation som det som hände med massorna från Slussen. De hamnade på en åker någonstans och förgiftade åkern. Där får staden faktiskt skärpa till sig så att sådant här inte händer med massor från stadens byggprojekt.

Det är många aktörer som bygger, och det kan vara rörigt. Men med en bra kravställning och uppföljning kommer man långt med i den här frågan.

§ 6 Interpellation av Maria Mustonen (V) till trafikborgarrådet Daniel Helldén (MP) om framkomlighetsarbete för busstrafiken

Anförande nr 17

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 18

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige! Tack, borgarrådet, för svaret! Det gläder mig att vi har liknande syn på frågan: Kollektivtrafiken i staden behöver prioriteras i trafikplaneringen. Det pågår olika utredningar och försök, och det har vidtagits en hel del mindre åtgärder för att förbättra bussarnas framkomlighet och på det sättet få upp deras hastighet. Det är välkommet.

Men samtidigt har uppföljningarna som sammanställs i stombussbokslutet visat att stombussarnas snitthastighet snarare sjunker än stiger. Även resvaneundersökningen visar att kollektivtrafikens andelar har haft en minskande trend redan före pandemin. Utsläppen av koldioxid och luftföroreningar från trafiken har inte heller haft samma gynnsamma utveckling som andra utsläppskällor.

Det behövs helhetsgrepp för att förbättra bussarnas framkomlighet och på det sättet öka kollektivtrafikens attraktivitet och få ned trafikens utsläpp. Så länge det är snabbare och smidigare att ta bilen kommer en stor del av stockholmarna att göra det. Arbets sättet där man prioriterar olika mindre kostsamma trimningsåtgärder och arbetar med en liten sträcka i taget har inte riktigt lett till önskade resultat. Så länge vi inte riktigt följer framkomlighetsstrategins andemening i trafikplaneringen kommer inga större förändringar för bussarnas framkomlighet att ske.

Som borgarrådet nämner i sitt svar finns det många intressen som man behöver ta hänsyn till när man fördelar gatuutrymmet. Jag har förståelse för svårigheterna. Å andra sidan har vi ett bra styrdokument som kan leda oss i arbetet. Att omfördela utrymmet behöver inte alltid vara dyrt. Det kan handla om ommålning och omskyltning av gator och trafikleder. Men om man inte tar utrymme från bilar till kollektivtrafiken kan man inte heller uppnå de mål som vi har.

I svaret framgår att utredningen av linje 4 har finansierats gemensamt av Region Stockholm och Stockholms stad. Därför vore det intressant att veta om Stockholms stad kan tänka sig att även delfinansiera en eventuell BRT-lösning på samma linje.

Anförande nr 19

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag tror att vi har en ganska stor samsyn här i fullmäktige när det gäller bussarnas framkomlighet. Framkomlighetsstrategin pekar på att gång-, cykel- och kollektivtrafik är prioriterat. Det är det som vi arbetar efter. De kapacitetsstarka trafikslagen ska ha förtur. Det är så vi får ett fungerande trafiksystem och också ett hållbart system.

Men precis som du säger, Maria, är det här en komplicerad fråga på så vis att om man ska få till det här i gaturummet är det många intressen som måste hanteras samtidigt. Vi jobbar hårt med detta tillsammans med regionen; vi har

Framkomlighetskommissionen där jag och Tomas Eriksson sitter. Också representanter från regionen, staden och Trafikverket sitter med där. För vissa av stombussarna har vi också med de grannkommuner som berörs i arbetet, till exempel Ekerö och Solna. Många av de här busslinjerna skär över kommungränserna, och det är inte bara staden som berörs.

Vi har ett antal ytterligare nya utredningar på gång. Vi har de försök som pågår just nu och som är mycket intressanta. Vi har bland annat testat att lägga ut busskörfält på Odengatan, på den del där det inte har funnits. Vi har tidsreglerat på ett ganska unikt sätt, men vi har inte fått någon utvärdering av det ännu. Vi har tagit ett körfält på Hornsgatan helt och hållet för buss 4, och det är ett sätt att försöka testa framkomligheten just för att se om man skulle kunna ha till exempel ett BRT-system där bussen har helt egna ytor att köra på, som spårvagnarna hade en gång i tiden.

Det här är en del av de tester vi gör för att se vad som händer och för att försöka utvärdera detta. Trafikkontoret har tillsammans med trafikförvaltningen nya studier för hur man ska kunna gå vidare med de här sakerna. Men utvärderingarna av detta finns inte ännu, så vi vet inte. Dilemmat är, om man jämför med spårvagn, att bussarna tar mer plats. Spårvagnarna är smalare; de var mycket enklare. Våra gamla spårvagnar var typ hälften av en buss. Det var alltså lättare att få in dem. Om vi ska ha BRT överallt, till exempel för buss 4, blir det på vissa ställen fruktansvärt trångt. Vi vet faktiskt inte riktigt hur det skulle kunna gå till. Därför testar vi de olika varianterna. Jag hoppas att det ska falla väl ut så att vi kan öka regulariteten och hastigheten på bussarna.

Jag ser att min talartid är ute, så jag kan återkomma till finansieringsfrågan.

Anförande nr 20

M a r i a M u s t o n e n (V): Frågan om bussarnas snitthastighet är ingen ny fråga. Den har funnits väldigt länge. Vi vet också att de kommunala beslutsprocesserna alltid tar tid, och det är samma sak i regionen. Men det känns ändå lite frustrerande att det händer så lite med frågan.

Vi måste få folk att åka kollektivt igen efter pandemin när det blir tillåtet. I nuläget, när man uppmanar folk att stanna hemma, finns det faktiskt väldigt många som inte kan göra det. Det är bara 10 procent av LO-anslutna arbetare som kan jobba hemifrån, så behovet finns även under pandemin.

Det här är en ödesfråga för klimatet och även för en renare och trevligare stad. Nu under pandemin, när trafiken gick ned, klarade vi miljö kvalitetsnormerna. Det behövdes en 30-procentig minskning av biltrafiken för att klara normerna. Om vi kunde åstadkomma detta även i fortsättningen, efter pandemin, och få folk att åka buss och andra kollektivtrafikmedel oftare, eller cykla eller gå, skulle vi komma väldigt långt.

Det som stör mig lite är de här enstaka försöken och enstaka trimningsåtgärderna. Varför tar man inte fram en plan för att få stombussarna att gå lite snabbare och ha sammanhängande kollektivtrafikkörfält och liknande? Det är inte alltid lätt – jag

förstår det – men i och med att Miljöpartiet nu har styrt trafiken under en längre tid skulle man ha kunnat hoppas på lite fler resultat i det här avseendet.

Anförande nr 21

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det har hänt mycket när det gäller bussarna. Det gäller inte bara stombuss 4, utan alla stombussar som finns, när man tittar på alla åtgärder som har vidtagits. Det är ganska omfattande förändringar av trafiksystemet för att göra det bättre. Om man tittar på en enskild buss hade vi dock hoppats att vi skulle ha kommit längre. Men det är problematiskt. Det finns platser där vi liksom inte kommer åt detta med mindre än att vi skulle stänga av i princip all annan trafik. Då sitter vi i rävsaxen att man inte kommer fram i vissa delar av staden.

Jag har funderat lite grann på om man skulle ändra målen. Nu har vi 20 kilometer i timmen med hållplatsstopp som målsättning. Jag undrar om det egentligen inte vore smartare att ha målsättningen att det ska flyta på för bussarna. I dag fastnar man, och så kommer man vidare. På vissa sträckor går det fort, och på vissa går det långsamt. Man skulle behöva få ett större flyt, för då känner man att någonting händer. Vi har diskussioner med regionen om att man till exempel skulle kunna få till det här med att kunna kliva på genom alla dörrar. De har ett uppdrag att titta på det som ett sätt. När man kommer till en hållplats står annars bussen still länge och väl bara för att man ska hålla på och visera. Det tror jag är en sådan åtgärd som skulle kunna ge ganska mycket i sammanhanget.

Vi gör dock jättespännande saker. På Hornsgatan gör vi tester med smart signalstyrning med system som känner av trafiken, släpper fram bussen och reglerar det här. Det är någonting helt nytt. Om det här slår väl ut och fungerar kan vi byta ut signalsystemen i hela staden. Då känner signalen av när det är bilar i vägen på vissa platser och låter dem köa några sekunder längre så att bussen kommer fram. Det är extremt smart. Om vi får till det kommer vi att komma långt i sammanhanget.

När det gäller finansieringsfrågan vidtar vi i dag åtgärder med gemensamma utredningar tillsammans med regionen. Vi lägger oftast medel för åtgärder i gatan. De har ju haft en del medel, men det är oftast vi som lägger det. När det gäller de större sakerna och om vi skulle komma i läget att vi bestämmer oss för att göra mer permanenta busskörfält i form av BRT-lösningar får vi ta den diskussionen, för det är fruktansvärt dyrt. Det handlar om mycket pengar, och då är det ändå regionen som är ansvarig för kollektivtrafiken. Det blir nästan som att bygga spårvägslinjer om man skulle göra det. Det finns egentligen ingenting sagt i dag om hur det skulle finansieras.

Anförande nr 22

M a r i a M u s t o n e n (V): Det låter smart med smarta lösningar. Och smarta lösningar i all ära, men man behöver göra mer än det. Man behöver bryta den trafikmaktordning som utgår från bilen. Jag hoppas att Miljöpartiet har den ambitionen för att kunna åstadkomma en trevligare stad där folk åker på ett hållbart sätt. Det skulle jag vilja se.

Sedan är det sant, precis som du säger, att det är fruktansvärt dyrt att införa sådana här BRT-lösningar. Man svimmar nästan när man ser siffrorna i utredningarna.

Om man förenklar saken är det så att om man tar utrymme från bilismen till kollektivtrafiken kan den här frågan lösas. Vi kommer att behöva viss bilism i Stockholms innerstad även i framtiden. Men att ha ett trafiksystem som baseras på kollektivtrafik, cykel och gång är inskrivet i vår framkomlighetsstrategi, som det finns en ganska bred politisk enighet om. Jag skulle jättegärna vilja se att strategin också implementerades fullt ut. Då skulle vi ha kommit långt.

Anförande nr 23

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ursäkta att jag kom in lite sent i debatten här. Vi har haft förhinder, och jag vet inte om Daniel får svara på min fråga. Jag skulle önska det.

Framkomlighetsprincipen som gäller hoppas jag tar höjd för alla trafikslag i det här fallet. Hornsgatan är ett skräckexempel på hur den har slagit ut. Nu är det kö från morgon till kväll på Hornsgatan för samtliga. Jag har många bekanta som jobbar och är näringsidkare i olika yrken i stan och som är tvungna att gagna framför allt Hornsgatan i det här fallet. Och det är samma problem på Odengatan.

Man måste också tänka på en konsekvensanalys när man gör de här sakerna. Cyklar och busstrafik i all ära, men bilismen står för en stor del av den trafik vi har i stan i dag. Det skulle vara intressant att se hur det blir när man sätter in det här i sitt sammanhang. Blir det verkligen en vinst för samhället? Miljözonerna på Hornsgatan ska vi inte tala om, för de ser ut att vara en stor flopp. Man mäter eventuellt trafiken på Hornsgatan men inte på kringliggande gator. Det ska bli intressant när man tar ett helhetsgrepp och tittar på hur det egentligen ser ut och vad man får för utfall av detta.

Det gäller också dubbdäcksförbudet som man har på ett par gator i innerstaden. Det är särlösningar som aldrig går igenom. Det blir ju ingen effekt av det.

Det skulle vara intressant att höra Daniel Helldén svara på de här frågorna. Finns det över huvud taget någon konsekvensanalys i det tänk ni har?

Anförande nr 24

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vad vi vet när det gäller Hornsgatan och bussarna där är att vi får en bättre efterlevnad när det gäller hastigheten eftersom det tidigare var mer som en trafikled där. Det är ju inte utvärderat ännu eftersom det pågår försök. Man håller på med den smarta trafikstyrningen, och man har tagit ett körfält från bilarna till busskörfält. Det upplevdes också av bilisterna som att man kom fram snabbare. Nu ligger man i ett körfält där alla bilar kör, och tidigare spred de ut sig. Det där ger en mental uppfattning av att det går fortare. Det gick ju fortare, för man körde på tok för fort. Man bröt mot hastighetsgränserna i mycket större utsträckning. Men kapaciteten har egentligen inte minskat på Hornsgatan. Vi får se vad utvärderingen säger när allting är klart. Men arbetet pågår, helt enkelt.

Hornsgatan är intressant på många sätt. Du nämnde miljözonerna, som är en del av det som pågår där. Själva syftet med miljözonerna är att få ned de kvävedioxidutsläpp som finns på Hornsgatan, som har varit den i särklass mest förorenade gatan. Det finns viss överflyttningstrafik, men inte så mycket. Men man har fått ned nivåerna på Hornsgatan. Nu har vi ju pandemin, så det är inte så där superenkelt att göra en

utvärdering. Men alla modellberäkningar som SLB-analys har gjort visar att detta har gett effekt.

När det kommer till dubbdäcksförbudet kan man raljera över det. Men barn, små barn, skadas av kvävedioxider och partiklar, speciellt när de är mycket små. Deras lungor blir fruktansvärt skadade av sådan här saker, och man vet att deras utveckling försämras. Det här är jätteviktigt att vi gör någonting åt. När det gäller dubbdäcksförbudet på Hornsgatan fick vi ned antalet dubbdäck från över 70 procents användning när det infördes till under 30 procent. Det är en enorm förändring. Vi kan se att förbudet också sänkte utsläppen på andra gator runt om i staden, det vill säga att användningen av dubbdäck kraftigt gick ned. På Fleminggatan och Kungsgatan var det samma sak. De är strategiskt valda, för detta är gator som många använder. Därmed minskar man dubbdäcksanvändningen, men man förbjuder inte dubbdäcken.

Det här är just för stockholmarnas hälsa och för barnens hälsa. Bussen, som vi egentligen pratar om, är en viktig del i det här. Ju fler som åker buss i stället för att sätta sig i en bil – om de inte behöver bilen, för det är många som inte behöver den – desto bättre. Då får vi en bättre luftkvalitet i Stockholm.

Anförande nr 25

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag vet inte om vi ska återgå till Hornsgatan i det här fallet. Vi har två vänstersvängar på Hornsgatan. Direkt när man kommer upp är det ett körfält för biltrafiken, och det är i princip ett tomt busskörfält större delen av tiden. Bussarna begagnar det inte så mycket i dag. Det blir en kö som går ut på hela Långholmsgatan. Det är köer upp på Västerbron tack vare det här i dag, och det har vi inte upplevt tidigare.

Detta är ett trafikframkomlighetsproblem som man måste ta hänsyn till. Man kan raljera över privatbilismen och att den ska bort från staden, men här pratar vi om näringsidkare som har svårt att ta sig fram i dag. Dem har alla vi som bor i staden behov av, vare sig vi vill eller inte. De behöver komma fram till sina ytor, oavsett om det är hantverkare, varutransporter eller vad det nu är.

När det gäller att få detta till att vi inte skulle värna barnen vill jag säga att vi försöker ta ett helhetsgrepp om det här. Stillastående köer är betydligt värre än om vi får en trafik som rör på sig i stadsbilden. Oavsett vad du tycker är det de facto så det ser ut.

När det gäller stambussnätet är det klart att vi alla värnar om att det ska bli bättre och att vi ska få fram elbussar med tiden. Förhoppningsvis är det sådana som kommer att rulla i staden. Det finns viktiga saker att ta in i verksamheterna i stället för att slå sönder allt som finns för trafiken och bilismen i staden i dag.

*§ 8 Frågestund**Fråga nr 1. Stadens arbete mot våld i nära relationer*

Anförande nr 26

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande! Det kan knappast finnas någon som inte har tagit del av och förfasat sig över att kvinnor den senaste tiden har fallit offer för mäns våld mot kvinnor. Fem kvinnor har på kort tid mördats av män som de har haft en relation till. Fem kvinnor har ryckts bort från sina familjer, från sina barn och från människor som älskar dem. Tyvärr vet vi att detta inte är någon engångsföreteelse. Vi vet att andelen kvinnor som söker skydd och stöd från kvinnojourerna snarare ökar.

Nu får jourerna mer pengar, och det är bra. Vi vet också att jourerna i Stockholm brottas med för få och för korta placeringar för att kunna göra skillnad på riktigt. De vittnar om en socialtjänst som inte har tillräckliga resurser för att göra de placeringar som krävs.

Min fråga till borgarrådet Jönsson är: Hur ska han säkerställa att det finns resurser nog för att kunna ge de kvinnor som söker skydd det skydd som de behöver?

Anförande nr 27

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Fru ordförande! Tack så mycket för denna viktiga fråga!

En del i detta är förstås att nå dem som är våldsutsatta. Nu har socialtjänstrapporten för 2020 inte publicerats ännu. Den kommer om några veckor, men jag har tittat på det utkast som jag precis har fått. Det som är bra där är att vi ser att vi når fram till en ökad andel, förmodligen på grund av en hel del insatser som har gjorts under längre tid. Inte minst verkar det ha fått betydelse att RVC inte kräver någon biståndsbedömning. När människor inte automatiskt blir utsatta för en utredning vågar de söka sig dit.

När det gäller frågan om skydd är socialtjänstlagen väldigt tydlig med att om det är en person som utifrån hotbild behöver skydd ska socialtjänsten ge det, oavsett vilka resurser kommunen har för tillfället. Det finns inget val i detta. Vi tog fram den första boendeplanen för våldsutsatta. Den kom till socialnämnden tidigare i år. Inför den gjordes en undersökning bland alla som har kontakt med socialtjänsten. Nästan alla fick sina akuta behov tillgodosedda.

Återstoden av frågan gäller det mer långsiktiga, alltså hur man ska kunna flytta från en man som slår en. Detta är mycket en fråga för förtursdiskussionen, som vi har haft här tidigare. Jag hoppas att de diskussioner som nu förs mellan socialförvaltningen, Bostadsförmedlingen och våra respektive rotlar ska leda fram till att fler får förtur. Detta tror jag nämligen är väldigt viktigt.

Anförande nr 28

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande! Precis Jan Jönsson som tar upp är det akuta skedet en sak, och där säger socialjourerna att det är otillräckligt.

Många av de kvinnor som varit utsatta för psykisk och fysisk misshandel måste kunna bygga ett liv, precis som borgarrådet säger, efter att ha lämnat en destruktiv relation. De kanske inte kan återvända till det som de en gång kallade sitt hem. Kanske väntar rättegångar. Kanske väntar långdragna processer om gemensamma tillgångar.

Vi vet att bostadssituationen i Stockholm är enormt svår. För en kvinna som behöver bygga ett nytt liv, kanske med sina barn, är bostad helt centralt. Här spelar självfallet den kommunala allmännyttan och hyresrätten en central roll. Min fråga blir: Hur ska borgarrådet och majoriteten säkerställa att det kommer att finnas tillräckligt med lägenheter i förturssystemet, med rimliga hyror, om man fortsätter att sälja ut just allmännyttiga hyresrätter med rimliga hyror som skulle kunna vara aktuella för denna grupp av kvinnor?

Anförande nr 29

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det är helt korrekt att vi behöver hyresrätter. Vi bygger också fler hyresrätter. De hyresrätter som vi ska bygga i kommunal regi under åren framöver är faktiskt huvudsakligen Stockholmshus, som den tidigare majoriteten tog fram just för att pressa priserna. Sedan görs det ett antal mindre ombildningar i flera områden där vi tycker att det är viktigt av segregationsskäl.

Dock har jag undersökt med Bostadsförmedlingen hur tillgången på förturslägenheter ser ut. De har egentligen inga problem med att leverera hur många lägenheter som helst. Problemet är att lagen, så som den är skriven, kräver att man inte har en för frikostig förtur. Det är där vi behöver föra diskussionen och hitta lösningar på hur vi kan få fram fler förturer till den våldsutsatta gruppen.

Anförande nr 30

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Vi kan båda konstatera att de fem kvinnor som vi läst om de senaste veckorna inte kommer att vara de sista kvinnorna som mördas av en man som de haft en relation till. Vi vet dessutom att mörkertalet är stort. Vi vet att andelen unga tjejer och flickor som utsätts för våld i nära relation, sexuellt våld, kontroll, hot och misshandel och som faktiskt vågar vända sig till civilsamhället blir fler.

Organisationer som jobbar med dessa frågor vittnar om att så är fallet. Vi måste bli ett samhälle fritt från våld, fritt från förtryck och där kvinnor och flickor kan växa upp utan rädsla. För detta krävs rejäla samhällsförändringar. Det krävs att alla demokratiska partier i denna församling kan ta i hand och försöka förändra de strukturer och den syn på kvinnor som gör att män mördar kvinnor.

Min fråga till Jan Jönsson blir: Är du beredd att nu ta på dig ledartröjan och bjuda in oss demokratiska partier till ett brett samtal om hur vi kan förändra på riktigt?

Anförande nr 31

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag vet inte om det är just politiska samtal som är det allra viktigaste. Det viktigaste är väl att vi får igång ett konkret arbete. Det är i många fall dessutom redan uppstartat, delvis under er egen tid.

Jag tror precis som du att det är viktigt att jobba med inte minst pojkars och unga mäns värderingar och syn på andra människor, kroppslig integritet och liknande. Sedan behöver vi samarbeta tätare med polisen. Där är jag väldigt glad att vi har intensifierat arbetet med polisens initiativ Gryning. Vi diskuterar fler gemensamma insatser där socialtjänst och polis jobbar ihop. Vi har dragit igång Islandsprojektet, som innebär att socialsekreterare åker ut på samma SOS-alarm som polisen till hem där personer utsätts för våld.

Det görs alltså en hel del. Det tror jag är det allra viktigaste.

Fråga nr 2. Vad gör Stockholms stad i arbetet mot mäns våld mot kvinnor?

Anförande nr 32

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Jag fortsätter på samma viktiga tema. På tre veckor har fem kvinnor i Sverige mördats av sina män. Förra året var det nära 9 000 kvinnor som upplevde att de har blivit utsatta för våld i nära relation, men vi vet att mörkertalet är stort. För att förebygga detta krävs både normförebyggande och långsiktigt förebyggande arbete. Det behövs såklart också kraftfulla åtgärder här och nu. Inga fler kvinnor ska behöva dö innan samhället agerar – det är vi nog överens om.

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, har var fjärde kvinna någon gång utsatts för våld av nuvarande eller tidigare partner. Också män och personer i samkönade relationer drabbas. De som lever med våld har ofta svårt att själva ändra sin situation eller be om hjälp. SKR lyfter därför upp att chefer kan vara ett viktigt stöd för våldsutsatta genom att rutinmässigt våga ställa frågan om våld i nära relation till sina medarbetare.

Med hänvisning till detta vill jag fråga Jan Jönsson: Tar Stockholms stad ett arbetsgivaransvar för våldsutsatta genom att rutinmässigt ställa frågor om våld i nära relation till anställda?

Anförande nr 33

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Fru ordförande! Tack också för denna viktiga fråga!

Låt mig inledningsvis konstatera att de fem dödsfall som vi har haft förstås är fruktansvärda. Samtidigt kan man konstatera att 300 kvinnor har mördats sedan 2000-talets början, och det är minst lika förskräckligt. Detta har pågått hur länge som helst. Jag kan möjligtvis känna att den upprördhet som kommer just nu bara för att medierna har satt strålkastarljuset på frågan blir lite konstig, för detta behöver man jobba med hela tiden, även när medierna inte har strålkastaren på. Där får jag berömma dig, Maria, för att du alltid har haft det fokuset. Jag ville säga detta till att börja med.

När det gäller din konkreta fråga kan jag faktiskt inte svara på om man rutinmässigt ställer frågor till anställda i Stockholms stad. Det kan säkert se väldigt olika ut i olika förvaltningar. Det som vi däremot gör i det nya programmet mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck och människohandel med sexuella inslag är att lyfta in ett särskilt kapitel som handlar om just arbetsgivaransvar. Det har inte funnits med tidigare. Där får alla förvaltningar och bolag i uppdrag att jobba aktivt med dessa

frågor och stötta de kvinnor och det fåtal män som blir utsatta för våld i en nära relation.

Jag tror att vi ändå kan se att fler har fått kontakt med socialtjänsten under 2020 jämfört med 2019 och tidigare och att detta har att göra med en ökad medvetenhet om våld i nära relation bland stadens medarbetare.

Anförande nr 34

M a r i a L j u s l i n (V): Tack för svar! Jag är glad att du nämnde att Vänsterpartiet och jag har kämpat för detta länge.

Jag tänkte också ta upp ett projekt som är mycket bra. I Stockholms län deltar sex kommuner, två stadsdelar och en frivilligorganisation i ett delprojekt där de provar en systematisk uppföljningsmetod. Den kommer att utvärderas. Jag tänkte höra hur ni tänker ta detta viktiga arbete vidare.

(Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag behöver få ett förtydligande. Jag missade vilket projekt det var.)

Det är en uppföljningsmetod som är på väg att lanseras och som ska följa det som har skett så att man kan få det mer konkret.

Anförande nr 35

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det var spännande. Jag undrar vad detta kan vara. Det finns nämligen ganska många olika. Därför vet jag inte riktigt vad jag ska svara, och det är därför jag blir lite förvirrad.

Anförande nr 36

M a r i a L j u s l i n (V): Det är ingen fara. Vi kan ta det nästa gång.

Den sista frågan som har att göra med detta gäller att många stadsdelar kämpar med att få budgeten att gå ihop. Detta ser vi. På många håll samsas de resurser som ska gå till individ och familj med de resurser som ska gå till arbetet mot våld mot utsatta kvinnor. De krockar med varandra, men livsviktigt stöd för våldsutsatta kvinnor ska inte behöva stå mot dyra nödvändiga placeringar för barn, som vi vet inte går att spara in på.

Jag tänkte bara höra med dig om ni avser att höja anslaget i kommande budget?

Anförande nr 37

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Sedan jag tillträdde har vi gjort substantiella ökningar av resurserna. Vi har årligen fyllt upp de underskott som har uppstått på detta område.

Min och hela den grönbå majoritetens ambition framöver är förstas att socialtjänsten ska fortsätta att utvecklas i Stockholms stad och att det också ska innebära en del pengar. Just på detta område har vi till exempel lagt in 8 ytterligare miljarder, varav

en del går just RVC och RVT. Vi har 10 miljoner som vi ger till kvinnojourer och till de jourer som bedriver skyddat boende.

Svaret är ja, vi kommer att fortsätta att stärka detta område, i synnerhet, skulle jag vilja säga, för det är detta och våld mot barn och unga och kriminalitet bland barn och unga som är de prioriterade frågorna.

Fråga nr 3. Hur ser finansborgarrådet på Bromma flygplats långsiktiga utveckling?

Anförande nr 38

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Det känns som att vi drar det här i långbänk. Det känns som att vi har diskuterat denna fråga ett par gånger tidigare. Det är ganska tydligt för oss sverigedemokrater. Vi har en tydlig linje från kommun, region och riksdag när det gäller vad vi vill med Bromma och ett framtida Bromma.

Jag skulle kort vilja ställa en fråga till finansborgarrådet. Du har varit väldigt tydlig med vad du vill med Bromma tidigare, framför allt som ett vallöfte inför 2018, då du gick ut tillsammans med Handelskammaren och i diverse debattartiklar. När vi har ställt frågan tidigare har det hela tiden hänvisats till att det är riksdagen som beslutar. Det mycket riktigt, men jag skulle vilja få ett svar från finansborgarrådet om hur du och den majoritet som du företräder i Stockholms stadshus ställer er i denna fråga.

Anförande nr 39

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan!

Majoriteten har lite olika syn, precis som många partier i denna sal, på Bromma flygplats utveckling. Det viktigaste, om du frågar mig som moderat, är att vi säkerställer svenskt inrikesflyg inför framtiden.

Nu har regeringen aviserat att man vill lägga ned Bromma. Jag kan konstatera att Stockholms stad inte kan säga upp avtalet, utan det måste Swedavia göra. Det handlar om en utredning nu. Vi i staden måste som avtalspartner titta på vad detta innebär för oss, som har avtalet med Swedavia.

Moderaterna tycker att vi inte ens kan diskutera Bromma innan vi har garantier och en spade i marken som visar att Arlanda byggs ut. Innan dess är frågan inte aktuell. Jag kan konstatera att debatten förs livligt på nationell nivå, där det finns olika åsikter och där man nu tittar på om det finns en majoritet i riksdagen eller inte för att fatta beslut i frågan.

Jag tycker att jag uttrycker mig tydligt om vad Moderaterna tycker. Sedan har vi olika åsikter. Det är ingen hemlighet. Det har vi haft tidigare också i denna sal. Det går alldeles utmärkt att styra ändå.

Anförande nr 40

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Då kan jag uppfatta att Moderaterna i Stockholms stad egentligen inte har någon egen åsikt. Det är så jag tolkar det. Du får gärna svara på det sedan.

Du har varit extremt tydlig, framför allt tillsammans med Handelskammaren, om Stockholms framtida utveckling som ett nav i Norden, som vi har pratat om. Ser du en fortsättning efter 2038, om det skulle komma in en intressent som vill utveckla Bromma med nästa generations flyg? Ser du att det finns en potential för att göra detta framöver?

Anförande nr 41

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Nu låter Peter Wallmark lite som Karin Wanngård brukar göra. Man har ett papper, jag svarar på frågan och så har man bestämt sig för att finansborgarrådet inte svarar på frågan. Men nu svarade jag ju på frågan om vad Moderaterna tycker, nämligen att frågan inte är aktuell förrän vi har en spade i backen och garantier för att utveckla Arlanda. Det är vad Moderaterna tycker. Sedan har vi olika åsikter om frågan i vår koalition här i stadshuset.

Efter 2038 är nog varken du eller jag kvar här. Det finns ett avtal som sträcker sig fram till dess. Hur Arlanda kommer att byggas ut är en fråga som nu diskuteras och som vi inte har svar på. Det är en mer spekulativ fråga.

Vi ska komma ihåg att det är flygbolagen själva som står för investeringarna i själva flygplatsen, så det bygger på att det finns flygbolag som vill vara kvar och investera. Där har man gett otydliga eller olika besked om hur man ser på det. Många vill till Arlanda. Det ska vi också komma ihåg. Det är inte staten eller regeringen som går in och investerar i själva flygplatsen, utan det gör flygbolagen själva. Frågan kräver samråd med dem om vad de tycker framåt.

Anförande nr 42

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Du får ursäkta ovanan, Anna König Jerlmyr. Vi är inte så vana vid att du brukar svara på våra frågor, så därför var kanske den retorik som jag hade lite dålig. Det som jag frågade var vad du personligen, som finansborgarråd, tycker om tiden efter 2038. Vad vill ni från Moderaternas sida med Bromma flygplats? Ser ni en framtid över huvud taget?

Kan vi flytta över trafiken till Arlanda, med de miljöinvesteringar som ska göras och de överklaganden som kommer att komma, före 2038? Tror du att det finns en möjlighet att vi innan dess kan uppnå målet att flytta flygtrafiken från Bromma, med den kapacitet och den belastning som vi har där i dag, eller snarare före pandemin? Ser du att det finns förutsättningar att flytta över det till Arlanda till 2038? Det är där vi har breaking point i denna fråga.

Anförande nr 43

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag följer denna fråga nära och kan konstatera att Trafikverket har gjort riksintresseprecisering kring två rullbanor på Arlanda. Det handlar om huruvida det kommer att vara intressant för flygbolagen att

göra den typen av investeringar. Miljötillstånd kan ibland ta 15–20 år att få på plats, så visst kan Arlanda ha tillräcklig kapacitet till 2038. Men det bygger på att processerna rullar vidare. Hittills har de gjort det. Nu har vi riksintressepreciseringar.

Frågan är absolut aktuell, och det är möjligt att stärka kapaciteten på Arlanda. Jag vill att den flygplatsen ska bli norra Europas flygnav. Det är först då vi kan ta upp konkurrensen med Kastrup. Vi tappar flyglinjer dit hela tiden, och det skadar Stockholmregionens konkurrenskraft.

Fråga nr 4. Stadens arbete mot mäns våld mot kvinnor

Anförande nr 44

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Mäns våld mot kvinnor är inte något som har uppstått de senaste veckorna, även om det kan verka så i den yrvakna politiska debatten. På tre veckor mördades fem kvinnor, och under 2000-talet mördades 300. Men mord är bara den yttersta konsekvensen av mäns våld. Varje dag blir kvinnor och barn utsatta för våld. I Stockholm lever tusentals kvinnor och barn i våldsutsatthet.

Under kommunfullmäktigemötet den 22 mars frågade jag borgarrådet Jan Jönsson om Stockholms styre har någon krisplan för att möta mäns våld mot kvinnor och, om inte, ifall han tyckte han att en sådan behövdes. Svaret jag fick då var nej och att den grönbå majoriteten inte ansåg att det behövdes någon krisplan för mäns våld mot kvinnor.

Jag tänker ställa frågan igen, till dig, Anna König Jerlmyr, som den högsta ansvariga i staden: Kommer staden att ta fram en krisplan för att möta mäns våld mot kvinnor, eller anser ni fortfarande att det inte behövs?

Anförande nr 45

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan!

Det kommer snart ett nytt reviderat program mot våld i nära relationer. Staden styrs på så vis att vi har program som styr alla våra verksamheter. Det är viktigt att vi fortsätter att jobba i dessa styrande program, för då har vi mål som vi följer upp i ILS:en.

Krisplaner i sig blir något som kommer utöver det vanliga, men det är viktigt att vi visar att vi prioriterar mäns våld mot kvinnor men också våld i nära relationer mellan samkönade par hela tiden, varje dag, året om. Som socialborgarrådet sa har det nu uppmärksammats ett antal extremt tragiska fall, men våld mot kvinnor fortsätter och har gjort det genom åren. Då är det viktigt att vi gör vad vi kan och att vi håller i.

Man har nu förstärkt insatserna, till exempel för barn som bevittnar våld, genom Islandsprojektet, som socialborgarrådet nämnde. Det är oerhört viktigt att man kommer in tillsammans med polisen och har barnperspektivet i detta. Jag hoppas att vi kan följa och stärka upp detta arbete om det behövs, för att ha barnperspektivet med.

Sedan har vi givetvis skyddade boenden, men helst vill man att kommuner och andra aktörer kommer in tidigare, redan vid första tecknet på våld i nära relationer. Det har skett ett antal kampanjer nu under pandemin för att uppmärksamma kvinnor på att det

finns möjlighet att ta hjälp. Fastighetsägare har satt upp informationsskyltar i tvättstugor och annat, just för att det ska finnas på olika platser där kvinnor rör sig. Det är viktigt att informera om att det går att söka hjälp.

Jag tror – nu får jag titta frågande på socialborgarrådet – att man också fortfarande kan ta kontakt med socialtjänsten anonymt via nätet, och det är många som söker via de kanalerna. Jag tycker att vi är på tårna, men det behövs också ny lagstiftning om kontaktförbud och annat, som vi har uppmärksammat nationellt.

Anförande nr 46

L i s a P a l m (FI): Nu blev det mest en redovisning av olika program. Jag har mycket bra koll på hur programuppföljning fungerar. Grejen är den att under pandemin – en lång tid – har kvinnojourströrelsen och civilsamhället varnat för att pandemin kommer att få ökade konsekvenser i våldsutsatthet för kvinnor och barn.

Senare ska vi diskutera årsredovisningen, och där säger nämnderna att vi ser ett ökat inflöde av ärenden vad gäller just våld mot kvinnor och barn. Samtidigt har ni inte tillfört några särskilda resurser för att möta detta, Anna. Det är just därför jag är ute efter en krisplan – för att sätta ned foten mot mäns våld mot kvinnor. Varför hänvisa till ett program under den tid vi har nu – pandemin, som Unizon och Rox verkligen har varnat för – i stället för att säga ”Nu tar vi fram en krisplan och sätter ned foten”? Det är detta jag saknar.

Jag undrar: Varför kan vi inte sätta ned foten i frågan om mäns våld mot kvinnor?

Anförande nr 47

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi har sett en ökning under flera år. Det är inte bara nu under pandemin, utan det har varit en stor ökning av antalet anmälningar. På ett sätt vill man ju se anmälningar. Om det är för låga nivåer blir man orolig bara för det.

Vi vill vara offensiva, men frågan är vad en sådan plan skulle tillföra utöver vad vi redan gör. Precis som socialborgarrådet sa tillför vi medel i budgeten på detta område, men vi behöver också titta på utbildningar och på hur fler av våra medarbetare kan fånga upp den första signalen.

Sedan tror jag att det är viktigt att jobba med rättsväsendet. Det ska inte vara så enkelt att bryta mot kontaktförbud. Man måste kunna skydda kvinnor bättre. Man måste kunna jobba med bättre riskanalyser. Polisen har sin, och socialtjänsten har sin. Vi behöver dela information mer och jobba kring de utsatta på ett helt annat sätt än i dag. Detta behöver man också göra så att dessa män inte bara fortsätter att förfölja eller trakassera kvinnor.

Anförande nr 48

L i s a P a l m (FI): Tack för svar! Precis som du nämner, Anna, är det jätteviktigt att arbeta med den utsatta och offret i det hela. Men det handlar också till stor del om det förebyggande arbetet, exempelvis genuspedagogik i förskolan, våldspreventivt arbete i skolan och så vidare.

Jag undrar: Vad ser du för viktiga åtgärder för att utöka arbetet för att bryta destruktiva maskulinitetsnormer? Tycker du att det är viktigt att arbeta mot destruktiva maskulinitetsnormer och med normkritik i förskolan?

Anförande nr 49

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag är själv mamma till tre pojkar, och när det var diskussioner i sociala medier om att det var en viss dag då man skulle trakassera kvinnor eller tjejer i skolan tog jag samtalet med dem. Som förälder har man ett viktigt ansvar för normer och värderingar, men detta har givetvis också förskolepersonal. Det finns med i läroplanen för förskolan, och jag vet hur aktivt de jobbar med att man ska stå upp för sin kroppsliga integritet, respektera varandra och kunna säga nej. De jobbar med både flickor och pojkar, så detta är något som finns med.

Sedan gäller det att fortsätta när man kommer in i skolan så att diskussionen hålls levande och så att vi inte får inte sexuella trakasserier i skolkorridorer, idrottshallar eller andra miljöer. Där har pedagogerna, men givetvis också föräldrarna, ett ansvar.

Fråga nr 5. Utvecklingen i Tensta och utförsäljning av Tensta gymnasium och Tensta träff

Anförande nr 50

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! I förra veckan fattade den grönblå majoriteten i Sisabs styrelse ett inriktningsbeslut om att starta utförsäljningen av Tensta gymnasium och Tensta träff, ett beslut som väckt starka reaktioner från civilsamhället och Tenstaborna.

Självfallet har vi socialdemokrater reserverat oss mot utförsäljningen av en fastighet som är så pass strategiskt viktig. Det är det sista Tensta behöver. I stället behöver Järva och i synnerhet Tensta att staden gör kraftfulla investeringar för att förbättra tillgången till utbildning och kultur, för att öka tryggheten och för att få en bättre samhällsservice i området.

Under den förra mandatperioden inledde vi processen med att ett nytt utbildningscampus skulle fylla lokalerna med olika utbildningsverksamheter. Varför vill ni inte investera i Tensta genom att fylla dessa lokaler med olika utbildningsformer och kulturaktiviteter?

Anförande nr 51

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Varför fyllde inte Socialdemokraterna lokalerna med den typen av verksamheter? Det var under pompa och ståt som man blåste upp Campus Tensta. Det skulle in vuxenutbildning, folkhögskola, sfi och universitet. Det var bara det att man inte hade frågat om behovet. Varken utbildningsförvaltningen eller andra aktörer har haft ett behov eller visat något intresse. De har verkligen slitit med att försöka hitta olika hyresgäster till verksamheten.

Nu står vi inför situationen att lokalen står tom. Den är väldigt stor. Jag och skolborgarrådet var till och med ute och försökte få in statliga myndigheter i verksamheten, så jag tror inte att Socialdemokraterna kan anklaga oss för att inte ha marknadsfört lokalen för både våra egna verksamheter och externa. Men sedan måste den passa behoven, och det är en stor lokal. Den är inte för vem som helst eller för vilken av våra kommunala verksamheter som helst och heller inte för externa aktörer. Det har varit svårt att fylla lokalerna.

Vi står inför situationen att lokalen står tom. Det skapar otrygghet att ha tomma lokaler, särskilt i mer utsatta stadsdelar. Det är viktigt att fylla verksamheterna med innehåll. Vi vet att det finns ett intresse från andra aktörer att kunna komma in och fylla lokalerna. Vi från staden har mycket rådighet i denna fråga. Dels har vi planmonopol, dels kan vi avgöra vilken aktör vi tycker är tillräckligt intressant och har tillräckligt mycket bra verksamhet för att vi ska kunna gå vidare med ett samarbete. Detta tycker jag gagnar både Tensta och tryggheten, och det kommer också att skapa mer liv och rörelse på en plats som i dag står tom och är ödslig.

Anförande nr 52

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Tack för svaret, finansborgarrådet!

Sanningen är att ni i den grönbå majoriteten stoppade både renoveringen och den planerade verksamheten i Campus Tensta. Trots att det fanns en färdig avsiktsförklaring från olika aktörer valde ni aktivt att stoppa projektet och låta dessa lokaler stå tomma. Ni har medvetet valt att inte satsa, trots att det skulle vara bra för Järva och Tensta.

Det är provocerande att se hur den grönbå majoritetens politik utarmar Tensta på dess viktiga samlingslokaler och en skolbyggnad som skulle kunna fyllas med utbildning och kulturaktiviteter. Civilsamhället och Tenstaborna har idéer och förslag för fastigheterna. Är du beredd att omvärdera beslutet om utförsäljningen och fylla dessa lokaler med ”hoppfulla ungdomar”, så som civilsamhället i Tensta kräver?

Anförande nr 53

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Ibland när jag har lite tid över, vilket är väldigt sällan, gillar jag att spela kort. Just nu skulle jag vilja syna dina kort när det gäller avtalet, Kadir.

Jag kan säga att vi har sökt med ljus och lykta efter aktörer som har velat vara i dessa lokaler tillsammans. Vi har inte kunnat hitta några. Då hade vi fyllt lokalerna med verksamhet, tro mig!

Det står i vår budget och i alla våra direktiv att vi inte vill ha lokaler som står tomma, för att det skapar otrygghet. Det skapar också ödslighet kring en plats. Vi vill ha in folkliv och människor, gärna i olika åldrar, som rör sig där vid olika tider på dygnet. Nu står lokalen där som ett otryggt monument som vi behöver fylla på nytt. Vi behöver också renovera så att det blir en attraktiv del av Tensta, och nu finns det aktörer som vill göra detta.

Vi har som sagt rådighet att kunna gå vidare och titta på vilka aktörer som har bra och goda idéer. Vi kan styra detta eftersom det är på tomträtt. Jag ser med tillförsikt fram emot att kunna utveckla verksamheten så att den bidrar till Tensta.

Anförande nr 54

Borgarrådet K a s i r g a (S): Ordförande! Ni har haft tre år på er att fylla lokalerna med liv, kulturaktiviteter och andra aktiviteter från staden, men ni har i stället valt att stå fast vid tidsplanen.

Det finns inget tvivel om att försäljningen av fastigheterna Tensta gymnasium och Tensta träff är ideologiskt motiverad. Som vanligt ignorerar den grönbå majoriteten det Stockholm som finns utanför tullarna. Här har vi en unik möjlighet att fylla lokalerna med bra verksamhet, gärna i samråd med Tenstaborna. Men ni vill inte satsa. Ni vill sälja ut allt som går. Privatiseringsfesten med våra kommunala hyreslägenheter, centrum, skolor och samhällsfastigheter är tydliga exempel på detta.

Ni behöver lyfta blicken och se hela Stockholm. Lyssna på Tenstaborna! Sluta förlita er på marknadens tyranni! Med detta beslut vänder Moderaterna och den grönbå majoriteten Järva ryggen och driver aktivt på för utarmning och ökad segregation.

Anförande nr 55

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det börjar närma sig valrörelse, tror jag, i retoriken. Jag kan säga att politiker men också opolitiska tjänstepersoner har jobbat väldigt aktivt. Detta blir ett hårt slag och hård kritik även mot dem, som verkligen har sökt efter aktörer för att fylla verksamheterna. Det vet jag att de har gjort.

Som sagt tackade Sida nej. Man valde inte den lokalen. Det är precis som när Diskrimineringsombudsmannen valde att inte flytta till Rinkeby. Det är tråkigt. Vi hade gärna sett till exempel en statlig myndighet där. Det hade varit utmärkt.

Men nu kommer vi att fylla lokalen med verksamhet. Nu går vi från ord till handling. Jag tror att detta kommer att bli bra för platsen, för verksamheterna och för Tensta. Nu fyller vi på med liv och rörelse och aktivitet på en upprustad plats, där det i dag står tomt och det inte finns någon verksamhet.

Fråga nr 6. Vad har majoriteten för strategi och planer för att få ner den höga arbetslösheten i Stockholms stad?

Anförande nr 56

R a s h i d M o h a m m e d (V): Fru ordförande! I februari 2021 var det 63 405 kvarstående arbetssökande inskrivna vid Arbetsförmedlingen i Stockholms stad. De som först drabbas av arbetslöshet är personer som haft tillfälliga anställningar och personer som är nya på arbetsmarknaden och saknar arbetslivserfarenhet.

Enligt Arbetsförmedlingen har, i den rådande krisen, branscher med typiska ingångsjobb på arbetsmarknaden drabbats hårt av varsel, såsom hotell, restaurang och handel. Det är också branscher som sysselsätter många unga och utrikes födda, vilket

har bidragit till att arbetslösheten har ökat särskilt i dessa grupper. Unga och utrikes födda är också överrepresenterade bland visstidsanställda, som är en grupp som fick lämna sina anställningar tidigt under krisen.

Min fråga till borgarrådet är: Vad har majoriteten för strategi och planer för att få ned den höga arbetslösheten i Stockholms stad?

Anförande nr 57

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack för frågan! Det är, precis som frågeställaren säger, ett oerhört allvarligt läge på arbetsmarknaden. Arbetslösheten i Stockholm låg på sin topp i somras, 9,3 procent. Nu är den nere på 8,2, så vi ser en viss förbättring. Precis du säger har pandemins restriktioner slagit väldigt hårt mot handeln och besöksnäringen, vilket gör att arbetslösheten är hög i dessa branscher.

Du frågade om vår strategi. Det är klart att strategin måste vara att se till att rädda företag från att gå i konkurs, se till att företag vågar satsa på framtiden, se till att företag kan behålla sin personal och se till att vi snart kan återstarta Sverige och Stockholm så att företagen kan börja anställa igen.

Samtidigt är det klart att vi måste möta arbetslösheten och dem som har blivit arbetslösa. Detta gör vi bland annat genom att öka antalet platser på komvux och yrkesutbildningar. Vi har infört en femdagarsgaranti. När man kommer till stadens jobbtorg ska man få en individuell handlingsplan inom fem dagar men också många andra insatser, bland annat studie- och yrkesvägledning, för möjlighet till snabb omställning.

Men det absolut viktigaste är att säkerställa att vi har företag som känner sig uppbackade av politiken och att politiken gör det vi kan för att företag snabbt ska kunna återhämta sig och börja anställa igen.

Anförande nr 58

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Det kommer att behövas kraftfulla åtgärder, precis som du säger, Karin, för att vi ska ta oss ur den arbetslöshetskris som vi just nu befinner oss i på grund av coronapandemin.

Många av dem som nu har förlorat sitt arbete kommer att ha svårt att hitta ett liknande jobb framöver och behöver stöd för att ställa om. Det behövs också särskilda insatser riktade till dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Vi behöver därför förstärka jobbtorgen, som du säger, och öka antalet Stockholmsjobbplatser inom kommunens olika verksamheter.

Anförande nr 59

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Vi gör det. Vi förstärker både jobbtorg och möjligheter till Stockholmsjobb. Det är viktigt att vi har en bred verktygslåda för att kunna möta olika individer med de åtgärder som passar dem bäst.

Jag tycker ändå att det är viktigt att prata om dem som skapar jobben. Företrädare för ditt parti, Vänsterpartiet, på nationell nivå gör allt de kan för att försvåra och förlänga

krisen för företag. Ni föreslår höjd skatt på arbete, och ni föreslår att vi ska ta bort både rut- och rotavdrag, som är insatser för att sänka kostnaderna för företag och se till att de kan skapa enkla jobb.

De absolut viktigaste åtgärderna ligger på den nationella nivån – att vi har en aktiv företags- och arbetsmarknadspolitik nationellt.

Anförande nr 60

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Man brukar alltid få höra den grönbå majoriteten klaga på Vänsterpartiet på riksnivå.

För att få fler i arbete i Stockholms stad behöver man dels driva en aktiv arbetsmarknadspolitik som rustar de arbetslösa för att ta de jobb som finns, dels göra investeringar som skapar nya jobb och satsa på fler vuxenutbildningsplatser, som självklart har stor betydelse när det är hög arbetslöshet.

Vänsterpartiet anser att den grönbå arbetsmarknadspolitiken inte fungerar längre. Vi måste återuppta den aktiva arbetsmarknadspolitiken. För detta krävs pragmatisk handlingskraft och politisk vilja.

Anförande nr 61

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Det som ni från oppositionen föreslår när det gäller den aktiva arbetsmarknadspolitiken är fler utbildningsplatser och förstärkningar av jobbtorg. Det är insatser som vi redan gör. Det som vi dessutom gör är att satsa på företagen, och det är den komponenten i politiken som vi helt saknar från Vänsterpartiet och de andra oppositionspartierna.

Det är också viktigt att säga att arbetslösheten beror på den pandemi som vi befinner oss i och på pandemins restriktioner. Det absolut viktigaste nu är se till att vaccinationerna genomförs som planerat så att vi får möjlighet att återstarta Stockholm, så att människor återigen får möjlighet att ge sig ut i handeln och gå på krogen och så att företagen kan öppna sina verksamheter och anställa människor igen.

Fråga nr 7. Hur hanterar borgarrådet de skenande kostnaderna i stadens upphandlingar?

Anförande nr 62

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Det finns ganska många exempel vi kan lyfta upp: Saluhallen, Medis, Liljevalchs och Slussen, där kostnaderna för både byggnation och renovering har skenat.

Vi har ett uppdämt behov i staden som är enormt framöver. Jag sitter i fastighetsnämnden tillsammans med ansvarigt borgarråd, och jag blir lika förundrad varje gång vi får dokumenten sända till oss och framför allt när vi tittar på konsulter som kommer in och validerar upphandlingar som vi ska göra i staden, i synnerhet för att renovera badhus, simhallar och idrottshallar framöver.

Jag tänkte höra: Hur tänker sig ansvarigt borgarråd att vi ska säkerställa kostnaderna framöver när vi har så öppna anbudsförfaranden från konsulternas sida?

Anförande nr 63

Borgarrådet W e d i n (M): Fru ordförande! Jag tackar för frågan. Det är verkligen ett angeläget ämne som Peter Wallmark tar upp och som är en fokusfråga för oss i fastighetsnämnden.

När jag för över två år sedan tog över ansvaret var det alldeles uppenbart att nämnden i flera års tid fått allvarlig kritik från exempelvis stadens revisorer för att vi inte haft tillräcklig styrning eller kompetens i de upphandlingar och renoveringsprojekt som Peter Wallmark nämnde och som varit igång länge. Det gällde därför att kavla upp ärmarna och att ha fokus på ordning och reda.

Vi har kommit en bit på väg där, vilket jag är glad över att stadens revisorer noterar nu när det kommer till förra årets revision. Vi har styrt upp fokus på detta, och vi har mycket bättre kontroll i exempelvis de projekt som nämndes. När det kommer till Liljevalchs, som just nu fortsätter, säkerställer vi mycket större beslutsgrindar i projektet, där vi från stadens sida inte tappar vårt inflytande i pågående projekt. Detta skulle jag säga är en viktig del.

Det som har hänt i de större projekten är att vi från början inte haft rätt kompetens. Det har behövts en viss specialkompetens som vi inte har haft från staden, vilket vi inte har hanterat väl. Det har blivit överraskningar längs vägen som har varit fördyrande, och vi har från stadens sida inte haft inflytande över de beslut som fattats under projektens gång. Där har vi nu säkerställt att vi får mycket starkare kompetens, styrning och makt och att vi, när det kommer till användandet av skattebetalarnas pengar, hela tiden har ansvaret själva.

Det handlar alltså om beslutsgrindar där vi hela tiden för upp frågan till staden och fastighetskontoret när något kan bli fördyrande eller en överraskning. På så sätt säkerställer vi nu ordning och reda mycket bättre än tidigare.

Anförande nr 64

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Det låter väldigt vackert, Dennis, och jag hoppas verkligen att vi kommer därefter. Men vi har Slussen i dag, som går på löpande räkning. Och vi ser upphandlingarna gällande våra badhus framöver, som jag är djupt oroad för.

Jag har själv varit på entreprenörssidan tidigare. Man kan se på de dåliga upphandlingar som görs, där man inte tar hänsyn till asbest och PCB. Varför köper vi inte upp det till konsultarvode, som ligger på 25 miljoner, på varje badhus nu framöver? Det verkar landa på en statisk summa, där vi från vår sida är okritiska och inte tar tag i detta och inte har med asbest och PCB. Varför köper vi inte upp den tjänsten direkt från början? Detta kan påverka projekten med en enormt stor negativ utveckling, tyvärr. Det gäller allt från tidsaspekten till enorma renoveringskostnader.

Man vet att PCB och asbest oftast finns i ventilation och golvbeläggningar. Då är det väl bara för staden och framför allt fastighetskontoret och tjänstemännen att se till att upphandlingen säkerställs, på direktiv från oss.

Anförande nr 65

Borgarrådet W e d i n (M): Det är en viktig poäng som du lyfter fram. Asbest har verkligen visat sig vara ett problem i många av de projekt som vi kollar tillbaka på. Exempelvis Kulturhuset var en sådan sak där vi verkligen blev överraskade över den mängd som fanns. Det ska givetvis vara en sak som vi ska kolla på inför upphandlingar.

Det vi gör nu är att vi lägger betoningen på utredningsfasen mycket mer än vad staden har gjort tidigare när vi går in i ett nytt projekt. Vi ska våga lägga mer resurser och arbetstid och kanske konsulter, om det behövs, när det kommer till utredningen, innan vi går in i genomförandet. Det är ju då vi inte kommer in i dessa överraskningar. Om vi exempelvis finner att vi måste titta närmare på asbestfrågan är det givetvis något som vi ska kolla på. Det viktigaste är att vi i respektive fall kollar på vad som krävs utifrån den specifika sak som ska renoveras eller byggas.

Anförande nr 66

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Tack för svaret, Dennis! Det låter som att vi har en samstämmighet när vi diskuterar här. Men vi satt ju i fastighetsnämnden för några dagar sedan, och när jag lyfte upp denna fråga för förvaltningen kunde de inte svara på varför de inte tar med detta i utredningsunderlagen. Där blir jag orolig. Är vi inte bättre än så här, med de erfarenheter som vi har från de projekt som har gått helt fel? Varför gör vi ingenting åt detta? Vi vet ju om det. Det var likadant med ventilationen i Kulturhuset och Medis, med enorma kostnader för skattebetalarna i Stockholms stad.

Det känns som att vi båda har en tydlig ambition ta tag i denna fråga, och då kanske vi både från er och från vår sida gemensamt kan trycka på ännu tydligare mot förvaltningen att det ska stå med i upphandlingar redan från början. Då säkerställer vi ekonomin i projekten. Om det finns asbest eller PCB fördyras projekten ofta med 100 procent, och det är detta vi måste komma bort från framöver.

Anförande nr 67

Borgarrådet W e d i n (M): Vi fortsätter att titta på denna fråga, tycker jag. Det ska inte vara locket på när det gäller att kolla på det, utan där får vi fortsätta att diskutera med förvaltningen om vad som kan vara rimligt.

Jag skulle säga att en viktig aspekt är att vi kollar mer specifikt på respektive objekt. Det kommer att vara relevant nu när vi går in i ganska tunga projekt, exempelvis simhallar och liknande, där det kommer att vara speciella resurser som krävs. Då är det viktigt att vi lägger emphasis på utredningsskedet. Detta tror jag är väldigt viktigt.

Vi kan fortsätta att diskutera denna fråga och kolla närmare på den, men det finns en viktig grej som vi måste lägga emphasis på här. Det är inte nog med att vi tar ansvar för projekt som ska börja och att vi lägger tyngd på utredningar, utan det vi också ska göra är att fortsätta att bringa ordning och reda i de projekt som vi har igång. Där har vi

exempelvis fått igenom besparingar på flera pågående projekt. Det är viktigt att vi hela tiden värnar skattebetalarnas pengar i detta.

Fråga nr 8. Fossil reklam i Stockholm

Anförande nr 68

M a l i n E r i c s o n (FI): Jag vill ställa en ganska kort fråga som handlar om fossil reklam, det vill säga reklam för fossila produkter och tjänster på våra reklamtytor i Stockholm.

Amsterdam har förbjudit fossil reklam, och vi skulle vilja att Stockholm följer efter. Sedan tidigare har vi de etiska riktlinjerna mot sexistisk och rasistisk reklam, något som vi i Feministiskt initiativ drev och som infördes under den föregående rödgrönrosa mandatperioden.

Den 13 januari i år rapporterade tidningen ETC att Miljöpartiet i Stockholm vill se ett förbud mot fossil reklam, vilket vi förstås blev glada över. Det var i januari. Nu är det maj, och vi har inte hört något mer. Därför vill jag fråga dig, Katarina: Hur går arbetet för att förbjuda fossil reklam i Stockholms stad?

Anförande nr 69

Borgarrådet L u h r (MP): Tack så mycket för frågan!

Jag vill börja med att understryka att vi står mitt i ett klimatnödläge. Vi måste göra precis allt vi kan för att minska utsläppen och häva den climateffekt som vi står i. I det arbetet är förbud mot fossil reklam en väldigt liten del, när vi faktiskt måste förbjuda och ta bort allt det fossila för att överleva i världen. Det är min basnivå.

Sedan är de reklampelare som står på stadens mark en ytterst liten del av all reklam som vi utsätts för. Jag vill säga att det är en liten åtgärd, men vi behöver som sagt göra allt vi kan. Så jag är för ett förbud mot fossil reklam. Det är något som vi tittar på inom staden. Just nu finns även en motion från Socialdemokraterna om detta, som är ute på bred remiss inom staden.

Det som vi har gjort hittills är att göra en intern liten utredning om hur detta skulle gå till. Det finns ganska många svårigheter i att förbjuda fossil reklam, om man jämför med det förbud som vi har sedan tidigare mot sexistisk reklam. Bland annat har vi EU:s regler om den fria rörligheten på den inre marknaden, som innebär att om man förbjuder en produkt ställer man upp stora handelshinder. Det kan vara ett problem, om man jämför med sexistisk reklam, där man förbjuder ett sätt att annonsera.

Sedan finns det ingen branschpraxis mot fossil reklam i dagsläget, vilket det finns mot sexistisk reklam. När vi fattade det tidigare beslutet hade vi en branschpraxis. Det finns ingen nu. Där kan man tycka att reklam- och annonsindustrin kanske borde kunna skapa en branschpraxis så att vi kan göra det här i staden.

I dag är det ganska svårt att göra riktlinjer mot fossil reklam. Vi tittar på frågan. Det finns flera saker som jag tror att vi behöver gå vidare med, men jag tror att vi ska invänta de remissvar som kommer nu från stadens olika instanser.

Anförande nr 70

M a l i n E r i c s o n (FI): Det var roligt att höra att det händer lite saker och att det pågår undersökningar. Jag är naturligtvis medveten om Socialdemokraternas motion.

När det gäller EU, inre rörlighet och allt vad det är har ju Amsterdam, som också är en del av EU, lyckats fatta detta beslut. Den politiker som uttalar sig i den artikel som jag nämnde heter, mycket lämpligt, Jasper Groen, som betyder grön på nederländska. Han säger att det inte går att ställa upp ambitiösa miljö- och klimatmål och samtidigt ha reklam som uppmuntrar till fossil konsumtion.

Som du säger, Katarina, befinner vi oss i ett klimatnödläge. Hur ska vi få detta att gå ihop här i staden?

Anförande nr 71

Borgarrådet L u h r (MP): Jag tycker att vi bör ha ett brett förbud mot miljö- och klimatskadliga saker, produkter och verksamheter. Det är precis som med rökning, till exempel – saker som skadar oss allvarligt.

När det gäller förbud mot fossil reklam för exempelvis stora fossilbränsleslukande bilar kan jag tycka att man lurar dem som köper dessa bilar när de är något som vi, sett till klimateffekten, behöver få bort så snart som möjligt. Personligen tycker jag att man inte borde få göra sådan reklam.

Men sedan är det en svår avgränsning. Om man ska gå så långt som du säger och förbjuda allt som ger stora klimatutsläpp nu när vi står i ett klimatnödläge måste vi gå in och titta på väldigt många olika sektorer. I Amsterdam har man förbjudit reklam för flygresor och fossil reklam, så det är ganska smalt. Man måste göra en ordentlig inringning av vad det är man vill förbjuda.

Anförande nr 72

M a l i n E r i c s o n (FI): Jag tror att vi egentligen är överens. Jag vill bara poängtera att jag inte vill förbjuda reklam för allting, utan bara för en del saker.

Vi är också överens på det sättet att i Göteborg, där det fortfarande finns ett rödgrönrosa samarbete, har FI, MP och V lagt fram en motion om just förbud mot fossil reklam, men där är det borgerliga styret förstuds emot förslaget. Hur stor är chansen att Miljöpartiet kan få med resten av majoriteten på fossilfri reklam?

Anförande nr 73

Borgarrådet L u h r (MP): Jag vill inte föregripa frågan, men så som jag ser på problemet är det kanske inte de politiska besluten som är det allra svåraste. Det svåraste här är ju att ringa in vad det är man ska göra och om man får göra det här. Det ska bli intressant att se de utredningar som gjorts.

Det pågår diskussioner med annons- och reklambranschen om den sexistiska reklamen. Vi har tänkt inleda en sådan diskussion kring om det finns något bredare som man kan göra. Det skulle ge en mycket större effekt om man kan skapa en branschpraxis för hur man ska fortsätta att driva denna fråga.

§ 12 Valärenden i kommunfullmäktige 2021

Anförande nr 74

M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Vi har en ersättare i Rinkeby-Kista på plats. Hon heter Lisa Carlbom.

§ 15 Årsredovisning 2020 med uppföljning av budget för Stockholms stad

Anförande nr 75

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): År 2020 var onekligen ett år som präglades av extraordinära förhållanden. Vi vet hur pandemin slog hårt inte bara mot Sverige och Stockholm utan mot stora delar av världen. Det går inte att tala om 2020 och pandemin utan att också tacka alla som under det här året har genomfört enorma insatser både när det gäller vård och omsorg om våra äldre och också för att minska smittspridningen i samhället. Det gäller alla lärare, all vård- och all omsorgspersonal liksom alla stockholmare som också har begränsat sitt rörelsemönster för att ta ansvar. Framför allt yngre men även äldre har tagit ett extra stort ansvar under det här året, och deras livsmönster har kraftigt begränsats.

Vi lever fortfarande med restriktioner, och det tär på oss alla. Vi saknar möten mellan människor. Det tär också på företag och på kulturlivet. Restauranger, areor, museer, teatrar och musikscener har under det föregående året i praktiken haft näringsförbud, och många har det fortfarande. Skramlet från restaurangernas kastruller når oss alla, men tyvärr har de statliga stödpaketet inte alltid nått dem.

För att öppna Stockholm och Sverige behövs en tydlig nationell plan om ett återöppnade av samhället i takt med att befolkningen vaccinerats, för med besöksnäringens gryning följer också instegsjobben som är viktiga för unga och för dem med utländsk bakgrund. Arenorna, mässorna och nöjesfälten behöver veta i dag om de kan börja planera för att öppna i höst.

Vi ska i dag fatta beslut om årsredovisningen för 2020. När vi beslutade om budgeten för det året hade vi ingen aning om vad som skulle hända. Det är klart att det här har påverkat våra verksamheter, precis som stora delar av andra kommuners verksamheter. Under året har vi lagt enormt mycket fokus på att fatta rätt beslut i tid för att kunna möta den här pandemin. Vi fattade tidigt beslut om besöksrestriktioner. Vi fattade beslut om att själva köpa in material, och vi levererade också skyddsmaterial till andra kommuner i hela länet. Vi tog ledarskap och bemannade upp där det behövdes.

På olika sätt samlade vi oss kring att motarbeta pandemin, och det är och har varit fortsatt bekymmersamma tider. Vi kan dock se att vi har kunnat leverera god verksamhet, och vi har en stark ekonomi i botten. Vid sidan av markförsäljningar och strategiska fastighetsförsäljningar har ju staden, precis som många andra kommuner tagit emot välbehövliga statsstöd. Det vi ska vi också säga i sammanhanget. Det var viktigt för kommunerna att kunna ta del av det när så många var sjukskrivna och vi hade extra kostnader. Stockholms stad har ändå en solid ekonomisk grund att stå på, och vårt fokus har hela tiden varit att minska skuldutvecklingstakten och finansiera mer med egna investeringar.

Det här har påverkat oss, och givetvis kommer vi också att följa hur den psykiska ohälsan och våld i nära relationer påverkar stockholmarna efter detta. I bokslutet kommer vi därför att avsätta medel för kompetensutveckling när det gäller psykisk ohälsa bland unga för att upptäcka tidiga signaler och kunna föra vidare till rätt stöd. Vi har också sett under pandemin att vi behöver utveckla språket i förskola och i äldreomsorg. Fler ska kunna svenska på arbetsplatsen. Vi behöver jobba mer med

geriatrik och demens på våra äldreboenden. Vi behöver vidareutbilda vår personal och även på andra sätt jobba med tidiga investeringar.

Detta leder mig in på de avsättningar vi gör för sociala investeringar, att vi är mer proaktiva egentligen oavsett om det handlar om att förebygga sjukdomar som psykisk ohälsa eller diabetes eller att fler ska få stöd för att kunna klara skolan.

Några månader in på 2021 kan vi konstatera att även det här året kommer att präglas av pandemin. I väntan på att alla stockholmare ska få vaccin står vi nu inför att ändå kunna öppna Sverige, Stockholm och samhället. Jag står redo för det. Jag ägnar nu det mesta av min arbetstid till att planera för ett Stockholm som kommer tillbaka, som växlar upp, där vi kommer att kunna gå starkare ut ur pandemin än vi gick in. Vi kommer att se fler stora internationella arrangemang här i Stockholm. Vi kommer att se regelförenklingar för de små företagen och en helt annan kultur som också visar att vi jobbar tillsammans, som vi nu gör, med näringslivet för att öppna upp Stockholm. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 76

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Vi socialdemokrater föreslår en återstart för Stockholm. År 2020 var det år då stadens medarbetare gav sitt yttersta för att ge våra äldre trygghet i en tid som inte var trygg. År 2020 var året då stadens medarbetare gjorde sitt bästa för att ge kunskap och utveckling i skolan i en tid som inte var utvecklande. År 2020 var året då stadens medarbetare gjorde mer än vad som kan krävas för att upprätthålla det normala i en tid som inte var normal.

För att klara pandemin gav staten ökade resurser till landets kommuner. I många kommuner fördelades pengarna ut till verksamheter för att ekonomin aldrig skulle vara ett hinder. I Stockholm valde majoriteten 5 miljarder i överskott i stället för mer resurser till skola, omsorg och jobben, något som fick konsekvenser för stadens förmåga att hantera pandemin. Det staden gjorde och särskilt det staden inte gjorde behöver utvärderas i en oberoende granskning. Vi konstaterar dock att revisorerna i sin rapport i mycket delar vår kritik när det gäller hur staden sköttes under 2020.

Nu behöver Stockholm framtidsutsikter. Frånvaro och passivitet ger ingen återstart. Vi föreslår en tilläggsbudget för att Stockholms skolor ska kunna möta de stora behov som följer av pandemin. Majoriteten har lagt minsta möjliga – 300 kronor per elev i grundskolan. Det är en bråkdel av regeringens satsningar. Av det egna överskottet satsas ingenting.

När vi föreslår att de medel som riksdagen beslutat om kring äldreomsorgen verkligen ska fördelas ut till verksamheterna och att de brister som Coronakommissionen pekat på ska åtgärdas röstar moderater och kristdemokrater med flera här i fullmäktige nej. När vi föreslår insatser mot ungdomsarbetslösheten, för kulturen och civilsamhället, för byggande av hyresrätter som folk har råd att bo i är den politiska majoriteten frånvarande, och ni röstar nej. Jag vet att det kommer att framställas som oansvarigt att investera i Stockholm och stockholmarna, att vi inte har råd och att man inte kan vara säker på statsbidrag. Jag vet det, för det svaret har jag fått förut. Vi vet vem som hade rätt då, när vi diskuterade för ett år sedan. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut.

Anförande nr 77

Salar Rashid (S): Ordförande! Stockholm har som sagt varit påverkats starkt av pandemin och dess konsekvenser under 2020. Antalet inskrivna i öppet arbetslösa har ökat med 44,9 procent. I gruppen ungdomar har öppet arbetslösa och sökande i program ökat med nästan 73,1 procent om man jämför december 2020 med december 2019. Arbetslösheten bland kvinnor har ökat med 6 procent, och andelen män som påbörjar studier har sjunkit med 5 procent. Allt tyder på att även våra prioriterade grupper som unga, nyanlända, personer som lever med funktionsnedsättning och utrikes födda kvinnor har fått det allt svårare under pandemin.

Stockholm behöver en återstart, en nystart med tydliga investeringar som ger fler stockholmare chansen att gå från passivitet och bidrag till aktivitet, sysselsättning och jobb. År 2021 får inte bli ytterligare ett förlorat år. Vi behöver göra allt för att bryta den arbetslöshet som breder ut sig. Vi behöver göra allt för att korta vägen till jobb, sysselsättning och studier.

Det är därför djupt oroväckande och näst intill hjärtskärande att se en verklighetsfrånvänd, passiv blågrön majoritet som är mer intresserad av att påvisa argument om att köerna inte alls har ökat så mycket som vi tror till jobbtorgen än att se till att staden tar sig an den verklighet och arbetslöshet som råder där ute och som många stockholmare befinner sig i.

Staden gör som sagt ett överskott på nästan 5 miljarder kronor under brinnande pandemi. Det är något som de blågröna verkar vara väldigt stolta över – detta när tusentals stockholmare har förlorat sina jobb och elever har fått kämpa med sin distansundervisning. Vi ser hur en ungdomsskuld växer till en generation som kan gå förlorad i form av sämre förutsättningar och livschanser, en skuld som vi är skyldiga att återbetala och kompensera.

Jag är därför så otroligt stolt över att tillhöra ett parti som är en del av arbetarrörelsen och som förstår sig på arbetets värde, som förstår sig på vad arbetslöshet, fattigdom, ofrihet och förlorade livschanser gör med oss människor. Ingen tjänar på att dessa pengar ligger på hög, verkligen ingen – inte när fler stockholmare än någonsin behöver staden.

Därför är jag otroligt stolt över de satsningar och förslag till budgetförändringar som vi presenterar i dag. Dessa satsningar ger staden en möjlighet att växla upp och arbeta för att massarbetslösheten ska brytas och att fler företag ska kunna nyanställa och bidra till en rejäl återstart för Stockholm. Vi gör betydande satsningar på vuxenutbildningen med ett utbildningsråd som ska skapas mellan staden och näringslivet. Vi ser till att staden tillsammans med näringslivet utarbetar en konkret plan för att se till att underlätta denna återstart av ekonomin. Egenregin och vuxenutbildningen ska stärkas. Vi gör satsningar och budgetförändringar på både kombinationsutbildningar och snabbspår inom yrkesutbildningar. Vi satsar på våra jobbtorg och vi förstärker näringslivssamverkan. Bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 78

Borgarrådet Ern Lund (C): Ordförande! Tack, Salar Rashid, för ditt inlägg i den här debatten! Jag har ett par frågor till dig. Du fortsätter hela tiden att påstå att vi till

exempel skulle ha köer till komvux, och jag tror att du nämnde nu att vi hade köer som vi inte vill kännas vid till stadens jobbtorg.

Jag vill understryka för fullmäktige att i Stockholms stad har vi varken köer till stadens jobbtorg eller till komvux. Sedan är det klart att man alltid kan behöva vänta på kursstart eller på att boka en tid med en handläggare.

Vidare är de åtgärder som ni föreslår i er reservation och som Salar Rashid redogjorde för här i princip de som står i majoritetens budget. Jag skulle därför uppskatta om vi i den kommande debatten kunde diskutera riktiga skillnader mellan majoriteten och oppositionen. Vad är Socialdemokraternas riktiga förslag som ni vill att vi ska genomföra i stället för den politik som majoriteten genomför? Det efterfrågar jag.

Anförande nr 79

Salar Rashid (S): Nu hör vi precis de orden från arbetsmarknadsborgarrådet Karin Ernlund: Hon nöjer sig med att titta på hur köerna ser ut inom jobbtorgen. Det råder en massarbetslöshet därute! Det betyder med andra ord att vi gör någonting fel, Karin Ernlund! Vi vet att den uppsökande verksamheten är bristande. Vi vet att distansundervisningen har slagit rejält mot elevers undervisning, men Karin Ernlund är väldigt nöjd med de resultat som finns. Det är i alla fall det jag hör från talarstolen.

Karin säger att vi inte har tillräckligt med satsningar, men vi satsar nästan dubbelt så mycket som ni på arbetsmarknadsåtgärder. Vi ser till att korta vägen till språk, till jobb, till studier. Vi lämnar inte de stockholmare som behöver oss allra mest i dag.

Anförande nr 80

Johan Paccamonti (M): Ordförande! Det är sant som Salar Rashid säger att arbetslösheten är väldigt hög i Stockholm. Arbetslösheten har drabbat Stockholm mer än riket i stort, och det beror också väldigt mycket på den typ av arbetsmarknad som vi har i Stockholm. En tjänstesektor och en servicesektor står för en större del av ekonomin här än i resterande delar av landet, och givet restriktionerna har det drabbat oss hårt.

När jag hör Socialdemokraterna prata om detta sägs det mycket om återstart, men det finns inga förslag om hur staden ska återstartas eller om ni vill stötta det. Vi vet ju att när vaccinationen har kommit tillräckligt långt kan restriktionerna släppa, och då kan vi återstarta ekonomin; det vill säga återstarta inte minst tjänstesektorn som har varit enormt drabbad i Stockholm.

Då är min fråga till Socialdemokraterna: Hur tänker ni er att vi ska återstarta Stockholms tjänstesektor när Stockholmssossarna vill införa en fastighetsskatt som kommer att kosta 3 000–4 000 kronor i månaden för en villaägare och 2 000 kronor i månaden för en bostadsrättsinnehavare? Hur tänkte ni er att återstarta jobben genom att knäcka återhämtningen?

Anförande nr 81

Salar Rashid (S): Jag tycker att Paccamonti ska hålla sig till den kommunala politiken och sluta titta på den nationella. Här har vi just nu en arbetslöshet som breder

ut sig något otroligt, och då vill Paccamonti i stället prata om fastighetsskatter och hur vi ska reglera det.

Jag tycker att han ska börja koncentrera sig på att se de behov som finns inom arbetsmarknaden och vad vi behöver tillföra arbetsmarknadsnämnden. Vi har presenterat ett gediget förslag som kommer att se till att fler människor – unga, funktionsnedsatta, utrikesfödda, ja, alla de som står långt från arbetsmarknaden men även de som har förlorat sitt jobb under pandemin – kan få en rättfärdig omställning till att kunna ta ett jobb. Ni verkar egentligen inte förstå vad ofrihet och en massiv arbetslöshet gör med människor. Jag tycker att det är dags att ni gör er uppgift.

Anförande nr 82

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Ordförande, ledamöter! År 2020 har varit ett speciellt år för äldreomsorgen, har vi hört flera gånger förut, men det är aktuellt även när det gäller årsredovisningen. Pandemin har lett till minskad efterfrågan på äldreomsorg, eftersom människor avstår från insatser som de har beviljats antingen genom att säga upp hemtjänst eller fördröja inflyttning på särskilt boende. Detta har lett till att beställarsidan har gått med överskott. Samtidigt har utförarsidan fått delar av sina kostnader täckta via statliga medel, vilket sammantaget har gjort att äldreomsorgen har gått med överskott under fjolåret.

Ingen av dessa faktorer kan dock antas fortsätta efter pandemin. Tvärtom kommer antalet äldre att börja öka för att mot slutet av decenniet vara 50 procent fler än i dag. Det gör att budgetpressen på äldreomsorgen kommer att bli alltmer kännbar. För att avhjälpa detta och för att kunna genomföra satsningar på äldreomsorgen genomförde vi förra året höga ökningarna på framför allt hemtjänstpengen. Sammantaget bör man dock ha med sig, när man läser årsredovisningen, att 2020 sticker ut och att normalläget är mer ansträngt.

Bland det första som majoriteten gjorde efter maktövertagandet var att flytta arbetet med äldrevänlig stad från äldrenämnden till kommunstyrelsen, detta då arbetet är stadsövergripande. Ett arbete för en äldrevänlig stad handlar om att säkerställa en tillgänglig och inkluderande arbetsmiljö som främjar ett aktivt och självständigt liv. Arbetet ska utmärkas av att äldre är delaktiga och har inflytande. En baslinjemätning har genomförts av Äldrecentrum för att vi ska veta hur utgångsläget ser ut. Mot bakgrund av denna och av WHO:s strategi har stadens handlingsplan tagits fram, där ett antal nämnder har fått konkreta genomförandeuppdrag.

Om vi ska säga någonting om tryggheten så har trygghetsinvesteringar gjorts, och staden har ansökt om nya områden där stadens ordningsvakter får verka. Under året genomfördes närmare 120 000 trygghetsinsatser av ordningsvakterna, varav 12 000 ingripande vid brott eller ordningsstörningar. I stadens trygghetsmätning ser att vi att den negativa utvecklingen bryts. Vi är försiktigt optimistiska. Bland annat har andelen som uppger att de känner sig oroliga för att vistas på vissa platser i eller kring sitt eget bostadshus på grund av risk för att utsättas för brott minskat, och vi ser en markant minskning just i Järvaområdet.

När vi talar om trygghet vill jag också lyfta att en del av överskottet som presenteras i årsredovisningen ska gå till insatser som ska motverka att unga i riskzon dras in i kriminalitet. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 83

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Pandemin kan skyllas för många saker som inte har fungerat normalt, men den förklarar inte de blågrönas misslyckande när det gäller bostadsbyggandet. Vi ser färre nya projekt i berörda nämnder, även färre hyresrätter. Det är slut med nya projekt som erbjuder lägre boendekostnader, och det är en upprörande obstruktion mot de kommunala bolagens möjligheter att bygga nya hyresrätter.

Av godkända lägenheter i planer som majoriteten har satt upp nådde man bara 63 procent förra året, och det var ännu sämre 2019. De blågröna har alltså satt upp högre bostadsmål, men antalet lägenheter faller i stället. Man ligger nu i mandatperiodens halvtid på 25 procent färre antal godkända lägenheter i plan jämfört med under Socialdemokraternas ledning.

Revisorerna har därför med all rätt riktat allvarlig kritik mot hur de blågröna följer översiktsplanen, vilket också förklarar svaga bostadssiffror. Fortsätter dagens usla leverans och oerhört svaga drivkraft och ledarskap i kommunledningen kommer de blågröna att leverera 107 000 färre bostäder den här mandatperioden jämfört med den förra.

För att klara bostadsmålen anser vi att också de kommunala bolagen ska hjälpa till, men det har ni effektivt stoppat. De privata byggherrarna är viktiga men räcker bevisligen inte till. Ni har alltså nästan inga nya projekt för allmännyttan, inga Stockholmshus, ingen politisk vilja att använda det statliga investeringsstödet som sänker boendekostnaderna med upp till 30 procent och endast ett futtigt antal markanvisningar i kommunala bolag, kanske 200 lägenheter per år. Det är endast 2 procent av uppsatta markanvisningsmål till respektive bolag.

Ni förbjuder de kommunala bolagen att lånefinansiera bostadsprojekt trots att varje krona ger en avkastning på 4–5 procent. Läs Dagens Industri i dag där det står: ”Vill man tjäna pengar på hyresfastigheter ska man utveckla och äga dem – inte bygga dem.” JM 11,6 procent upp.

Inte ens marken som de kommunala bolagen själva äger prioriteras till nya projekt av de blågröna i exploateringsnämnden. Så har vi allt det här med att ni säljer ut hyresrätter som har de lägsta hyrorna. 2 000 är på gång. Som sagt var tas heller inga Stockholmshus med låga hyror fram. Det är bara en tidsfråga innan de kommunala bolagen tvingas sparka duktiga projektledare på grund av det här strypgreppet som det är fråga om.

Årsredovisningen är en tråkig läsning för bostadssektorn. I stället för att satsa resurser för att återstarta Stockholm bromsar ni starkt den ekonomiska utvecklingen och ett ökat bostadsbyggande. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 84

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru talman! Jan Valeskog har ju ett sätt att läsa siffror som vi känner till sedan tidigare. Debatten upprepas i stort sett vid varje årsredovisning och vid varje budgetdebatt.

Den stora frågan för mig är varför Jan Valeskog aldrig någonsin bryr sig om att det finns aktörer ute på marknaden som vill bygga hyresrätter och som gör det snabbare och ibland till och med billigare än de kommunala bolagen. Hur kommer det sig att Jan Valeskog aldrig räknar dem? När vi lanserar hyresrättspushen, som innebär att fler aktörer ska kunna gå in och bygga på lätt exploaterad mark som Jan Valeskog alltid har velat vika till de kommunala bolagen, säger Socialdemokraterna ingenting, för det räknas inte i er värld. Räkna in alla som hjälper till att bygga i Stockholm så får vi en seriös debatt!

Anförande nr 85

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Som jag sa: De privata är viktiga, men de var överlyckliga den förra mandatperioden för då fick de betydligt fler både markanvisningar och byggrätter. Då hade vi en total volym som var betydligt högre. Men nu klarar ni inte detta.

Oavsett vilket måste de kommunala bolagen kunna vara med. De har organisationer som är riggade för att också bygga bostäder. Det som de gör nu är att jobba med de projekt som togs fram den förra mandatperioden. Och det är lönsamt! Varför ska inte skattebetalarna också, genom sina bolag, kunna ta del av ökade värden med 4–5 procent? Det är ingenting som belastar lånen. Det är lönsamma lån att ta i motsats till en hel del annat.

De privata ska naturligtvis vara med, och de är med. Den här hyresrättspushen har vi dock inte sett så mycket av, och siffrorna talar ju sitt tydliga språk: Det är ett misslyckande, och i värsta fall fortsätter det här misslyckade arbetet. Vi ser ju revisorernas kritik. Det kommer att ligga på 6 000–7 000 eller kanske 8 000 färre jämfört med den förra mandatperioden.

Anförande nr 86

T i n a K r a t z (V): Ordförande, fullmäktige, ledamöter, åhörare! Vänsterpartiet yrkar bifall till sitt förslag till beslut i kommunstyrelsen och till det tilläggsyrkande som finns utdelat på bordet.

I vår budgetreservation föreslog vi att kompetensfonden skulle tillföras 100 miljoner kronor. I och med detta ärende föreslår nu majoriteten detsamma, vilket är välkommet och bra. Men mot bakgrund av stadens rekordstora överskott och i och med vårändringsbudgeten, där vi saknar ett statligt långsiktigt utökat välfärdsåtagande, menar vi att det finns såväl utrymme för som anledning till att höja detta belopp. Vi yrkar därför på att kommunfullmäktige ska ställa sig bakom en femårig satsning på ett kompetensutvecklingsmedel om totalt 250 miljoner kronor som avsättes i bokslutet, vilket innebär ytterligare 150 miljoner kronor i förhållande till kommunstyrelsens förslag.

Behovet av höjd nivå på grund- och specialistutbildad personal är mycket stort i stadens välfärdsverksamheter, och vi ser detta som insatser som kommer att innebära en kvalitetshöjning av bestående värde. Fokus för dessa insatser ska därför vara fortbildningsbehovet i äldreomsorg, LSS-verksamheter och pedagogiska verksamheter samt insatser för yrkesgrupper som berörs i hög grad av digitalisering och automatisering. Detta finns mer utförligt beskrivet i det utdelade tilläggsyrkandet.

I övrigt vill jag också lyfta det problematiska med att handlingsprogrammet för äldrevänlig stad expedieras i årsredovisningen. Det är kul att det äntligen är på plats, men det hade varit värdefullt att få det remissbehandlat, då meningen är att det ska genomföras brett i hela staden. Att skicka ut det på en remissrunda är ju även ett sätt att göra det känt i nämnder och styrelser.

Jag vill också säga några ord om kulturen. Stockholms stad har drabbats värst av alla kommuner i Sverige av nedstängningen av kulturen. Denna nedstängning riskerar att få negativa konsekvenser lång tid framåt, vilket även drabbar näringslivet. De kreativa och kulturella näringarna i just Stockholm utgör en icke oansenlig del av detta näringsliv. Det är ett underbetyg till kommunstyrelsen att staden under det gångna året inte från centralt håll gått in med extra kulturstöd och stöttat en av de mest utsatta branscherna i staden med så stor betydelse ur såväl ett näringslivsperspektiv som ett trygghetsperspektiv – två prioriterade frågor enligt vad den nuvarande majoriteten i alla fall säger.

Vi önskar att majoriteten börjar se kulturen som den kraft och den möjlighet som den är för en återstart efter pandemin. Jag yrkar därmed bifall till Vänsterpartiet förslag till beslut i kommunstyrelsen och till det tilläggsyrkande som finns utdelat.

Anförande nr 87

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande! Jag måste ju bemöta osanningar som framförs i talarstolen om att vi inte har gjort några insatser kopplat till kulturen. Vi har jobbat väldigt aktivt under det här året för att möta upp just kulturens utmaningar. Vi har jobbat med hyressubventioner framför allt för våra kulturaktörer som har befunnit sig i stadens egna lokaler, men vi har också jobbat med krislotsning för alla de aktörer som har haft hyresvärdar på den privata sidan. Vi har till exempel inrättat Kulanfonden för att fokus på barn och unga ger många fler kulturarbetare jobb under den här svåra perioden. Vi avsatte 8 miljoner från centralt håll, och vi mötte upp med nästan lika mycket från min egen förvaltning bara för att vi skulle få ut så mycket resurser som möjligt till det lidande kulturlivet.

Jag vill därför korrigera Tina Kratz när det gäller detta så att hon vet att vi har varit oerhört aktiva från vårt håll.

Anförande nr 88

T i n a K r a t z (V): Det är möjligt att ni har gjort en del, men vi tycker att ni kunde ha gjort så mycket mer. Situationen för kulturbranschen var svår redan före pandemin. De stora personalneddragningarna som gjordes på biblioteken under 2019 underlättade inte bemanningen under de utmaningar som 2020 bjöd på. Utmaningarna för personalen på kulturskolan, biblioteken och museerna var stora redan före pandemin,

och pandemin gjorde allting mycket värre. Kulturförvaltningen fick i stället omfördela medel inom ordinarie budgetram i stället för att skjuta till pengar i krisstöd.

Det är ett underbetyg till majoriteten, tycker vi, att staden centralt inte gick in och stöttade mer. Kulturbranschen har själv visat på stor kreativ förmåga och vilja till omställning. Det är något som vi önskar att staden hade tagit vara på mer och stöttat i större utsträckning. Det är svårt att bedöma i dag hur stora effekterna kommer att vara på kulturlivet i längden och hur många aktörer som kommer att överleva till dess att publiken återigen kan släppas in. Mer, tack!

Anförande nr 89

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det finns förstås väldigt mycket att säga om 2020, inte minst om allt fantastiskt arbete som gjorts. Men jag ska begränsa mig till ett inlägg, har jag tänkt.

Det finns verkligen inget egenvärde i att staden gör stora ekonomiska resultat, större än vad vi har krav på oss att göra årligen. Statsbidrag för ambitionshöjningar i våra kärnverksamheter ska självklart gå till just detta. Men förra året var ju ett mycket speciellt år, och det var faktiskt ända fram till hösten osäkert om staden skulle stå inför en ganska omfattande ekonomisk kris.

Samtidigt är det viktigt att klargöra att direktiven har hela tiden varit väldigt tydliga: Ta de kostnader ni behöver i förvaltningarna, överanställ inför helger och semestrar, köp det material ni behöver.

Liberalerna har under hela pandemin varit och är fortsatt pådrivande inom bland annat ramen för januarisamarbetet för att stötta såväl kommunernas som näringslivets finanser. En hel del av överskottet för 2020 kan därför förklaras genom statliga ersättning till sjuklönekostnader som vi inte räknat med att få.

Samtidigt är en del av statsbidragen avsedda för bättre kvalitet, och de lades på riksdagens bord innan pandemin var ett faktum. Det motsvarar för Stockholms stads del ungefär 450 miljoner kronor, och det är också det som vi nu för tillbaka till verksamheterna av det här överskottet. Det är 150 miljoner kronor mer än den grönbå majoriteten aviserade i höstas.

Jag är särskilt glad över de 250 miljoner som nu avsätts för ytterligare sociala investeringar i Stockholm. Inte minst på skolans och socialtjänstens område finns redan intressanta investeringssidéer för ökad skolnärvaro, bättre skolresultat för omhändertagna barn och utökat stöd till unga brottsutsatta och vittnen. Det är investeringar som är viktiga för ökad frihet och självständighet.

Jag menar också att ett viktigt fokus för de sociala investeringarna framöver blir samhandling mellan olika aktörer kring barn och unga, som socialtjänst, skola, polis, barn- och ungdomspsykiatri, liksom en närmare koppling mellan praktik och forskning. Tillsammans med 100 miljoner kronor för kompetensutveckling och 100 miljoner kronor för digitalisering kommer de här pengarna att göra nytta i våra viktigaste verksamheter för flera år framöver. Det tror jag blir viktigt för mer frihet och självständighet för stockholmarna.

Anförande nr 90

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ordförande! Stockholm behöver verkligen en återstart och ett ledarskap som vågar ta ansvar. Det finns många områden som jag skulle vilja nämna, och jag ska försöka hinna nämna tre.

Först och främst har vi klimatomställningen. Stockholms stad har ju höga ambitioner och höga mål, men det saknas fortfarande mycket i verkställighet. Det finns fortfarande ingen handlingsplan för utsläppen från vägtrafiken, och det finns verkligen ingen plan för avvecklingen av Bromma flygplats. Tvärtom sa ju finansborgarrådet väldigt tydligt i dag att någon sådan plan inte kommer att komma på bordet. Vi behöver gå från ambitiösa mål till handfast handling.

Det andra området som jag vill lyfta är tryggheten. Jag tror att vi alla är överens om att vi har enorma problem med otrygghet i den här staden, och polisen säger gång på gång till oss: Ni måste vara med och ta ansvar för det förebyggande arbetet!

Ändå har den borgerliga majoriteten sedan valet gjort nedskärningar på antalet fritidsgårdar, på antalet fältassistenter, på föreningsstödet, alltså på den typ av stödverksamhet som kan ge barn och unga en meningsfull fritid som kan fungera som en skyddsfaktor. Det är nedskärningar som direkt motverkar tryggheten i vår stad.

Det tredje området som jag självklart vill nämna är kulturen. Vi har en sektor som har drabbats kanske absolut hårdast av pandemin i vår stad, och det är kultursektorn. Ändå tog det ungefär ett halvår till dess att kulturborgarrådet kunde få med sig finansborgarrådet på att faktiskt skjuta till några extra stöd till kultursektorn. Det är dock långt ifrån tillräckligt, och nu när staden gör sådana stora överskott – nästan 5 miljarder – borde det vara självklart för stadens ledning att faktiskt använda en del av dessa resurser till att stötta upp kulturlivet.

Vi föreslår att man börjar med att skjuta till 25 miljoner i krisstöd till det fria kulturlivet. Det räcker inte heller, men det är en kraftfull start på vägen för att återstarta kulturen och för att få mer kraft till Stockholms kulturliv när vi förhoppningsvis kan börja öppna upp så smått igen.

Stockholm förtjänar bättre, och stockholmarna förtjänar en rejäl återstart och ett ledarskap som vågar ta ansvar. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 91

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är så spännande att höra på Socialdemokraterna och läsa er reservation och plan för återstart, för det är antingen någonting som vi redan gör eller en återgång till klassisk socialdemokratisk politik. Man hade ju önskat att det hade blivit lite nytänkande under tiden i opposition så att ni kom fram med nya reformer, men det är bra att ni ändå välkomnar så mycket av det vi redan gör, inte minst på arbetsmarknadssidan.

När det gäller kulturen gör vi enorma insatser. Om vi tittar på 2020 och förra sommaren var det ju rekord i både antalet förmedlade sommarjobb och aktiviteter. Vi stöttade upp med 28 miljoner kronor i hyreslättnader.

När det gäller trygghet har vi historiska trygghetsåtaganden och även en strategi som förebygger att unga ska dras in i kriminalitet.

När det gäller klimatet har vi avvecklat kolkraftverket, vi har en klimatbudget som Socialdemokraterna aldrig förmådde lägga fram och vi har en tydlig klimathandlingsplan som vi följer upp i alla våra verksamheter. Detta visar att vi tar täten i klimatarbetet, och det var också därför som vi blev utsedda till årets storstadskommun och bästa miljökommun.

Anförande nr 92

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är intressant att finansborgarrådet inte nämner något om den kritik som jag framförde, och det är uppenbarligen för att finansborgarrådet vet att jag har rätt. Ni har gjort nedskärningar på fältassistenter, fritidsgårdar, parklekar och föreningsstödet, alltså på skyddsverksamhet för att barn och unga ska ha en meningsfull fritid, skapa trygga rum, få förebilder och faktiskt inte dras in i destruktiv, farlig verksamhet.

Tack för icke-svaren!

Anförande nr 93

Borgarrådet N a d d e b o (C): Emilia, det här är intressant att höra. Det finns som vanligt alltid högre skatt och outsinliga resurser från Socialdemokraterna, och Emilia har mage att påstå att vi inte agerade när hennes parti sitter i regeringen och inte har agerat.

Det är klart att det fria kulturlivet behöver ytterligare resurser. Det skjuter vi också till i år. Vi ökar resurserna inför 2021, och vi har också den starkaste kulturbudgeten någonsin i Stockholms stad. Vi agerade snabbt under krisen. Vi styrde om de resurser vi hade för att skapa ett krispaket. Det var en högljudd opposition då, men jag vet att det är väldigt många som har tackat mig i det tysta för dessa resurser till att säkerställa barns och ungas verksamheter men också den kulturella infrastrukturen. Det handlar också om att skapa arbetstillfällen, och vi har använt det hela 2020 för att få så många kulturarbetare som möjligt i arbete.

Anförande nr 94

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Precis som kulturborgarrådet säger använde ni befintliga medel och försökte göra krisstöd av dem, och precis som Jonas Naddebo säger mötte det massiv kritik att man använde befintliga resurser i stället för att skjuta till nya. Jag betvivlar inte att Jonas Naddebo försökte; han tillsatte en utredning som verkligen var efterlängtd och som välkomnas av kultursektorn.

Det jag kritiserar är det samlade ledarskapet, där det tog över ett halvår innan Jonas Naddebo fick med sig finansborgarrådet för att faktiskt skjuta till extra resurser. Kulturlivet behöver ju mer stöd. Precis såsom staten har gjort: Man har skjutit till mer resurser, och det behövs även från Stockholm. Jag tycker därför att det är bra med de steg som kulturborgarrådet har tagit, och jag hoppas att han kommer att få mycket, mycket mer stöd från finansborgarrådet i den budget som kommer. Det är alldeles för dåligt än så länge.

Anförande nr 95

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande, fullmäktige! Ingen har lämnats oberörd av coronapandemin, oavsett om den har lett till arbetslöshet, sjukdom, social isolering eller dödsfall.

Barn och unga har fått betala ett extremt högt pris för att minska smittspridningen det senaste halvåret. Trots att vi har haft en pandemilag på plats sedan i början av januari var idrotten under lång tid undantagen. Fortfarande får bara enstaka matcher spelas, och smittskyddsläkare runt om i landet rekommenderar fortfarande de kommunala idrottsanläggningarna att hålla stängt. Det är i brist på alternativa åtgärder från regering och statliga myndigheter.

Jag har under lång tid efterfrågat ett nationellt ledarskap som i stället för att ha särskilda regler för barns och ungas idrott ser till att behandla alla verksamheter lika. Barns och ungas möjligheter att idrotta borde vara allra högsta prioritet, men i stället har idrotten präglats av specialregleringar och extra skarpa restriktioner. Det behövs en rejäl återstart för Idrottsstockholm, men först krävs det en plan och det krävs nationella besked om när det kan ske.

Från den grönbå majoritetens sida har vi, förutom de stora budgetsatsningar som vi har gjort i årets budget på barns, ungas och äldres idrottande, också beslutat om att nolltaxa ska gälla för all barn- och ungdomsidrott på alla stadens idrottsanläggningar för alla idrotter under hela året. Men det som barn och unga behöver nu för att inte tröttna och sluta med sin idrott är att få återgå till att spela matcher, åka på cuper och läger, för det har de väntat länge på.

Pandemins effekter på arbetsmarknaden har varit enorma, och värst drabbade är de som redan före krisen stod långt ifrån: unga, utrikesfödda och också kvinnor. Det vi gjorde tidigt under pandemin för att rädda jobb och företag var dels hyresnedsättningar och slopade avgifter för tillsyn och andra tillstånd. Vi såg också snabbt till att boosta vår företagslots med ett utökat uppdrag men också information på flera språk. Vi gjorde en helt ny och unik upphandling av fler feriejobb, och vi har hela tiden sett till att tillhandahålla fler utbildningsplatser.

I årets budget fortsätter vi framför allt att tillhandahålla fler utbildningsplatser, men vi stärker också samarbetet med företagen i Stockholm och med det civila samhället. Barns och ungas fysiska och psykiska hälsa och ett jobb att gå till är det som långsiktigt bygger oss starka. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 96

Borgarrådet K a s i r g a (S): Ordförande! Jag vill börja med att rikta ett stort tack till alla som arbetar inom våra skolor och förskolor – ett stort tack för deras outtröttliga kamp för att rusta de kommande generationerna med kunskap och att fostra dem till demokratiska medborgare.

Ordförande! Årsredovisningen är tydlig: Efter flera år av minskade klyftor i Stockholms skolor ökar nu klyftorna på nytt. Stockholms skolor har i tre år i rad fått historiskt dåliga skolbudgetar, något som har fått tydliga konsekvenser i form av besparingar ute i verksamheterna. Det drabbar främst de barn och ungdomar som har

störst behov. Det blir alltmer tydligt i dag att det är ens socioekonomiska bakgrund som avgör om man lyckas i skolan eller inte. Det är en helt oacceptabel utveckling. Den ökande skolsegregationen i staden måste brytas. Vi kan också konstatera att den upplevda otryggheten och den psykiska ohälsan ökar bland våra elever och särskilt bland flickor. Det oroar mig verkligen.

Ordförande! Jag välkomnar att den grönbå majoriteten har börjat fördela ut statsbidraget på 87 miljoner kronor till verksamheterna. Men vi socialdemokrater anser att det behövs ytterligare investeringar för att göra en ordentlig återstart efter pandemin inom förskolan och skolan. Det är ett stort problem att den grönbå majoriteten inte kommer med egna åtgärder utan helt förlitar sig på det statliga stöd som regeringen har initierat. Situationen i stadens förskolor och skolor var ansträngd redan innan pandemin, och behovet av återstart och stärkta kompensatoriska insatser i skolan är större än någonsin.

Skolan måste ges förutsättningar att hantera den utbildningsskuld som växt under pandemin för att så många elever som möjligt ska kunna klara kunskapsmålen och gå ut årskurs nio med behörighet till gymnasiet, oavsett bakgrund och var i staden man bor. Till skillnad från den grönbå majoriteten vill vi investera i skolan i stället för att ha pengarna på hög. Därför föreslår vi en budgetändring med ökade anslag på 208 miljoner kronor fördelade på förskola och skola.

Stockholms elever, lärare, fritidspersonal, rektorer, förskollärare och barnskötare har gjort stora insatser under pandemin, och nu finns det en möjlighet som bör komma stockholmarna till del i form av service: en förskola som inte går på sparlåga, en skola där framtiden byggs på jämlika och rättvisa villkor, en skola där alla elever kan lyckas oavsett bakgrund. Bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 97

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Ordförande! Det är en märklig beskrivning som Kadir Kasirga ger av skolan som vi båda två jobbar för dagligen – en skola som har hållits öppen under hela pandemin. Jag är så stolt över Stockholms skolor och förskolor som har lyckats hålla öppet, och där vet jag att vi tycker likadant. Är det någon gång som skolan har visat hur viktig och samhällsbärande den är så är det under pandemin. Jag är oerhört stolt över de lärare, förskollärare och alla de elever som har kunnat gå till skolan under den här tiden.

Att påstå att vi gör en massa neddragningar i skolan stämmer inte, och det vet du, Kadir. Vi har lagt 650 miljoner kronor mer i den här budgeten än vad ni gjorde, och det var faktiskt ett påslag på 2 ½ procent, vilket var mer än vad ni gjorde under alla era år vid makten utom 2018 när det var valår – då drog ni till med 2 ½ procent. Påstår därför inte att skolan inte har resurser! Det har den i Stockholm.

Anförande nr 98

Borgarrådet K a s i r g a (S): Ordförande! Jag instämmer med skolborgarrådet Isabel Smedberg när det gäller hur snabbt våra fantastiska medarbetare, förskollärare och lärare ställde om och hanterade pandemin.

Men när det kommer till skolbudgeten har ni tre år i rad lagt en budget som inte uppskattas av lärarfacken. Det är lärarfacken som säger att den här budgeten inte är tillräcklig. Det behövs en rejäl omstart nu efter pandemin. Ni har börjat dela ut de här 87 miljonerna, men det behövs ännu mer. Därför föreslår vi 208 miljoner kronor. Jag hoppas att Isabel Smedberg kan prata med finansborgarrådet om att sätta in mer resurser till förskolor och skolor.

Anförande nr 99

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Stockholm behöver en politik för en stad som håller samman, inte en politik som sliter isär staden genom utförsäljningar och skattesänkningar. I pandemins spår ser vi också att våldet mot kvinnor och barn har ökat. Vi ser hur kvinnors deltagande på arbetsmarknaden har backat, och vi ser att det är de kvinnodominerade yrkena som har varit mest utsatta för smittorisk och högst arbetsbelastning. Jag vill rikta mitt varmaste tack till stadens medarbetare och till stockholmarna.

Det är som sagt var tydligt att pandemin har inneburit en backlash för jämställdheten. Här behövs en omstart för att Stockholm ska vara en välfärdsstat som satsar på kvinnor och barn.

Nu vill jag förflytta mig till bilaga 10, *Jämställdhet i staden – en uppföljning*. Det är naturligtvis väldigt spännande läsning, särskilt eftersom det blir tydligt att det inte kommit några större satsningar på jämställdhet sedan de rödgrönrosa styrde. Här lyfts fram våldspreventivt arbete –MVP – stadsdelsmammor och jämställdhetsintegrering som verkningsfulla åtgärder. Jag undrar om den grönbå majoriteten inte vill mer än så.

I lågkonjunktur drabbas kvinnors ekonomiska möjligheter att lämna en våldsam relation och försörja sig. Många riskerar att hamna i arbetslöshet och i en ekonomiskt utsatt situation, två faktorer som korrelerar med risken att utsättas för våld. För den som är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck fördjupas isoleringen.

Precis som årsredovisningen slår fast rapporterar nämnderna om en ökning av våldsutsatta och en ökad efterfrågan på stödinsatser. Här vill vi se att resurser tillskjuts till socialtjänstens relationsvårdsteam så att de har förutsättningar att ge stöd och hjälp åt det ökade antalet våldsutsatta samt möjliggöra för längre placeringar på skyddat boende. Vi vill också ha ett expertråd på kvinnofrid som tillsätts för att kunna ge expertkunskap i arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Vi måste även kunna konstatera att utförsäljning av hyresrätter inte är en politik som gynnar utsatta kvinnor. Den ekvationen är mycket enkel: Med färre bostäder inom allmännyttan finns det färre bostäder att förmedla.

När vi nu går till en omstarta efter pandemin behövs det alltså även en omstart i jämställdhetsarbetet och en politik för att Stockholm ska hålla samman. I övrigt hänvisar jag till vårt ersätтарыttrande.

Anförande nr 100

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Feministiskt initiativ och Moderaterna kan enas om hur viktigt det är med kvinnors trygghet och att ha en ekonomisk trygghet för att kunna lämna en dålig relation. Där tycker vi helt lika. Sedan kanske vi har lite olika vägar till det målet.

Vi moderater tycker att det är viktigt att man ska kunna äga sin bostad. Det är därför vi är för ombildningar – vi vill att även kvinnor ska kunna göra det. Det handlar också om den ekonomiska tryggheten. Man ska kunna leva på sin lön. Det är därför vi är emot höjda skatter, för de slår hårt mot kvinnor som är underbetalda. Vi vill att fler kvinnor ska känna sig trygga när de rör sig runt om i staden. Det är därför vi tar trygghet på så stort allvar. På många sätt är vi för rutavdrag, eftersom man går från otrygga svarta anställningar till vita trygga. På olika sätt jobbar vi med jämställdhetsfrågorna.

Vid sidan av det handlar det också om att säkra att det finns boende efter jourer. Det är klart att man ska kunna vara på en jour så länge man har behov. Men sedan ska man komma vidare till genomgångsbostäder.

Ombildningar kan alltså gynna kvinnor och kvinnors trygghet.

Anförande nr 101

L i s a P a l m (FI): Det man ska ha med sig är att majoriteten av dem som bor i hyresrätt är kvinnor. Det handlar om att kvinnors ekonomi inte tillåter att köpa bostad. Varför då? Jo, för precis som jag sa i mitt inledningsanförande är det kvinnorna som jobbar som undersköterskor och barnskötare och i hemtjänstpersonalen. Det är också de som har de lägsta lönerna. Jag vet inte hur du förklarar, Anna König Jerlmyr, för en undersköterska som kanske också är våldsutsatt att hon ska köpa sin bostad för att ni vill ombilda bostäder.

Anförande nr 102

K a r i n L e k b e r g (S): Ordförande och fullmäktige! Man kan läsa verksamhetsberättelser på lite olika sätt. Man kan läsa dem sida upp och sida ned, plupp för plupp, vilket ger en ganska fragmenterad bild av vad det är vi arbetar med och hur saker och ting hänger ihop eller inte ute i våra stadsdelar. I Farsta bestämde vi oss därför för att läsa årsberättelsen på ett lite annorlunda sätt, nämligen att läsa den horisontellt på tvärsen utifrån olika medborgargrupper. Då utkristalliserade sig ett ganska oroväckande resultat vad gäller barns och ungas förutsättningar för en bra uppväxt och en god livsmiljö. Jag skulle vilja ge några exempel från Farsta.

Ni lovade 2017, då ni satt i opposition, att missnöjet med förskolan i Farsta skulle vändas. Trots att ni skulle prioritera det här är de röda siffrorna kvar. Ni satte ett mål på 90 procent men landade på 83. Kritiken handlar bland annat om barngruppernas storlek, samverkan mellan hem och förskola och bristfällig bemanning.

En annan sak som inte heller når hela vägen fram men som vi inte har någonting emot är satsningen på barn och ungdomar som är anmälda för brott och på att de ska få ett samtal inom 48 timmar. Det landade på 68 procent mot uppsatta 80 procent. Det är en

12-procentig differens. Vi förstår att det tar tid att implementera nya metoder, särskilt under ett sådant år som vi har haft, men ändå.

En av de nedslående siffrorna gäller de familjehemsplacerade barnen och deras förmåga och möjlighet att klara målen i kärnämnen i grundskolan. Det landar på 55 ½ procent som klarar målen i grundskolan – att jämföra med det uppsatta målet på 75 procent. Det är en differens på 20 procent. Det är inte bara en politisk katastrof. Det är också en katastrof för de här barnen, som på något vis blir dubbelt drabbade.

Verksamheterna ute i Farsta som erbjuds till barn och unga har blivit färre. Det har stängts ned verksamheter helt och hållet, och öppettiderna har bantats. Jag vill notera att detta skedde före coronapandemin. Vad gäller nöjdhetsgraden avseende fritidsgårdsverksamheten är det 8 procents differens.

Det kanske mest alarmerande av allt rör Stockholmsenkäten och ungas skattning av sin hälsa. 53 procent skattar sin hälsa som god, jämfört med målet på 81 procent. Det är 28 procents differens. Det är riktigt illavarslande. Det är ett rop på hjälp.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 103

M a l i n E r i c s o n (FI): Jag ska prata om bostäder och bostadsbyggande igen. I årsredovisningen anses det att målet för bostadsbyggande delvis är uppfyllt, trots att bara en indikator av elva är helt uppfyllt. Inget av målen som rör hyresrätter uppfylls över huvud taget, inte heller bostadsmalet, som inte har uppfyllts sedan 2018. Vi kan se att mycket få allmännyttiga bostäder anvisas, samtidigt som det befintliga beståndet säljs ut eller ombildas. Det innebär inte bara att de äldre lägenheterna med lägre hyror försvinner – det tillkommer inte heller tillräckligt många nya för att ersätta dem.

År 2020 har ju varit ett år som har lämnat spår efter sig, och vi vet att fattigdomen har ökat på grund av pandemin. Där har bostadsbristen bidragit. För låginkomsttagare och utsatta grupper är det ett stort problem att det inte finns hyresrätter med rimliga hyror. Bostadsförsörjningen är en stor del av stadens uppdrag. Hur kan majoriteten då säkerställa att det finns bostäder åt kommunens invånare om man bara bygger bostäder för ekonomiskt starka grupper? Vart ska pensionärer, ensamstående låginkomsttagare med barn, våldsutsatta kvinnor och studenter ta vägen? Det undrar vi.

I längden innebär omvandlingen av bostadsmarknaden i Stockholm, där en allt större andel av lägenheterna är bostadsrätter, att den som inte har möjlighet att få ett lån på banken inte längre har råd att bo i staden. Det är faktiskt rätt anmärkningsvärt, även för ett högerstyre, att arbeta så. En annan anmärkningsvärd sak är att utförsäljningarna har fortsatt under pandemin, trots att den har gjort det svårare för de boende att vara delaktiga i processen och organisera sig mot den i den mån de vill det. När allt annat lagts om eller pausats har det här bara fortsatt som tidigare. Det känns minst sagt mindre bra ur demokratisk synvinkel.

När vi ändå är inne på anmärkningsvärda saker kan vi väl nämna att majoriteten kortar nyanländas kontrakt i SHIS från fem till två år. Det här är alltså människor som redan har dåliga förutsättningar för att klara sig på bostadsmarknaden, och det är svårt att

föreställa sig ett annat resultat än att de måste flytta från Stockholm, tillsammans med alla andra som inte har råd att bo kvar med vår segregering bostadsmarknad. Vad det gör för människor som har stora behov av trygghet och av att få komma in och vara delaktiga i det svenska samhället borde inte vara svårt att föreställa sig. Jag är rädd för att staden ska förvandlas till ett reservat för höginkomsttagare. Vi skulle behöva stoppa den trenden nu, men allt i 2020 års årsredovisning pekar åt andra hållet.

Anförande nr 104

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Vilket bra inlägg, Malin Ericson! Jag tar vid där och fortsätter att prata om bostäder. Jag skulle vilja säga några ord om *Hållbarhetsrapport 2021* och stadens arbete med de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Jag vill särskilt lyfta fram arbetet med mål 11, Hållbara städer och samhällen.

I rapporten konstateras att andelen trångbodda personer i Stockholm nästan är oförändrat. Rapporten visar också stora skillnader mellan stadsdelar i staden. Trångboddheten är högst bland hushåll med svagare socioekonomiska förutsättningar, såsom Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta, där cirka 60 procent av befolkningen bor trångt. I Skärholmen är ett av tre hushåll trångbodda. Trångboddheten är lägst på Södermalm. Trångboddheten är ett uttryck för ojämlikheten i Stockholm. Den är ett växande samhällsproblem och bidrar till ökad smittspridning, negativ psykisk påverkan och försämrad skolgång för barn. Om staden ska lyckas nå de globala hållbarhetsmålen måste trångboddheten minska. Det enda sättet att lyckas med det är att bygga mycket bostäder, särskilt hyresrätter med pressade hyror.

Tyvärr gör den borgerliga majoriteten precis tvärtom. I stället för att hålla en hög byggtakt missar ni bostadsmålen. Förra året sänkte ni målet för markanvisningar från 10 000 till 8 000, men ni missade även det. I stället för att använda kommunens viktigaste bostadspolitiska verktyg, de kommunala bostadsbolagen, väljer ni att sälja ut allmännyttans lägenheter med lägre hyror. Under 2019 och 2020 markanvisade ni bara 1 000 bostäder till allmännyttan, vilket är mer än en halvering jämfört med tidigare år. I stället för att utveckla och markanvisa hyresrätter med pressade hyror stoppar ni markanvisningar till Stockholmshusen. Under 2019 och 2020 markanvisade ni noll Stockholmshus. Förra året stoppade ni 400 markanvisningar till Stockholmshusen.

Vi socialdemokrater vill markanvisa 5 000 bostäder per år. Vi vill bygga 15 000 hyresrätter med rimliga hyror till 2030. Vi vill utveckla Stockholmshusen, och vi vill fortsätta att pressa hyrorna. Vi vill stoppa ombildningarna och i stället investera i de kommunala bostadsbolagen, så att de kan hålla uppe byggtakten stadigt över tid, oavsett konjunktur. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas tilläggsbudget.

Anförande nr 105

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det var mycket stopp där på slutet, tyckte jag. Men du glömde ett stopp, Maria-Elsa Salvo, och det var att du ska stoppa ägarlägenheter också, för det sa du i interpellationsdebatten. Möjligheten att få äga sin bostad är på något sätt det läskigaste av allt.

Jag ska titta lite på siffrorna. Det är så spännande, det här med siffror. Det tycker vi alla. Vi kan gå tillbaka till er förra period. Då ser vi att det egentligen kanske inte har varit så stor skillnad vad gäller antalet markanvisningar. Tittar man på markanvisningar tillbaka i tiden ser man att alla siffror börjar med en åtta, tror jag, med något undantag. Det är ungefär samma mängd vi pratar om. Det är alltså inte vare sig nattsvart eller kristallklart, men vi jobbar alla för att den här staden ska ha en stark framväxt av bostäder.

Anförande nr 106

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Detta är nästan lite skrattretande. Jag vet inte om du hade missat att ta med dig glasögonen upp till talarstolen, Joakim Larsson. Du läser ju siffrorna helt fel.

Jag har också siffrorna framför mig. Jag kan till exempel nämna siffrorna när det kommer till markanvisningar till allmännyttan. År 2019 markanvisade ni 1 052 bostäder. År 2020 var det 995. Vi har ett mål på 5 000 markanvisningar till hyresrätter, vilket vi i princip nådde flera av åren under vår mandatperiod. Titta också på markanvisningsmålet som vi satte upp: 10 000.

Vi slog rekord under förra mandatperioden på grund av den höga byggtakt vi hade, och det var ingen slump att det blev så. Visst hade vi högkonjunktur, men det var genom politisk vilja och beslutsamhet härifrån Stadshuset i den förra majoriteten som vi såg till att det byggdes tillräckligt med bostäder, så att vi kunde nå målen och få ned bostadsbristen i Stockholm. Vad ni har gjort sedan ni tillträdde är precis det motsatta.

Anförande nr 107

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Pandemin har slagit hårt mot många av våra verksamheter, men givetvis hårdast inom äldreomsorgen, såväl mot brukare som mot medarbetare. Verksamhet har fått ställa om snabbt och flera gånger om. Därför vill jag, nu när jag ändå står här, framföra ett stort tack till stadens medarbetare, som har varit uthålliga och samtidigt kreativa i att finna nya arbetsätt i svåra situationer.

Majoritetens mål om minskat kommunalt huvudmannaskap för äldreboenden riskerar kommunens rådighet över såväl tillgångarna som ekonomin för äldreboendena, något som också har framgått med all tydlighet under pandemin. Stadens splittrade äldreomsorg har bidragit till att försvåra arbetet med att hindra smittspridningen inom äldreomsorgen. Det viktiga arbetet med att öka kontinuiteten inom hemtjänsten måste prioriteras högre, och andelen visstidsanställningar behöver minska kraftigt de kommande åren. Staden behöver också satsa på att anställa mer legitimerad personal och förbättra tillgången till läkarnärvaro inom äldreomsorgen.

Inför höstens budget anser vi att det är viktigt att staden prioriterar utvecklingsbehovet inom äldreomsorgen och dess olika personalgrupper. Som framgår av de olika underlag som vi läser i våra verksamheter och bolag finns det ett stort behov av kompetensförsörjning inom hemtjänsten och på särskilda boenden. Vi står inför stora pensionsavgångar, samtidigt som gruppen över 80 år ökar. Detta måste mötas av både nyrekrytering och kompetensutveckling. Därför har vi ett tillägg i vår reservation, som

jag yrkar bifall till. Det handlar om att vi ska stärka kompetensutvecklingssatsningarna på 250 miljoner kronor, som Tina Kratz tog upp.

Anförande nr 108

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Årsredovisningen ger oss en möjlighet att summera det gångna året. Samtidigt ska vi blicka framåt. Något som jag särskilt vill framhålla, framför allt när det kommer till mina ansvarsområden, handlar om bostadsförmedlingen. Vi fortsätter att förmedla bostäder i rekordfart. När Wanngård styrde Stockholm 2017 förmedlades 12 600 bostäder. Förra året förmedlades hela 17 700 bostäder i Stockholms bostadsförmedling. Det är en ökning med över 40 procent från Socialdemokraternas tid. Dessutom fortsatte det att öka under årets första kvartal 2021. Det här sker genom att vi får in fler samarbeten med privata hyresrättsbolag. Det är viktiga samarbeten som min företrädare som ordförande i bostadsförmedlingen, en vänsterpartist, inte prioriterade. Vi visar alltså resultat.

Något annat som jag särskilt vill föra fram, och som också är viktigt för Moderaterna, är att vi måste styra upp stadens ekonomi. Det är en fokusfråga för oss, och det är en fokusfråga för mig, framför allt när det kommer till stadens fastighetsnämnd. När jag tog över ansvaret ärvde jag en verksamhet som under flera år fått allvarlig kritik från stadsrevisorerna. Man pekade på ofinansierade satsningar och ökade kostnader i större fastighetsprojekt.

Tillsammans med de grönblå kollegorna och duktiga medarbetare på fastighetskontoret lyckades vi under förra året vända trenden, framför allt genom åtgärder för att få bättre ekonomi och styrning i projekt. Vi ska ha skarpare kontroll, uppföljning och arbetssätt som ger tydliga resultat för skattebetalarna. Dessutom kunde vi under förra året därmed utifrån fullmäktiges krav leverera in 244 miljoner kronor till stadskassan från fastighetsnämnden, pengar som kan användas på annat håll i stadens verksamheter, detta under en tid då vi säkerställde hyreslättnader för närmare 200 hyresgäster under ett tufft år.

Det är viktigt att vi också upprättar kontroll på hur skattepengar spenderas i större fastighetsprojekt. Det här var någonting som Socialdemokraterna fullständigt misslyckades med att jobba med. Dessutom pratar vi om en växande låneskuld som Socialdemokraterna orsakade i högkonjunktur. Vi försöker alltså göra allt vi kan för att få kontroll på ett växande skuldberg.

Det är ironiskt, måste jag säga, att ägt boende är det som Socialdemokraterna allra främst vänder sig mot. Man säger att det är ett stryppgrepp på de kommunala bostadsbolagen. Men det är alltså Socialdemokraterna som sitter här och vill ta stryppgrepp när det kommer till ägt boende. Man vill stoppa ombildningarna, införa en fastighetsskatt och säkerställa att det blir svårare att äga ett boende i Stockholm. Det är det som de tänker på all sin vakna tid, och det är därför de inte skulle kunna leda oss igenom pandemin och tillbaka genom en återstart efter pandemin.

Anförande nr 109

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Borgarrådet borde tacka Socialdemokraterna med flera som styrde under den förra mandatperioden för att vi fick fram så många nya

projekt. Det var 30 000 lägenheter som godkändes i plan förra mandatperioden. Det var därför vi kunde gå ut inför förra valet och utlova en garanti till ungdomar om att kunna få bostad via bostadsförmedlingen. Om tre fyra år kommer det inte att se likadant ut, med tanke på den takt ni bygger i. Du ska tacka dem som äras bör, Dennis Wedin.

På samma sätt borde du till exempel tacka oss för att vi sparade 1 miljard i fastighetsnämnden i frågan om Tekniska nämndhuset. Vi byggde om det på befintlig plats i stället för att efter er tävling förlägga det till Söderstaden, vilket skulle ha kostat drygt 1 miljard extra. De pengarna sparade vi. Tävlingen för Liljevalchs var det också ni som startade, med allt vad det innebar. Skulden ligger nog till stor del hos er i det fallet. Framför allt borde ni kanske åtminstone tacka oss här och nu för den här miljarden. Är det inte bra och tur att vi hanterade Tekniska nämndhuset som vi gjorde och sparade en massa lokalytor och en massa pengar?

Anförande nr 110

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Trots lågkonjunktur är bostadsbyggandet på samma höga nivå som under högkonjunkturen under förra mandatperioden. Det var dessutom en högkonjunktur då ni ägnade er åt att öka stadens skuldsättning, när man i stället borde ha tagit större ansvar; då hade vi varit redo för en sådan här kris som vi nu står inför. 1,7 miljarder kan man sammanfatta de växande kostnaderna för de större renoveringsprojekten med. Under er tid tappade ni kontrollen över detta. Ni hade inte någon skarp kontroll.

Det främsta exemplet på Socialdemokraternas fullständiga ekonomiska haveri skulle jag säga är hanteringen av Liljevalchsprojektet under förra året. Vi gick fram med att revidera upp kostnaden för Liljevalchs. Socialdemokraterna motsatte sig en besparing som den här majoriteten gick fram med och föreslog i fullmäktigesalen att vi snarare skulle ha en ökad kostnad för det här projektet, som alltså blev så mycket dyrare under er tid. Ni kan inte hantera människors skattepengar.

Anförande nr 111

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande och fullmäktige! Det är spännande vilka överord du väljer att använda, Dennis Wedin. Jag förstår att det är en del i din retorik. Men jag tycker att du ska sluta tolka var vi står i bostadsbyggande frågan – eller börja lyssna.

Vi vill bygga både hyresrätter och bostadsrätter. Vi var med och bildade HSB, som bygger bostadsrätter. Det är inga problem alls att bygga både och, något som ni uppenbarligen inte klarar. Det vi vänder oss emot är ombildningar av hyresrätter. De är stockholmarnas egendom. På Stockholms bostadsmarknad har vi stor brist på hyresrätter. Därför frågar jag dig: Varför sålde du till underpris?

Anförande nr 112

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Det som är anmärkningsvärt är att Karin Wanngård står och säger att det på grund av hennes ideologiska åsikt är så att inga lägenheter ska ombildas. Du motsätter dig ju att vi ger möjligheten till just de här

boendena i elva ytterstadsområden där allmännyttan är särskilt dominerande, Karin Wanngård. Du brinner för att de inte ska få utnyttja de erbjudanden som de har fått. Vi har lagt makten i deras händer för att vi ser att det skulle vara bättre med blandade boendeformer, någonting som du nu egentligen står och argumenterar för. Men på grund av ditt ideologiska förakt mot ägt boende motsätter ni er ombildningar och motsätter er att människor ska få göra de här bostadskarriärerna. Du skulle alltså föredra att de här människorna skulle få lägre värden på sina bostäder och inte få ombilda alls än att de som nu får bättre investeringar, kan investera i sitt hem och sin bostadskarriär och kan flytta vidare.

Anförande nr 113

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Under en stor del av den här debatten har man kunnat få uppfattningen att ingenting har hänt och att verksamheterna stått stilla under 2020 och 2021. Detta är såklart absolut inte fallet. Stadens verksamheter har ju jobbat på oförtröttligt och slitsamt och gjort ett stort arbete under båda pandemiåren 2020 och 2021, inte minst på hållbarhetsområdet, där vi tog stora kliv framåt under förra året.

Jag skulle nu bara vilja säga några ord om stadens hållbarhetsrapport, som redovisas för allra första gången. Jag vet att i alla fall en person har läst den, men jag vet inte om alla har hunnit läsa den här rapporten. Om man inte har gjort det tycker jag att man ska passa på att göra det.

Rapporten innefattar både stadens vision och arbetet med Agenda 2030. Just för att den innefattar båda de här delarna har den utvecklats till en ganska talande rapport över hur stadens arbete och alla områden knyter an till varandra. Den pekar tydligt på vikten av att undvika stuprör, samtidigt som den pekar på svårigheterna med att knyta ihop och beskriva hur olika områden i staden hänger ihop. Till de viktigaste budskapen i rapporten tycker jag hör att den så tydligt visar hur vi måste börja arbeta med hållbarhetsfrågorna och hur så många frågor inom staden hänger ihop.

Det finns många olika exempel, såsom hur man sammanför mål 3, God hälsa och välbefinnande, med mål 11, Hållbara städer och samhällen. Utformningen av stadsmiljön – mål 11 – stärker klimatet – mål 13 – minskad ojämlikhet – mål 10 – och folkhälsan – mål 3. De här sakerna är inte minst viktiga precis just nu. Rapporten är framtagen för att bidra till ökad samverkan, stärka samband och synergier och rensa bort stuprörstänket samtidigt som våra gemensamma utmaningar identifieras. Jag vill bara tipsa om den här rapporten. Läs och lär och fundera på den, om ni inte redan har gjort det! Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 114

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ska inte reta upp någon. Jag ska vara snäll som ett lamm, som jag alltid är.

Vi har sedan tio år tillbaka ett – som jag uppfattat det – gemensamt mål att bygga 140 000 bostäder till 2030. Det motsvarar ett Malmö. Vi kunde vid årsskiftet konstatera att vi hade nått halvvägs, både avseende tiden och avseende antalet bostäder. Det förpliktar oss naturligtvis att hålla den här höga byggtakten. När jag

lyssnar på Socialdemokraterna här i salen låter det ju som att det är tvärstopp på varenda nivå, men så är inte fallet. Trots pandemin, trots konjunktursvängningar och trots att företag och byggaktörer har haft det ganska jobbigt under en period, inte bara på grund av pandemin utan också på grund av olika kreditrestriktioner, amorteringskrav och annat som har gjort att försäljningen har förändrats, får vi ändå fram väldigt många bostäder i den här staden. Det är någonting som är positivt. På sikt ska man kanske inte gå in på enskilda år; man måste se till hela perioden för att se att vi ska kunna lyckas med de uppsatta målen.

När vi bygger så mycket som en stor stad till i Stockholm kräver det att vi pratar mer om kvalitet. Och det är här vi faktiskt skiljer oss åt en hel del i debatten. När Jan Valeskog är uppe och diskuterar stadsutveckling pratar han alltid om kvantitet, gärna kommunal kvantitet, men aldrig om kvalitet. Vi måste lära oss i den här salen att vi också måste prata om kvalitet. Det är faktiskt en skillnad mellan om Socialdemokraterna styr staden och om någon annan gör det. Det är, antar jag, en sammanpressad geopolitik; man ska få in vägar och flerfamiljshus i till exempel den skog, Rinkebyskogen, som du själv nämnde i ditt inledningsanförande, Jan Valeskog. Det är fråga om inpressade flerfamiljshus i småhusområden. Jag ser inte vad det ger för kvalitet i boendet. Vi måste bygga med kvalitet. Gör vi det kan vi också bygga i den numerär som krävs, för vi bygger på väldigt många ställen. Vi bygger även tillsammans med andra. Det här är också den stora skillnaden mellan er och oss; ni ser och räknar helst bara det som kommunens egna bolag gör. Vi räknar alla aktörers vilja, och med deras hjälp kan vi bygga mycket.

Anförande nr 115

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Som sagt ligger ni 25 procent lägre, och det är ett problem, Joakim Larsson. Du verkar vilja lägga ihop båda perioderna för att vara nöjd med vad ni presterar. Men det är inte bara vi som är missnöjda. Spångadalen finns med i översiktsplanen. I den senaste kritiken från revisorerna riktar de väldigt allvarlig kritik mot att det inte fungerar och att ni inte jobbar enligt översiktsplanen på ett bra sätt. Kommunstyrelsen är helt fränkopplad. Stadsledningskontoret verkar inte vara särskilt engagerat, enligt den kritiken. Exploateringskontoret fungerar inte alls tillfredsställande. Det finns mycket kritik mot detta.

Det verkar inte heller finnas någon riktig kraft politiskt. Ni verkar ha något veto mot projekt i varje parti, och så kallar ni det för kvalitet att varje parti får stoppa ett projekt. Det kallar inte jag för kvalitet. Jag trodde att vi var överens. Kvaliteten som uttrycktes i översiktsplanen trodde jag att vi var överens om, men när ni nu har fått ta över visar det sig att så inte är fallet. Det är verkligen beklagansvärt.

Anförande nr 116

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag vet inte var du var, Jan Valeskog, när era samarbetspartier under förra perioden lyckades få er att gå med på att pressa in stora flerfamiljshus i våra småhusområden. Jag vet inte vad det var för kvalitet du åstadkom där. Jag tycker inte att den typen av politik är bra. Man kan bygga med kvantitet och samtidigt se till att efterfråga kvalitet. Men det gör ni för lite av.

Jag är säker på att vi, alla tillsammans i denna sal, kommer att lyckas nå målet om 140 000 bostäder till 2030. Men då krävs också kvalitetsaspekten, och de glasögonen har du inte på dig. Socialdemokratisk betongpolitik i sig kanske ni tycker utökar bostadsbyggandet, men det blir ingen kvalitet i betongpolitiken.

§ 16 Revisionsberättelser över de kommunala nämndernas verksamhet för år 2020 jämte granskningsrapporter avseende bolagen

Anförande nr 117

Revisor Ulf Bourker Jacobsson: Revisionen i Stockholms stad utförs av 20 förtroendevalda revisorer och ett revisionskontor med tjänstepersoner som fungerar som sakkunniga biträden till oss förtroendevalda revisorer. I vårt uppdrag granskar vi kommunstyrelsen och samtliga nämnder. Ur kretsen förtroendevalda revisorer utses även lekmannarevisorer för stadens bolag. Att granska 30 nämnder och 19 bolag är en omfattande uppgift. Vi revisorer har därför delat in oss i tre grupper med olika ansvar.

Jag är ordförande i revisorsgrupp 1, som ska granska och pröva om kommunstyrelsen, servicenämnden och valnämnden sköter respektive verksamhet på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig, allt i enlighet med 12 kap. kommunallagen. I ansvaret för revisorsgrupp 1 ingår även att göra en samlad bedömning för staden som helhet och att följa den revision som utförs avseende stadens bolag.

År 2020 var ett speciellt år med utmaningar utöver det vanliga. Pandemin har påverkat verksamheten i stor utsträckning. Ett svårt och krävande arbete har genomförts av stadens förvaltningar för att efterleva de restriktioner som gällt från tid till annan och för att upprätthålla kontinuitet i verksamheten. Under de förutsättningar som gällt under året är det inte konstigt eller förvånande att samtliga mål inte uppnås till fullo. Trots intentionen att upprätthålla kontinuitet så långt som möjligt har medborgare och brukare inte haft möjlighet att ta del av stadens tjänster på samma sätt som ett vanligt år. Mina revisionskollegor kommer att visa på exempel.

I den årsredogörelse som ni fått i era händer redovisas översiktligt samtliga bedömningar och ett urval granskningar som genomförts under året. För samtliga nämnder och bolag finns årsrapporter som revisionskontoret tagit fram med tillhörande revisionsberättelser. För bolagen har lekmannarevisorerna tagit fram granskningsrapporter. Jag ska kort redogöra för våra samlade bedömningar av stadens verksamhet.

Vi bedömer att staden ur ekonomisk synpunkt bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Ur ett verksamhetsperspektiv är vår bedömning att verksamheten inte helt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt. Vad betyder vår bedömning egentligen? Enkelt uttryckt: Staden har i allt väsentligt hanterat ekonomin på det sätt som kommunfullmäktige bestämt. Staden når i huvudsak de finansiella målen. Stadens ekonomi fortsätter att vara stark, och stadens räkenskaper är i allt väsentligt rättvisande. Att verksamheten inte helt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt betyder att de av kommunstyrelsen beslutade inriktningsmålen uppnås till del men inte till fullo.

Dem som vill ta del av revisionens bedömning och analys av mål hänvisar jag till den årsrapport avseende kommunstyrelsen som revisionskontoret tagit fram. De flesta verksamhetsområdesmål uppnås helt eller delvis. Det finns dock två undantag, enligt

vår bedömning: Målen som rör bostadsproduktion samt klimat- och miljömål uppnås inte.

I vårt uppdrag som revisorer ingår även att bedöma om den interna kontrollen varit tillräcklig. God intern kontroll innebär att verksamheten bedrivs med god styrning, att det finns en fungerande organisation för att utföra arbetet, att rutiner finns dokumenterade och att arbetet följs upp. En god intern kontroll ska säkerställa kvalitet och att kunskap finns i systemet och inte enbart hos enskilda personer. Vår bedömning är att kommunstyrelsens styrning och kontroll över verksamheten i huvudsak varit tillräcklig.

I vårt arbete har vi granskat det sätt på vilket kommunstyrelsen hanterar pandemin. Krisledningsnämnden aktiverades på ett tidigt stadium för att vid behov skyndsamt fatta beslut. Stadens krisledning har haft en aktiv roll i det regionala arbetet. Den centrala krisledningen har löpande sammanställt lägesrapporter och förmedlat dessa till stadens olika verksamheter. Åtgärder har vidtagits utifrån rekommendationer och ny lagstiftning och för att stödja verksamheten där personalförsörjning riskerat att bli ett problem. Flera externa utredningar har också tillsatts för att lära för framtiden.

Pandemin är inte över. Vi revisorer kommer att fortsätta att följa hur verksamheten hanterar pandemin samt de olika utredningar som pågår. Revisorsgrupp 1 tillstyrker ansvarsfrihet för kommunstyrelsen, servicenämnden och valnämnden.

Anförande nr 118

Revisor **B o s s e R i n g h o l m**: Fru ordförande! Ärade ledamöter av kommunfullmäktige! Vi revisorer i revisionsgrupp 3 har ansvar för att granska följande nämnder: arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden samt samtliga 13 stadsdelsnämnder. Den årsredogörelse som ni har på era bord rekommenderar jag till läsning. Jag ska ge en kort sammanfattning av våra synpunkter. I årsredogörelsen kan ni hitta mer information. Det finns ett avsnitt som heter ”Samlad prövning av ansvarstagandet i nämnder och styrelser”. Jag ska inleda med att förklara lite grann hur vårt arbete varit upplagt och vad som ligger bakom våra bedömningar i revisionen.

Stockholms stad har en oerhört omfattande revision. Den består av ett stort antal instrument som vi jobbar med under året, de 20 förtroendevalda revisorerna och vårt revisionskontor med ett antal anställda yrkesrevisorer. Våra rapporter och granskningar innehåller allt från den här årsredogörelsen till exempelvis kommunstyrelsens årsrapport och motsvarande rapporter för alla de 32 nämnder som vi har. Vi har också Stockholms Stadshus AB, det vill säga koncernbolaget, och dess olika dotterbolag. Det är sammanlagt 18 rapporter. Vi gör ett antal stadsövergripande granskningar i 8 rapporter. Sedan har vi sammanlagt ungefär ett femtiotal fördjupade granskningar.

Det är alltså ett oerhört omfattande material, och jag föreställer mig att det kanske inte är så många av er som har möjlighet och anledning att gå igenom allt i detalj. Men titta gärna på era egna nämnder och styrelser som ni är verksamma i och de områden som ni är särskilt verksamma i! Det finns nämligen helt enkelt en hel del att göra för er som förtroendevalda för att se till att verksamheten blir ännu bättre i fortsättningen.

Vi har ett sextiotal granskningar som vi har genomfört under året. Större granskningar, som ofta spänner över flera nämnder och bolag, redovisas i särskilda revisionsrapporter. En del av de här rapporterna publiceras också på stadens webbplats. Där kan ni läsa mer. Jag kommer att gå över till våra bedömningar.

De bedömningskriterier som vi utgår från finns redovisade i den årsredovisning som jag förut pekade på. Det finns tre olika nivåer, kan man säga, i våra bedömningar. Den första är en grön bock, vilket innebär att kriterierna i huvudsak bedöms vara uppfyllda. Är det en gul ring innebär det att kriterierna delvis är uppfyllda. Ett rött kryss innebär att granskningen visar på väsentliga brister i verksamheten. Under 2020 har ingen nämnd eller styrelse fått bedömningen ”ej tillräckligt”.

De här rapporterna är omfattande. Naturligtvis ska varje nämnd och styrelse ta till sig dem, följa upp dem och se till att bättra sig på de områden där det inte är tillfredsställande resultat. Det är upplagt på det sättet att om nämnden har bedrivit sin verksamhet på ett ändamålsenligt sätt och om fullmäktiges mål har uppfyllts syns det i tabellen. Vad gäller ekonomin avser det om nämndens verksamhet ur ekonomisk synpunkt har bedrivits på ett tillfredsställande sätt, det vill säga om budgeten har hållits. Den interna kontrollen handlar om huruvida nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten varit tillräcklig. När det gäller räkenskaperna handlar det om att dessa ska ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ställning och vara upprättade enligt lag, ordning och god sed.

Vår bedömning är att samtliga stadsdelsnämnder inte har kunnat bedriva sin verksamhet på ett helt ändamålsenligt sätt ur ett brukarperspektiv. Det är naturligtvis framför allt coronaperspektivet som spelar in här. Verksamheten har fått anpassas till de speciella förutsättningarna under pandemin, men trots de här anpassningarna har vissa verksamheter inte kunnat genomföras som planerat. Bland annat har daglig verksamhet inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning varit stängd eller varit kraftigt begränsad.

Inom äldreomsorgen har möjligheten att ta emot besökare för brukarna varit begränsad. Det har inneburit ett stort avbräck i livskvaliteten för de äldre. Inom staden har också antalet tomma platser på vård- och omsorgsboenden ökat, då flera brukare tackat nej till beslutade insatser. Även inom hemtjänsten har man avstått från insatser på grund av rädsla för smitta. De granskningar som revisionen men även Inspektionen för vård och omsorg – den statliga inspektionen – har genomfört av stadens vård- och omsorgsboenden visar på brister i bland annat basala hygienrutiner, riskanalyser och dokumentation.

Vi har också några särskilda områden där vi gör specialstudier, kan man säga. Det handlar exempelvis om samverkan med Stockholmsregionen om utskrivningsklara patienter. Det är en gemensam granskning som har gjorts med regionen och flera kommuner i länet. Den visar på flera viktiga utvecklingsområden. Den samordnade individuella planeringen behöver förstärkas. Kommunikationen mellan stadens biståndshandläggare och utförare behöver förbättras, och man behöver följa upp överenskomna effektmål bättre.

Ett annat projekt som vi har granskat handlar om språkutveckling i förskolan. Stadens arbete för att nå kraven på språkutveckling i förskolan måste vidareutvecklas.

Nämnderna måste säkerställa att pedagogernas kunskaper i svenska språket är tillräckliga, och det behöver tydliggöras att det språkutvecklande arbetet i staden ska följas upp och utvärderas. Vi har också granskat nämndernas kontroller vid köp av personlig assistans enligt LSS. Granskningen visar på brister i kontroller bland annat avseende om bolagen har tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg. Alla dessa särskilda rapporter finns kort sammanfattade i den årsredogörelse som jag tidigare visat upp.

Till sist vill jag konstatera att vi i revisorsgrupp 3 tillstyrker ansvarsfrihet för samtliga stadsdelsnämnder, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden samt deras ledamöter för 2020. Jag kan avsluta med ett litet positivt tecken. Överförmyndarnämnden har i många år haft svårigheter att kämpa med, men den har kommit en bra bit på väg och har nu för första gången en mycket framåtsyftande verksamhet och genomgående goda resultat.

Anförande nr 119

Revisor Ulf Fridbeck: Fru ordförande! Fullmäktigeledamöter! Jag är ordförande i revisorsgrupp 2. Vi reviderar följande nämnder: avfallsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden.

Först och främst vill jag nämna att vi i vår granskning kan se att pandemin har påverkat förutsättningarna att bedriva verksamhet, bland annat vad gäller kulturnämnden, idrottsnämnden och utbildningsnämnden. Dessa nämnder har anpassat arbetet till rådande omständigheter och funnit alternativa sätt att möta stadens medborgare.

Vad gäller revisionsåret 2020 har nämnderna i allt väsentligt bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. När det gäller nämndernas interna kontroll varierar det. För sex av tio nämnder bedöms den interna kontrollen vara tillräcklig. För övriga fyra nämnder finns avvikelser. Räkenskaperna är i allt väsentligt rättvisande för samtliga nämnder. Avvikelser som har påverkat vår bedömning finns i sex nämnder. Dessa är fastighetsnämnden, utbildningsnämnden, exploateringsnämnden, kyrkogårdsnämnden, kulturnämnden avseende kulturförvaltningen samt idrottsnämnden.

År 2019 riktade vi revisorer anmärkning mot fastighetsnämnden för brister i styrning och intern kontroll av verksamheten. Brister noterades bland annat gällande system och rutiner för intern kontroll, investeringar samt underhållsplanering. I samband med granskningen av investeringar noterades väsentliga brister gällande rollfördelning, samverkan och kompetens. Under 2020 har vi följt nämndens arbete och åtgärder utifrån iakttagna brister. Vi konstaterar att fastighetsnämnden ser utvecklingsarbetet som långsiktigt samt arbetar systematiskt och prioriterar förbättring av verksamheten.

Avseende 2020 bedömer vi att fastighetsnämnden inte helt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att två av kommunfullmäktiges inriktningsmål bara delvis uppnås samt på att nämndens överskottsmål i högre grad är påverkade av lägre kapitalkostnader snarare än att nämnden aktivt vidtagit tillräckliga åtgärder för att få en ekonomi i

balans under 2020. Nämndens interna kontroll bedöms inte vara helt tillräcklig. Som nämndes tidigare visar årets granskning dock att nämnden har bedrivit ett utvecklingsarbete under året samt vidtagit åtgärder på områden som bland annat berör nämndens kontroll, organisation och uppföljning. Bland annat visar granskningen att roll- och ansvarsfördelningen har tydliggjorts och att samverkan utvecklats vad gäller investeringsarbetet. Det återstår dock utvecklingsområden som fastighetsnämnden behöver beakta i det fortsatta arbetet. Arbetet med den interna kontrollen är exempelvis inte fullt ut integrerat i styrning och uppföljning.

Jag lämnar fastighetsnämnden och går över till utbildningsnämnden. Där bedömer vi i likhet med tidigare år att det verksamhetsmässiga resultatet inte är helt tillfredsställande. Bedömningen grundar sig på att årsmålen inte nås för några av de indikatorer som är av särskild vikt för skolans uppdrag, till exempel vad gäller kunskapsresultat, trygghet och studiero. Vidare konstateras att pandemin haft stor påverkan på utbildningsnämndens verksamhet. Trots detta har elevernas kunskapsresultat varit i linje med föregående år. Utbildningsnämndens interna kontroll bedöms inte vara helt tillräcklig. Den interna kontrollen har inte varit helt integrerad i styrning och uppföljning, främst vad gäller skolenheterna.

Jag går över till exploateringsnämnden, där vi i likhet med föregående år bedömer att den interna kontrollen inte är helt tillräcklig. Årets granskningar visar på brister, exempelvis avseende direktupphandlingar och nämndens prognossäkerhet. Utifrån uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer kan vi också konstatera att flertalet brister kvarstår att åtgärda. Det är angeläget att nämnden i större utsträckning vidtar åtgärder utifrån de avvikelser som revisionens granskningar påvisar.

Vad gäller kyrkogårdsnämnden bedöms inte den interna kontrollen ha varit helt tillräcklig. Av genomförda granskningar framgår att brister har noterats vad gäller nämndens arbete med styrning, uppföljning och kontroll av investeringar samt i den interna kontrollen avseende direktupphandling.

Jag går över till kulturnämnden avseende kulturförvaltningen samt idrottsnämnden. Till följd av årets förutsättningar har de inte kunnat bedriva verksamheten på ett helt ändamålsenligt sätt. Nämndernas kärnverksamheter har bedrivits i begränsad omfattning på grund av pandemin. Nämnderna har därför ställt om arbetet och fortsatt att arbeta aktivt med aktiviteter för att bemöta stadens medborgare på olika sätt. Vad gäller idrottsnämnden bedöms inte verksamheten ha bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Nämnden har inte vidtagit tillräckligt med aktiva åtgärder för att få en ekonomi i balans.

För övriga nämnder har vi inte noterat några väsentliga avvikelser. Som tidigare nämnts redovisas en översiktlig sammanställning av våra bedömningar för samtliga nämnder i årsredogörelsen för 2020. I vår granskning har vi även följt upp de rekommendationer som vi lämnat utifrån tidigare års granskning. Ett exempel är stadsbyggnadsnämndens utvecklingsarbete för att nå den lagstadgade tiden för att hantera bygglov. Här återstår arbete för att nå det lagstiftade kravet. Ett annat exempel är exploateringsnämndens arbete med markanvisningar. Där kvarstår också ett omfattande utvecklingsarbete.

Jag ska även nämna två andra granskningar som vi har genomfört under året. Det handlar om stadens skyfallshantering och digitala verktyg i grundskolan. Jag börjar med skyfallshanteringen. Där är revisionskontorets samlade bedömning att systematiken i arbetet avseende skyfallshantering behöver vidareutvecklas genom ökad styrning från kommunstyrelsen. Ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och trafiknämnden bland annat avseende styrning och samordning av skyfallshanteringen behöver tydliggöras, likaså respektive nämnds och bolags ansvar.

I granskningen avseende digitala verktyg i grundskolan konstateras att skolorna använder sig av dessa i varierande grad. Det här medför bland annat risker för att elever inte får likvärdiga förutsättningar för sitt lärande. Utvecklingen under 2020 med anledning av pandemin har dock bidragit till att öka förståelsen för digitaliseringens möjligheter och kunskapen i att kommunicera digitalt. Revisionskontorets sammantagna bedömning är att utbildningsnämnden behöver utveckla sin styrning av hur grundskolorna använder digitala verktyg i undervisningen. Det kvarstår arbete innan nämnden uppnår de krav och målsättningar som framgår av skollagen och den nationella digitaliseringsstrategin.

Fru ordförande! Revisionen föreslår att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för samtliga nämnder inom revisionsgruppens ansvarsområde.

Avslutningsvis vill vi revisorer tacka för ett gott samarbete under detta mycket speciella år.

§ 18 Markanvisning för bostäder och förskola inom fastigheten Bromsten 9:2 i Bromsten till Sveafastigheter Bostad AB, Åke Sundvall Projekt AB, Bonava Sverige AB och Bromstensgluggen Fastighetsförvaltning AB – projekt Bromstensgluggen

Anförande nr 120

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Bromstensgluggen ligger mellan Bromsten och Ulvsundavägen. I och med projektet Bromstensgluggen kommer ungefär 800 nya bostäder att kunna tillskapas, varav 650 omfattas av det ärende vi har att fatta beslut om i dag. Av dessa är 365 preliminärt föreslagna som hyresrätter. Fyra olika byggaktörer delar på ansvaret att skapa dessa nya bostäder. Det kommer även att byggas en ny förskola av Sisab. Detta blir alltså ett viktigt tillskott till det växande Stockholm.

Projektet som sådant kommer att stärka kopplingarna i det strategiska sambandet mellan Bromsten och Rissne och utgör ett gott komplement till den redan befintliga bebyggelsen i Bromsten, som till stora delar består av villor och radhus. Bromstensgluggen har potential att utvecklas såväl fysiskt som socialt hållbart genom bostadsbebyggelse och tillhörande samhällsservice.

Exploateringsnämndens investeringsutgifter i detta projekt beräknas uppgå till ungefär 430 miljoner kronor. De avser främst nybyggnad av gatustruktur, ledningsnät, ett regionalt cykelstråk, en gång- och cykelbro över Ulvsundaleden till Rissne, en naturpark, en aktivitetspark och ett dagvattendike. Försäljningsinkomsterna beräknas till ungefär 560 miljoner, lika mycket som reavinsten blir i projektet. Detta ger en lönsamhetskalkyl med ett positivt nettonuvärde på 70 miljoner kronor, vilket ger en täckningsgrad på 116 procent.

Det finns dock ett ”men”. Jag är fullt medveten om att det pågående planarbetet med en skola på delar av Bromstens IP innebär att idrottsytor försvinner i området. Därför vill jag gärna lyfta fram att vi ser det som väldigt viktigt att detta går att lösa. Exploateringsnämnden har därför gett exploateringskontoret i uppdrag att utreda förutsättningarna för en ersättningsyta.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 121

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det här skulle ha varit en del av programarbetet kring Spångadalen, som handlar om översiktsplanens utpekade arbete med att binda ihop Bromsten och Rinkeby. Men det är ett arbete som verkar vara i alla fall bantat, kanske skrotat. Så jag tycker att det passar bra att det kommer precis efter revisorernas rapport, för inte minst exploateringsnämnden får ju i ärendet om översiktsplanen mycket kritik för att man inte arbetar med att nå översiktsplanens mål. Förutom att man helt enkelt inte bygger bort segregation, vilket ju är dåligt i sig och i verkligheten, är det också tråkigt med kritik för att man inte klarar av att följa de mål vi själva har satt upp.

Min fråga är hur ni ser på att detta är ett sådant projekt där ni hade haft möjlighet att bygga ihop staden men väljer att inte göra det och bryter mot era och våra egna uppsatta mål.

Anförande nr 122

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Så brutal vill jag inte vara, Emilia, som att säga att vi bryter mot de egna målen och inte bygger ihop staden. Vi ska bygga ihop staden, och precis som jag sa är detta projekt ett led i att göra just det; kopplingarna i området Bromsten–Rissne är ett strategiskt samband.

Du har helt rätt om du menar det programförslag som var ute på samråd under våren 2018, som stadsbyggnadsnämnden hade och som kom tillbaka dit. Stadsbyggnadsnämnden godkände redogörelsen men gjorde en del justeringar i december 2018. Justeringarna innebär en minskad exploatering – man ville titta på att inte ta hela programmet utan i stället ta det bit för bit. Man bedömde att hela programmet inte var genomförbart utan ville i stället jobba med separata detaljplaner. Detta jobbar vi med, och det här är en av dem. Det kommer troligen att komma fler, men detta är ett svårt område.

§ 20 Detaljplan för Henriksbergs verksamhetsområde m.m. i stadsdelen Axelsberg, DP 2010-16649-54 (ca 210 lägenheter, lokaler och rehabiliteringsboende)

Anförande nr 123

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Det är i grunden positivt att Henriksbergshamnen utvecklas och bebyggs med bostäder. Det tycker vi och jag, som vice ordförande i stadsdelsnämnden. Men det är beklagligt att det inte sker i en omfattning som motsvarar det behov som faktiskt finns av hyresrätter och stora lägenheter. Planen tar inte heller, vilket är orättvist, i sin utformning tillräcklig hänsyn till området i övrigt.

Förutom våra farhågor gällande Eolshälls 4H-gård, som ligger intill, och Hägerstens båtklubb beklagar vi också hur områdets verksamma kulturaktörer drabbas av förslaget. Det vi ser är brist på ett kulturperspektiv i framtagandet av detaljplanen, liksom brist på dialog med såväl boende och hantverkare som omtyckta omkringliggande verksamheter, som präglar området.

Med tanke på de stora förändringar av detaljplanen som har skett under tidens gång är det demokratiskt olyckligt att planen inte på nytt fick gå ut på samråd till stadsdelsnämnden, medborgare och boende i området så att de och vi fick tycka till. Jag yrkar med detta bifall till Vänsterpartiets särskilda uttalande.

Anförande nr 124

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Jag reagerar, Maria, på det du sa om 4H-gården, som såklart är en angelägenhet för alla boende i närområdet. Jag skulle vilja att du utvecklar på vilket sätt 4H-gården drabbas negativt eftersom man i det reviderade och omarbetade förslag som nu ligger för beslut har tagit hänsyn till 4H-gården. Det var lite liv och rörelse när det fanns risk för att 4H-gården skulle försvinna, men det ska den inte. 4H-gårdens existens är säkrad; den ska finnas kvar i området. Därför förstår jag inte varför detta skulle vara ett hot mot den.

Anförande nr 125

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Det vi vet är att vi fortfarande inte är helt säkra på hur området kommer att påverkas under byggnadstiden – det kan vi inte veta. För det andra vet vi inte heller vad som händer när folk börjar flytta in. Vi vet att det är en ganska köpstark grupp och att de som kommer att bo nära intill djurgården kanske kommer att ha åsikter. Det kan vara lukter, och det kan vara mycket barnspring, liv och rörelse, vilket det ska vara. När man bygger så tätt intill som man har gjort och planerar att göra vet vi inte vad som händer sedan. Om några år kanske vi i stället har protester mot gården, och då kommer den att ligga illa till. Vi tycker alltså att det är beklagligt att man bygger så nära. Detta har även 4H-gården lyft.

Men det är absolut positivt att man har försökt förbättra och tagit ett litet steg närmare för att säkra. Det är bra!

Anförande nr 126

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Detta är en del av översiktsplanen som beskriver Axelsberg som ett område med väldigt stora utvecklingsmöjligheter. Det är ett väldigt attraktivt område av många skäl. Just den här platsen är privatägd, Det är alltså inte mark som staden egentligen förfogar över, utan det är genom detaljplanen som vi har möjlighet att hantera det visuella – hur det ska se ut och så vidare. Men det är omöjligt att i en detaljplan styra vad för typ av bostäder som ägaren till marken nu vill bygga på platsen – om det ska vara små eller stora lägenheter. Vi tycker också att det vore bra om det fanns lite fler stora lägenheter, för vi tror att detta kan bli ett fantastiskt trevligt område att bo i också för barnfamiljer. Och barnfamiljer brukar vilja ha lite större lägenheter än vad som är fallet i detta ärende.

Detta kommer likväl att bli ett lyft för området. Det kommer att bli vinterväghållning på den strandpromenad som finns i området, och det kommer att vara lättare att röra sig i området även om topografin gör att det kommer att finnas annat som de boende också har lyft fram i sina synpunkter, nämligen en trappa och en mur som i och för sig är lägre än i de ursprungliga planerna.

Man har också anpassat förslaget under resans gång, och vi tycker att man har landat i ett tillräckligt bra förslag att gå fram med till fullmäktige. Jag noterar att det inte finns några reservationer, så jag vill nog säga till Vänsterpartiet, som hänvisar till sitt särskilda uttalande, att om man är emot ett ärende är det bra att yrka avslag. Men det gör ni inte, utan ni är också för detta ärende.

Anförande nr 127

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag ska vara väldigt tydlig: Jag ska yrka bifall till det avslagsyrkande som vi har lagt fram både i kommunstyrelsen och i stadsbyggnadsnämnden. Där har vi varit väldigt tydliga.

Du tog i debatten tidigare i dag upp tekniska kvaliteter. Pratar vi om att det är där du landar nu, att den tekniska kvaliteten är det vi ska ta hänsyn till? När det handlar om områdesanpassning och estetisk kvalitet – är skönhetsrådet något annat än en remissinstans som vi inte bryr oss om över huvud taget när det gäller vad de tycker om en exploatering i det här området?

Jag ska vara tydlig även med att vi inte är emot en exploatering här. Men med den utformning som ligger till grund för ställningstagandet är det inte godtagbart att exploateringen går igenom. Ni har själva varit ganska tydliga med att ni inte tycker att detta är den ultimata exploateringen. Men ni släpper igenom detta precis som på andra ställen – ni backar fem i tolv och tycker att det väl var okej och kan gå igenom. Vi har ju sett området i Nebulosan på Västmannagatan. Där var du också ganska tydlig: Det här är inte ultimat, men vi släpper igenom det.

Anförande nr 128

Borgarrådet L a r s s o n (M): Syftet med hela denna process är att man lyssnar in de synpunkter som inkommer och anpassar förslaget därefter. Vi tycker att man har anpassat förslaget under den senaste omgången. Det fanns inledningsvis i denna process saker och ting som var lite otydliga, tyckte vi. Den har alltså pågått sedan 2010.

Jag vill nog påstå att ärendet nu har den form som ändå är acceptabel. Det hade gått att göra mer, men jag tror inte att det hade funnits utrymme för vare sig tinnar, torn eller 1880-talsarkitektur på just den här platsen.

Anförande nr 129

M a l i n E r i c s o n (FI): Det är förstås alltid välkommet att det byggs bostäder, men det är några delar i detta förslag som bekymrar oss. Det första är att det bara blir små bostadsrätter. Stockholm behöver, som ni vet att vi tycker, fler hyreslägenheter när beståndet nu fortsätter att minska. Det behövs också lägenheter även i större storlekar. Därför hade vi velat se en plan med både hyresrätter och bostadsrätter i blandade storlekar, så att barnfamiljer, ungdomar och äldre kan vara grannar. Vi vet ju att blandad bebyggelse är bra för ett område.

Det andra är att många boende i området känner att projektet inte är förankrat bland dem som bor runt omkring. Det finns en stor oro för att den hårda exploateringen ska göra att området runt husen kommer att upplevas som att det enbart tillhör dem som bor där. Vi menar att stadsdelen och de boende borde ha haft betydligt större inflytande i detta ärende.

Det tredje bekymret handlar om tillgängligheten till promenadstråket och strandområdet. Murens höjd är justerad i det nya förslaget, men det finns fortfarande en risk att den gör det svårt att nå den nya strandpromenaden. Det är positivt att promenaden breddas i förslaget, men det är också viktigt att den inte uppfattas som ett enskilt område. Vi undrar därför särskilt hur placeringen av hus B så nära vattnet kommer att påverka dem som rör sig på promenadstråket. Strandområdet ska ju välkomna alla och inte bara vara bostadsrättsägarnas privata utsikt över vattnet.

Det fjärde är hur det nya området kommer att inverka på naturområdena och, som tidigare togs upp, 4H-gårdens framtid. Det är fortfarande inte klart hur djuren och verksamheten kommer att påverkas under byggtiden och vilka konsekvenser det nya bostadsområdet får för gården på längre sikt. Den sorts verksamhet som gården bedriver behöver bevaras, och vi skulle gärna på sikt vilja se att den utökas. Det kan bli svårt med den här detaljplanen. Vi är också oroliga över hur det nya området kan komma att påverka andra angränsande grönområden. Vi tycker att staden borde ha tagit fram en egen analys av detta i stället för att förlita sig på byggherrarna.

Det femte bekymret är att rivningen av industriområdet gör en redan svår situation värre för de kulturaktörer som nu förlorar sina verkstäder och ateljéer. Med tanke på att de redan drabbas hårt av pandemin hade vi velat att staden garanterade dem andra platser för att driva sina verksamheter vidare. Bristen på kulturlokaler och ateljéer ökar i hela staden, vilket är ett problem i sig. Stockholm måste kunna rymma både nya bostäder och ett aktivt kulturliv.

Dessutom borde staden vara bättre på att värna värdefulla äldre byggnader. Det är enkelt att riva dem, men de kommer aldrig igen. Det borde vi ha lärt oss vid det här laget.

Anförande nr 130

Borgarrådet L a r s s o n (M): Hela detaljplanens syfte är att säkra 4H-gården och se till att det är möjligt med båtklubbs- och varvsverksamheten. Detta har man försökt beskriva på olika sätt i ärendet.

Man måste tänka på att detta inte är mark som vi förfogar över i staden. Det är inte stadens mark, utan det är markägaren som vill bygga något här. Vi kan inte säga exakt vad som ska byggas. Vi kan påverka utseendet, ja, men vi kan inte helt och hållet säga vad innehållet är, för det är någon annan som äger marken. Vill ni göra på något annat sätt måste ni också föreslå att staden på något sätt köper marken först, innan man bygger det ni efterfrågar.

Anförande nr 131

M a l i n E r i c s o n (FI): Vi föreslår inte något som är väldigt annorlunda än det förslag som ligger. Vi vill bara se till att det är en plan som säkrar 4H-gården. Som Maria Ljuslin sa kommer de som flyttar in troligtvis att vara en grupp med starka röster, med god ekonomi och tydliga möjligheter att föra fram sina åsikter. Och vi vet vad som händer när det låter för mycket i staden och även i andra områden runt staden.

Anförande nr 132

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi har fått in många synpunkter i ärendet, även till i kväll. Vi hade gärna lite tidigare fått tydligare information om befintlig konst- och kulturverksamhet i området. Det känns som om informationen kom in väl sent. Ibland blir det lite underligt när vi ska skapa fler arbetsplatser i söderort och samtidigt exploaterar och tar bort arbetsplatser. Hur länsstyrelsen har tolkat stiftelsens statuter är också onekligen intressant – ironi! Det hade kanske varit bättre om vägnätets ursprungliga struktur hade kunnat behållas. Men vi har lyssnat och arbetat om. Jag är dock förvissad om att planen kommer att överklagas.

Med detta sagt har planen, även om inte allt är optimalt, som sagt bearbetats till det bättre. Muren i öst har sänkts med en meter. Byggnaderna A, D, E och G – fyra byggnader alltså – har sänkts med ett våningsplan. Vi skapar en bra strandpromenad. 4H-gårdens mycket viktiga verksamhet ska värnas och inte hotas, inte heller under själva byggperioden. Det finns avtal för att försöka säkra upp detta. Tre kulturbyggnader ska sparas, förhoppningsvis med fortsatt konst- och kulturverksamhet.

Om det blir 210 mindre eller något färre och större lägenheter får visa sig. Oavsett vilket kommer det att bli ett vansinnigt attraktivt bostadsområde. Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 133

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande och ledamöter! Det här kan bli ett riktigt fint och attraktivt område, vänt mot vattnet. Det har varit en lång resa dit. Det är en god arkitektur i förslaget, och det samspelar i miljön. En del äldre byggnader kommer också att vara kvar, och det är naturligtvis väldigt positivt. Att man kan bearbeta och

göra om medan man jobbar fram det är naturligtvis väldigt bra. Det hade kanske kunnat bli ännu bättre.

Jag tycker inte att man ska måla fan på väggen och tala om att det kommer att komma klagomål på 4H-gården innan människor ens har flyttat in. Detta klarar man faktiskt ofta. Även under byggtiden var det uppe till diskussion, och jag är övertygad om att man kommer att klara det även här.

Den bearbetning som är gjord är väldigt bra. Tillgängligheten ser också fin ut. Att det ändå har skett bearbetningar i ett väldigt sent skede får man naturligtvis dra lärdom av inför framtiden. Jag vill med dessa små ord yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 21 Förlängning av åtgärder inom parkeringsverksamheten (avgift motorcykel och moped klass 1) och förändrade avgifter för näringsidkare på offentlig plats med anledning av Coronapandemin

Anförande nr 134

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Det har varit ett smärtsamt år för våra mindre näringsidkare, och det kommer nog att vara smärtsamt under resten av det här året också. De har drabbats av tidigare stängningar, serveringsrestriktioner och generellt färre människor på stan. Det rör sig om kaféer, restauranger, kiosker, food shacks, torghandel och annan sådan verksamhet, som på olika sätt har drabbats.

För att underlätta för dem nollar vi nu taxan för försäljning året ut. Detta har i princip redan börjat gälla från den 1 april. Vi fastställer också att vi fortsätter med den nolltaxa för mc som vi införde redan förra året på grund av corona. Och vi fortsätter också, vilket inte ligger i själva ärendet, med fri parkering för vår personal. Detta sköts på delegation av trafikkontoret.

Detta är åtgärder vi vidtar som innebär lättnader på ungefär 65 miljoner kronor för dessa näringsidkare. Ni vet alla att det inte är så jättemycket vi kan göra, men det här är en sak. Så nu låter vi det vara nolltaxa, och jag hoppas att det ska göra det lite lättare för den fortsatt tunga verksamheten, som går på knäna, och att det kan bli en återstart när vi alla är någorlunda vaccinerade. Jag yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag.